

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 2050
Warszawa, 22 lutego 2022 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o Sądzie Najwyższym.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Piotra Saka.

(-) Tadeusz Cymański; (-) Mariusz Gosek; (-) Norbert Kaczmarczyk; (-) Sebastian Kaleta; (-) Mariusz Kałużny; (-) Jan Kanthak; (-) Janusz Kowalski; (-) Maria Kurowska; (-) Dariusz Olszewski; (-) Jacek Ozdoba; (-) Piotr Sak; (-) Edward Siarka; (-) Aleksandra Szczudło; (-) Piotr Uruski; (-) Marcin Warchoń; (-) Michał Woś; (-) Tadeusz Woźniak; (-) Michał Wójcik; (-) Zbigniew Ziobro.

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

USTAWA

z dnia 2022 r.

o Sądzie Najwyższym¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Sąd Najwyższy jest organem władzy sądowniczej, powołanym do:

1) sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez:

a) zapewnienie zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych przez rozpoznawanie środków odwoławczych oraz w ramach kontroli nadzwyczajnej prawomocnych orzeczeń sądowych, a także poprzez podejmowanie uchwał rozstrzygających zagadnienia prawne,

b) kontrolę nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych w celu zapewnienia ich zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej przez rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych;

2) rozpatrywania spraw dyscyplinarnych w zakresie określonym w ustawie;

3) rozpoznawania protestów wyborczych oraz stwierdzania ważności wyborów do Sejmu i Senatu, wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz rozpoznawania protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzania ważności referendum;

4) opiniowania projektów ustaw i innych aktów normatywnych, na podstawie których orzekają i funkcjonują sądy, a także innych projektów ustaw w zakresie, w jakim mają one wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego;

5) wykonywania innych czynności określonych w ustawach.

Art. 2. Sąd Najwyższy ma siedzibę w Warszawie.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze.

Art. 3. Sąd Najwyższy dzieli się na Izby:

- 1) Prawa Prywatnego;
- 2) Prawa Publicznego.

Art. 4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, określi, w drodze rozporządzenia, regulamin Sądu Najwyższego, w którym ustali liczbę stanowisk sędziego Sądu Najwyższego, nie większą niż 30, w tym ich liczbę w poszczególnych izbach, wewnętrzną organizację Sądu Najwyższego, zasady wewnętrznego postępowania oraz szczegółowy zakres i sposób wykonywania czynności przez asystentów sędziego, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia sprawnego funkcjonowania Sądu Najwyższego, jego izb i organów, specyfikę postępowań prowadzonych przed Sądem Najwyższym, w tym postępowań dyscyplinarnych, oraz liczbę i rodzaj rozpoznawanych spraw.

Art. 5. § 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego corocznie składa Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Krajowej Radzie Sądownictwa informację o działalności Sądu Najwyższego oraz stwierdzonych w związku z nią istotnych problemach, w tym wynikających z orzecznictwa.

§ 2. Informację, o której mowa w § 1, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego składa również Sejmowi i Senatowi. Głosowania w sprawie informacji nie przeprowadza się.

Art. 6. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zawiadamia właściwe organy o stwierdzonych nieprawidłowościach, niespójnościach lub lukach w prawie, których usunięcie jest niezbędne dla zapewnienia praworządności, sprawiedliwości społecznej i spójności systemu prawnego Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 7. § 1. Projekt dochodów i wydatków Sądu Najwyższego, w brzmieniu ustalonym przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, minister właściwy do spraw finansów publicznych włącza do projektu budżetu państwa.

§ 2. W zakresie wykonywania budżetu Sądu Najwyższego Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego przysługują uprawnienia ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

Art. 8. Sąd Najwyższy niezwłocznie publikuje wydane przez siebie orzeczenie, a po sporządzeniu jego uzasadnienia - również uzasadnienie orzeczenia, w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego.

Art. 9. Sąd Najwyższy może wydawać zbiór swoich orzeczeń. Nazwa "Orzecznictwo Sądu Najwyższego" z oznaczeniem odpowiedniej izby podlega ochronie prawnej.

Art. 10. § 1. Sąd Najwyższy jest administratorem danych osobowych przetwarzanych w postępowaniach sądowych.

§ 2. Do przetwarzania danych osobowych w postępowaniach sądowych przepisów art. 15, art. 16 - w zakresie, w jakim przepisy szczególne przewidują odrębny tryb sprostowania, oraz art. 18 i art. 19 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), zwanego dalej "rozporządzeniem 2016/679", nie stosuje się.

§ 3. W związku z przetwarzaniem danych osobowych w postępowaniach sądowych wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 13 rozporządzenia 2016/679, następuje przez umieszczenie informacji określonych w art. 13 ust. 2 rozporządzenia 2016/679 w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej oraz w widocznym miejscu w budynku Sądu Najwyższego.

Art. 11. § 1. W zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1236).

§ 2. W zakresie nieuregulowanym w ustawie do pracowników Sądu Najwyższego niebędących sędziami stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537), a w zakresie nieuregulowanym także w tej ustawie - przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162).

Rozdział 2

Organy Sądu Najwyższego

Art. 12. Organami Sądu Najwyższego są: Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, Prezes Sądu Najwyższego, Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego oraz zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego.

Art. 13. § 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego jest powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na sześcioletnią kadencję spośród trzech kandydatów wybranych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego i może zostać ponownie powołany tylko raz. Osoba powołana na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego zajmuje to stanowisko tylko do czasu przejścia w stan spoczynku, przeniesienia w stan spoczynku albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego.

§ 2. Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wybiera kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego spośród sędziów Sądu Najwyższego w stanie czynnym, nie później niż na 6 tygodni przed upływem kadencji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo w terminie 14 dni od dnia przejścia w stan spoczynku, przeniesienia w stan spoczynku, wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego albo zrzeczenia się stanowiska Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Art. 14. § 1. Każdy sędzia Sądu Najwyższego ma prawo zgłosić jednego kandydata na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 2. Zgłoszenia kandydata dokonuje się przewodniczącemu Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego dokonującego wyboru, o którym mowa w art. 13 § 2, niezwłocznie po jego rozpoczęciu.

§ 3. Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego dokonującemu wyboru, o którym mowa w art. 13 § 2, przewodniczy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, a w przypadku, gdy nie jest to możliwe lub gdy zgłoszono jego kandydaturę - sędzia Sądu Najwyższego, którego kandydatura nie została zgłoszona, wyznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. Do dokonania przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, wymagana jest obecność co najmniej 4/5 członków Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Jeżeli wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, do dokonania wyboru na kolejnym posiedzeniu wymagana jest obecność co najmniej 3/5 członków Zgromadzenia

Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Jeżeli także na tym posiedzeniu wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, wybór może zostać dokonany na kolejnym posiedzeniu w przypadku obecności co najmniej 2/5 członków Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Posiedzenia, o których mowa w zdaniu drugim i trzecim, zwołuje się na dzień przypadający nie później niż w terminie 5 dni od daty odbycia poprzedniego posiedzenia.

§ 5. Każdy sędzia uczestniczący w głosowaniu może oddać tylko jeden głos. Głosowanie jest tajne.

§ 6. Kandydatami na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wybranymi przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego są kandydaci, którzy uzyskali największą liczbę głosów. Jeżeli dwóch lub więcej kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego uzyskało równą liczbę głosów, w wyniku czego nie jest możliwe wybranie trzech kandydatów, przeprowadza się ponowne głosowanie z udziałem tylko tych kandydatów. Przepis § 5 stosuje się.

§ 7. Niezwłocznie po wyborze kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Przewodniczący Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego albo inna osoba wskazana przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej listę kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wybranych przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, wraz z protokołem posiedzenia, na którym dokonano ich wyboru.

Art. 15. § 1. Jeżeli kandydaci na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nie zostali wybrani zgodnie z zasadami określonymi w ustawie, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej niezwłocznie powierza wykonywanie obowiązków Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wskazanemu przez siebie sędziemu Sądu Najwyższego.

§ 2. W terminie tygodnia od dnia powierzenia wykonywania obowiązków Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego sędzia, któremu obowiązki te powierzono, zwołuje Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego, któremu przewodniczy, w celu wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 3. Do dokonania wyboru kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przez Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego wymagana jest obecność co najmniej 2/5 członków Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego. Przepisy art. 14 § 1, 2 i 5-7 stosuje się.

Art. 16. § 1. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego kieruje pracami Sądu Najwyższego i reprezentuje Sąd Najwyższy na zewnątrz, w szczególności:

- 1) reprezentuje Sąd Najwyższy przed Trybunałem Konstytucyjnym lub w pracach komisji sejmowych i senackich albo wyznacza inną osobę reprezentującą Sąd Najwyższy;
- 2) opiniuje i przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego, wybranych przez zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego;
- 3) przedstawia Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego projekt informacji, o której mowa w art. 5 § 1;
- 4) określa, w drodze zarządzenia, regulamin Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, organizację i zakres działania sekretariatów sądowych oraz innych jednostek administracyjnych w Sądzie Najwyższym, regulamin Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, a także regulamin pracy i wynagradzania pracowników Sądu Najwyższego niebędących sędziami;
- 5) wykonuje określone w ustawie czynności związane z wyborem ławników Sądu Najwyższego, w tym ustala ich liczbę;
- 6) wyznacza Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcę;
- 7) ustala projekt dochodów i wydatków Sądu Najwyższego;
- 8) wykonuje inne czynności określone w ustawie, regulaminie Sądu Najwyższego i innych aktach normatywnych.

§ 2. W czasie nieobecności Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego zastępuje go wyznaczony przez niego Prezes Sądu Najwyższego, a w przypadku niemożności wyznaczenia lub nieobecności wyznaczonego Prezesa Sądu Najwyższego - sędzia Sądu Najwyższego najstarszy służbą na stanowisku sędziego.

Art. 17. § 1. Prezes Sądu Najwyższego kieruje pracą izby.

§ 2. Prezes Sądu Najwyższego jest powoływany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, na trzyletnią kadencję spośród trzech kandydatów wybranych przez zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego i może zostać ponownie powołany tylko dwukrotnie. Osoba powołana na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego zajmuje to stanowisko tylko do czasu przejścia w stan spoczynku, przeniesienia w stan spoczynku albo wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego.

§ 3. Do kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego oraz ich wyboru przez zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego przepisy art. 13 § 2, art. 14 oraz art. 15 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio, z tym, że do dokonania wyboru kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego wymagana jest obecność co najmniej 2/3 członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego. Jeżeli wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, do dokonania wyboru na kolejnym posiedzeniu wymagana jest obecność co najmniej 1/2 członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego. Jeżeli także na tym posiedzeniu wyboru nie dokonano ze względu na brak wymaganego kworum, wybór może zostać dokonany na kolejnym posiedzeniu w przypadku obecności co najmniej 1/3 członków zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego.

§ 4. Sędzia Sądu Najwyższego, któremu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył pełnienie obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego, wykonuje obowiązki i uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego określone w ustawie. Do powierzenia wykonywania obowiązków Prezesa Sądu Najwyższego przepis art. 15 § 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 18. § 1. Samorząd sędziów Sądu Najwyższego stanowią wszyscy sędziowie Sądu Najwyższego w stanie czynnym.

§ 2. Organami samorządu sędziów Sądu Najwyższego są: Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego i zgromadzenie sędziów izby Sądu Najwyższego.

Art. 19. § 1. Do kompetencji Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego należy:

- 1) dokonywanie wyboru trzech kandydatów na stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;
- 2) wyrażanie opinii o projekcie informacji, o której mowa w art. 5 § 1;
- 3) rozpatrywanie innych spraw na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prezesa Sądu Najwyższego lub co najmniej pięciu sędziów Sądu Najwyższego;
- 4) podejmowanie uchwał w innych ważnych sprawach dotyczących Sądu Najwyższego.

§ 2. Zgromadzeniu Ogólnemu Sędziów Sądu Najwyższego przewodniczy Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, z uwzględnieniem art. 14 § 3, art. 15 § 2 oraz art. 16 § 2.

§ 3. O terminie i porządku posiedzenia Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zawiadamia sędziów Sądu Najwyższego najpóźniej 7 dni przed dniem posiedzenia, z uwzględnieniem art. 14 § 4 zdanie czwarte i art. 15 § 2.

§ 4. Do podjęcia uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Sądu Najwyższego wymagana jest obecność co najmniej 2/3 liczby sędziów każdej z izb. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Głosowanie jest tajne, jeżeli żądanie takie zgłosi co najmniej trzech sędziów z obecnych na posiedzeniu członków zgromadzenia.

Art. 20. Do wzięcia udziału w Zgromadzeniu Ogólnym Sędziów Sądu Najwyższego zwoływanym w celu przedstawienia informacji, o której mowa w art. 5 § 1, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zaprasza Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej oraz przedstawicieli innych organów władzy publicznej.

Art. 21. § 1. Do kompetencji zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego należy:

- 1) dokonywanie wyboru trzech kandydatów na stanowisko Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą danej izby;
- 2) rozpatrywanie projektu informacji o działalności izby oraz stwierdzonych w związku z nią istotnych problemach, w tym wynikających z orzecznictwa izby oraz przyjmowanie tej informacji;
- 3) rozpatrywanie innych problemów dotyczących funkcjonowania izby.

§ 2. Zgromadzeniu sędziów izby Sądu Najwyższego przewodniczy Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą danej izby.

§ 3. Do podjęcia uchwały zgromadzenia sędziów izby Sądu Najwyższego wymagana jest obecność co najmniej 2/3 liczby sędziów tej izby. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów. Głosowanie jest tajne, jeżeli żądanie takie zgłosi jeden z obecnych na posiedzeniu członków zgromadzenia.

Rozdział 3

Właściwość izb Sądu Najwyższego

Art. 22. § 1. Do właściwości Izby Prawa Prywatnego należą sprawy z zakresu prawa cywilnego, pracy, ubezpieczeń społecznych, gospodarczego, rodzinnego i opiekuńczego, sprawy rejestrowe, a także o roszczenia twórców wynalazków, wzorów użytkowych i przemysłowych oraz topografii układów scalonych o wynagrodzenie.

§ 2. Do właściwości Izby Prawa Prywatnego należy rozpatrywanie skarg nadzwyczajnych oraz skarg dotyczących przewlekłości postępowania przed Sądem Najwyższym, w sprawach, o których mowa w § 1.

§ 3. Do właściwości Izby Prawa Prywatnego należy rozpoznawanie wniosków dotyczących wyłączenia sędziego obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego w sprawach, o których mowa w § 1 i 2. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Prawa Prywatnego w celu nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Złożenie wniosku nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

§ 4. Wniosek, o którym mowa w § 3, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie lub ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

§ 5. Do właściwości Izby Prawa Prywatnego należy rozpoznawanie skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu Najwyższego i sądu powszechnego w sprawach, o których mowa w § 1, jeżeli niezgodność z prawem polega na podważeniu statusu osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, która wydała orzeczenie w sprawie.

§ 6. Do postępowania w sprawach, o których mowa w § 5, stosuje się odpowiednie przepisy o stwierdzeniu niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń. Nie jest konieczne uprawdopodobnienie ani wyrządzenie szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy.

§ 7. Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, o którym mowa w § 5, można wnieść do Sądu Najwyższego - Izby Prawa Prywatnego, z pominięciem sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, a także w razie nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków prawnych.

Art. 23. § 1. Do właściwości Izby Prawa Publicznego należą sprawy rozpoznawane na podstawie ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534 i 1023), ustawy z dnia 10 września 1999 r. - Kodeks karny skarbowy (Dz. U. z 2021 r. poz. 408 i 694), ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2021 r. poz. 457 i 1005), oraz inne sprawy, do których stosuje się przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego, a także sprawy podlegające orzecznictwu sądów wojskowych.

§ 2. Do właściwości Izby Prawa Publicznego należą sprawy z zakresu ochrony konkurencji, regulacji energetyki, telekomunikacji i transportu kolejowego, a także sprawy, w których złożono odwołanie od decyzji Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.

§ 3. Do właściwości Izby Prawa Publicznego należy rozpatrywanie skarg nadzwyczajnych oraz skarg dotyczących przewlekłości postępowania przed Sądem Najwyższym w sprawach, o których mowa w § 1 i 2.

§ 4. Do właściwości Izby Prawa Publicznego należy rozpoznawanie protestów wyborczych i protestów przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego i referendum konstytucyjnego oraz stwierdzanie ważności wyborów i referendum, a także innych spraw z zakresu prawa publicznego w zakresie określonym w przepisach szczególnych, w tym odwołań od uchwał Krajowej Rady Sądownictwa.

§ 5. Do właściwości Izby Prawa Publicznego należy rozpoznawanie wniosków dotyczących wyłączenia sędziego w sprawach, o których mowa w § 1 - 4, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego. Sąd rozpoznający sprawę przekazuje niezwłocznie wniosek Prezesowi Izby Prawa Publicznego w celu nadania mu dalszego biegu na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Złożenie wniosku nie wstrzymuje biegu toczącego się postępowania.

§ 6. Wniosek, o którym mowa w § 5, pozostawia się bez rozpoznania, jeżeli obejmuje ustalenie lub ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

§ 7. Do właściwości Izby Prawa Publicznego należą również sprawy:

1) dyscyplinarne:

a) sędziów Sądu Najwyższego,

b) rozpatrywane przez Sąd Najwyższy w związku z postępowaniami dyscyplinarnymi prowadzonymi na podstawie ustaw:

– z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1651 i 2320),

– z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75 i 2320),

– z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1192 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1177),

– z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1754),

– z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177),

- z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych,
- z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2021 r. poz. 66 i 1236),
- z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 850 i 1090);

2) o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury;

3) z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku.

§ 8. Do właściwości Izby Prawa Publicznego należy rozpoznawanie skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia Sądu Najwyższego i sądu powszechnego w sprawach, o których mowa w § 2, jeżeli niezgodność z prawem polega na podważeniu statusu osoby powołanej do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, która wydała orzeczenie w sprawie.

§ 9. Do postępowania w sprawach, o których mowa w § 8, stosuje się odpowiednie przepisy o stwierdzeniu niezgodności z prawem prawomocnych orzeczeń. Nie jest konieczne uprawdopodobnienie ani wyrządzenie szkody spowodowanej przez wydanie orzeczenia, którego skarga dotyczy.

§ 10. Skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, o którym mowa w § 8, można wnieść do Sądu Najwyższego - Izby Prawa Publicznego, z pominięciem sądu, który wydał zaskarżone orzeczenie, a także w razie nieskorzystania przez stronę z przysługujących jej środków prawnych.

Art. 24. § 1. W przypadku, gdy Prezes Sądu Najwyższego uzna, że sprawa nie należy do właściwości izby, której pracą kieruje, przekazuje sprawę do właściwej izby.

§ 2. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą izby, do której sprawa została przekazana, uznając, że izba ta nie jest właściwa do jej rozpoznania, zwraca się do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o wskazanie właściwej izby. Wskazanie właściwej izby przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego jest wiążące.

Rozdział 4

Nawiązanie, zmiana i wygaśnięcie stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego

Art. 25. § 1. Sędzią Sądu Najwyższego jest osoba powołana na to stanowisko przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, która złożyła ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 2. W ramach działalności Sądu Najwyższego lub jego organów niedopuszczalne jest kwestionowanie umocowania sądów i trybunałów, konstytucyjnych organów państwowych oraz organów kontroli i ochrony prawa.

§ 3. Niedopuszczalne jest ustalanie lub ocena przez Sąd Najwyższy lub inny organ władzy zgodności z prawem powołania sędziego lub wynikającego z tego powołania uprawnienia do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Art. 26. § 1. Do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego może być powołana osoba, która:

- 1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych;
- 2) nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 3) ukończyła 40 lat;
- 4) jest nieskazitelnego charakteru;
- 5) ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 6) wyróżnia się wysokim poziomem wiedzy prawniczej;
- 7) jest zdolna, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego;
- 8) posiada co najmniej dziesięcioletni staż pracy na stanowisku sędziego, prokuratora, Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jej wiceprezesa, radcy albo przez co najmniej dziesięć lat wykonywała w Polsce zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza;
- 9) nie pełniła służby, nie pracowała ani nie była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

§ 2. Wymagania, o których mowa w § 1 pkt 8, nie dotyczą osoby, która posiada tytuł naukowy profesora nauk prawnych albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych i pracowała przez okres co najmniej dziesięć lat w polskiej szkole wyższej, Polskiej Akademii Nauk, instytucie naukowo-badawczym lub innej placówce naukowej.

§ 3. Staż pracy lub wykonywanie zawodu, o których mowa w § 1 pkt 8, liczone są łącznie w przypadku zajmowania różnych stanowisk lub wykonywania różnych zawodów.

§ 4. Wymagania, o których mowa w § 1 pkt 9, stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 r.

Art. 27. § 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, po zasięgnięciu opinii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" liczbę wolnych stanowisk sędziego przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego.

§ 2. Każda osoba, która spełnia warunki do objęcia stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, może zgłosić swoją kandydaturę Krajowej Radzie Sądownictwa w terminie miesiąca od dnia obwieszczenia, o którym mowa w § 1.

§ 3. Kandydaturę zgłasza się przez złożenie karty zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego we wskazanej w obwieszczeniu izbie oraz dołącza się do niej - z wyjątkiem, gdy kandydatem jest sędzia albo prokurator - informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą kandydata oraz zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego.

§ 4. Do karty zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego kandydat może dołączyć również inne dokumenty potwierdzające jego kwalifikacje, w szczególności informacje o dorobku naukowym, spis publikacji, opinie przełożonych i rekomendacje.

§ 5. Zgłaszający urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r. składa w postaci papierowej oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 2141 oraz z 2021 r. poz. 255 i 464), albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy.

§ 6. Jeżeli swoją kandydaturę na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego zgłosiła osoba, która nie spełnia wymagań do objęcia stanowiska sędziego Sądu Najwyższego, o których mowa w art. 26 § 1 pkt 1-3, 5 oraz 7-9, zgłoszenie nastąpiło po upływie terminu albo nie spełnia wymogów formalnych, Krajowa Rada Sądownictwa pozostawia zgłoszenie bez rozpoznania.

Od uchwały w przedmiocie pozostawienia zgłoszenia bez rozpoznania odwołanie nie przysługuje.

§ 7. Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa po stwierdzeniu spełniania przez kandydata wymagań oraz wymogów formalnych zgłoszenia, wyznacza zespół, o którym mowa w art. 31 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 269).

§ 8. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, mając na uwadze konieczność zapewnienia przejrzystości oraz sprawności postępowania w sprawie wyboru kandydata na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego.

Art. 28. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie oraz rodzeństwo nie mogą być jednocześnie sędziami Sądu Najwyższego.

Art. 29. § 1. Stosunek służbowy sędziego Sądu Najwyższego nawiązuje się z chwilą doręczenia mu aktu powołania. Odmowa odebrania aktu powołania jest równoznaczna ze zrzeczeniem się pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

§ 2. Sędzia zgłasza się w celu objęcia stanowiska w terminie 14 dni od dnia odebrania aktu powołania.

§ 3. W przypadku nieusprawiedliwionego nieobjęcia stanowiska w terminie określonym w § 2, powołanie traci moc. Okoliczność tę stwierdza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 30. § 1. Przy powołaniu sędziego Sądu Najwyższego składa ślubowanie wobec Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej według następującej roty:

"Ślubuję uroczyście jako sędzia Sądu Najwyższego służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa i praworządności, obowiązki sędziego wypełniać sumiennie, sprawiedliwość wymierzać zgodnie z przepisami prawa i zasadami słuszności, bezstronnie, według mego sumienia, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości".

§ 2. Składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: "Tak mi dopomóż Bóg".

§ 3. Odmowa złożenia ślubowania jest równoznaczna ze zrzeczeniem się pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

Art. 31. § 1. Sędzia obejmuje stanowisko w izbie Sądu Najwyższego wskazane przez niego w karcie zgłoszenia kandydata, o której mowa w art. 27 § 3.

§ 2. Sędzia, za jego zgodą, może zostać przeniesiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego na stanowisko w innej izbie.

Art. 32. § 1. Stosunek służbowy sędziego Sądu Najwyższego wygasa w przypadku:

- 1) śmierci;
- 2) zrzeczenia się pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego lub statusu sędziego w stanie spoczynku;
- 3) prawomocnego wyroku skazującego sędziego za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe lub warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) prawomocnego orzeczenia przez sąd środka karnego w postaci pozbawienia praw publicznych lub zakazu zajmowania stanowiska sędziego;
- 5) prawomocnego orzeczenia sądu dyscyplinarnego o złożeniu sędziego z urzędu;
- 6) utraty obywatelstwa polskiego;
- 7) nabycia obywatelstwa obcego państwa, chyba że sędzia zrzekł się tego obywatelstwa w terminie 30 dni od dnia jego nabycia;
- 8) stwierdzenia, że pełnił służbę, pracował lub był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

§ 2. Za równoznaczne ze zrzeczeniem się przez sędziego pełnienia urzędy na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego uważa się:

- 1) odmowę podjęcia czynności służbowej z powodu zakwestionowania istnienia stosunku służbowego innego sędziego,
- 2) uchylenie orzeczenia wydanego przez innego sędziego lub z udziałem innego sędziego z powodu zakwestionowania istnienia jego stosunku służbowego,
- 3) wyłączenie innego sędziego od udziału w sprawie z powodu zakwestionowania istnienia jego stosunku służbowego,

- pomimo faktu, że sędzia ten spełnia wymogi określone w art. 25 § 1 lub art. 55 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

§ 3. Jeżeli uchylenie orzeczenia zostało dokonane przez sąd w składzie kolegialnym, przepis § 2 pkt 2 stosuje się, jeżeli sędzia nie złożył zdania odrębnego, wskazującego na niekwestionowanie istnienia stosunku służbowego sędziego, który wydał lub brał udział w wydaniu uchylonego orzeczenia.

§ 4. W razie powzięcia informacji o zaistnieniu okoliczności, o której mowa w § 2, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej lub Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może zarządzić podjęcie działań uniemożliwiających osobie, której stosunek służbowy uległ rozwiązaniu, wykonywanie czynności sędziowskich.

§ 5. O zaistnieniu okoliczności, o której mowa w § 1 pkt 2-7, sędzia Sądu Najwyższego, którego dotyczy ta okoliczność, niezwłocznie informuje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za pośrednictwem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Jeżeli okoliczność dotyczy Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego informuje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 6. Datę wygaśnięcia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego stwierdza Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, nie później niż w terminie 3 miesięcy od:

- 1) zaistnienia okoliczności, o której mowa w § 1 pkt 1;
- 2) uzyskania informacji o zaistnieniu okoliczności, o której mowa w § 1 pkt 2-8 lub § 2.

§ 7. O zaistnieniu okoliczności, o której mowa w § 5:

- 1) zdanie pierwsze - Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa;
- 2) zdanie drugie - Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zawiadamia Krajową Radę Sądownictwa.

§ 8. Przepis § 1 pkt 8 stosuje się do osób urodzonych przed dniem 1 sierpnia 1972 r.

§ 9. W celu ustalenia, czy zachodzi okoliczność, o której mowa w § 1 pkt 8, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zwraca się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przedstawienie informacji Dyrektora Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w tym zakresie. O przedstawienie informacji w odniesieniu do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, zwraca się Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 10. W przypadku przedstawienia informacji potwierdzającej okoliczność, o której mowa w § 1 pkt 8, Dyrektor Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazuje, że wymieniona okoliczność wynika z:

1) oświadczenia dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów;

2) prawomocnego orzeczenia sądu okręgowego, o którym mowa w art. 17 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, stwierdzającego fakt złożenia przez osobę poddaną postępowaniu lustracyjnemu niezgodnego z prawdą oświadczenia dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., o którym mowa w art. 21a ust. 2 tej ustawy.

§ 11. W przypadku, gdy Prezes Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu lub Dyrektor Biura Lustracyjnego tego instytutu poweźmie informację potwierdzającą okoliczność, o której mowa w § 1 pkt 8, przekazuje ją niezwłocznie Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego lub Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli okoliczność dotyczy Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Przepisy ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów, stosuje się odpowiednio.

§ 12. Sędzia Sądu Najwyższego, który zrzekł się pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego lub statusu sędziego w stanie spoczynku ma prawo uzyskać wpis na listę adwokatów lub radców prawnych albo zostać powołany na stanowisko notariusza bez konieczności spełnienia wymagań określonych w stosunku do innych sędziów w ustawie z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych oraz ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie.

Art. 33. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku z dniem ukończenia 65. roku życia.

§ 2. Sędzia Sądu Najwyższego będący kobietą może przejść w stan spoczynku z dniem ukończenia 60. roku życia, składając oświadczenie Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego,

który przekazuje je niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego składa oświadczenie bezpośrednio Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 34. § 1. Sędziego Sądu Najwyższego przenosi się w stan spoczynku, jeżeli z powodu choroby lub utraty sił został uznany przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego.

§ 2. Z wnioskiem o zbadanie zdolności do pełnienia obowiązków może wystąpić zainteresowany sędzia oraz Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

§ 3. Sędzia Sądu Najwyższego może być przeniesiony w stan spoczynku, jeżeli bez uzasadnionej przyczyny nie poddał się badaniu, o którym mowa w § 2, w sytuacji, gdy z wnioskiem o zbadanie wystąpił Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

§ 4. W sprawach przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku, o którym mowa w § 1 i 3, uchwałę podejmuje Krajowa Rada Sądownictwa, na wniosek zainteresowanego sędziego albo Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 5. Od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w sprawach, o których mowa w § 4, zainteresowanemu sędziemu, a w przypadku, gdy z wnioskiem o przeniesienie sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku wystąpił Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego także Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, przysługuje odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 35. Datę przejścia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku albo przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku stwierdza Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 36. § 1. Na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Minister Sprawiedliwości, może delegować, na czas określony, nie dłuższy niż dwa lata, sędziego posiadającego co najmniej dziesięcioletni staż na stanowisku sędziego, za jego zgodą do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym.

§ 2. W okresie delegowania do pełnienia czynności, o których mowa w § 1, do sędziego mają odpowiednio zastosowanie przepisy określające prawa i obowiązki sędziego Sądu Najwyższego.

§ 3. Liczba sędziów delegowanych do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym nie może być większa niż połowa liczby stanowisk sędziów Sądu Najwyższego.

§ 4. Na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego Minister Sprawiedliwości może delegować sędziego, na czas nieokreślony, za jego zgodą do pełnienia funkcji asystenta sędziego Sądu Najwyższego oraz wykonywania innych czynności w Sądzie Najwyższym.

§ 5. Sędziemu delegowanemu do pełnienia czynności, o których mowa w § 1, przysługuje wynagrodzenie w stawce podstawowej sędziego sądu apelacyjnego, chyba że przysługuje mu wynagrodzenie w stawce wyższej.

§ 6. Po 3 miesiącach delegowania do pełnienia czynności, o których mowa w § 1, przez pozostały okres delegacji sędziemu sądu apelacyjnego przysługuje wynagrodzenie w stawce podstawowej sędziego Sądu Najwyższego.

§ 7. Po 3 miesiącach delegowania do pełnienia funkcji i wykonywania czynności, o których mowa w § 4, sędziemu delegowanemu przysługuje wynagrodzenie w stawce bezpośrednio wyższej od posiadanej, chyba że sędzia posiada najwyższą stawkę przewidzianą dla sędziego sądu powszechnego.

Rozdział 5

Obowiązki i prawa sędziego Sądu Najwyższego

Art. 37. § 1. Sędzia jest obowiązany postępować zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim.

§ 2. Sędzia strzeże wartości służących autorytetowi władzy sądowniczej i unika wszystkiego, co mogłoby przynieść ujmę godności urzędu lub osłabić zaufanie do jego bezstronności.

Art. 38. § 1. Sędzia jest obowiązany zachować w tajemnicy okoliczności sprawy, o których poza jawną rozprawą sądową powziął wiadomość ze względu na swoje stanowisko sędziego.

§ 2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa także po wygaśnięciu stosunku służbowego.

§ 3. Obowiązek zachowania tajemnicy ustaje, gdy sędzia składa zeznania jako świadek przed sądem, chyba że ujawnienie tajemnicy zagraża dobru państwa albo ważnemu interesowi prywatnemu, który nie jest sprzeczny z celami wymiaru sprawiedliwości. W tych przypadkach od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić sędziego Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Od obowiązku zachowania tajemnicy, o którym mowa w tym przepisie, Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego może zwolnić Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 4. Sędzia nie podlega postępowaniu sprawdzającemu przewidzianemu w ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

Art. 39. Czas pracy sędziego określony jest wymiarem jego zadań.

Art. 40. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego nie może pozostawać w innym stosunku służbowym lub podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia w charakterze pracownika badawczego, dydaktycznego lub badawczo-dydaktycznego u jednego pracodawcy, z ustaleniem, iż roczny maksymalny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi 240 godzin, o ile nie utrudnia to pełnienia obowiązków sędziego Sądu Najwyższego, przy czym 1 godzina dydaktyczna wynosi 45 minut.

§ 2. Sędzia Sądu Najwyższego nie może podejmować innego zajęcia, o charakterze zarobkowym lub niezarobkowym, które utrudniałoby pełnienie przez niego obowiązków sędziego Sądu Najwyższego, uchybiałoby godności urzędu lub mogłoby podważać zaufanie do jego bezstronności lub niezawisłości.

§ 3. O zamiarze podjęcia zatrudnienia lub innego zajęcia, o których mowa w § 1 i 2, a także o zamiarze ich kontynuowania przez sędziego obejmującego stanowisko w Sądzie Najwyższym, sędzia Sądu Najwyższego zawiadamia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego pisemnie informuje o sprzeciwie, jeżeli uzna, że podjęcie albo kontynuowanie zatrudnienia lub innego zajęcia będzie utrudniało pełnienie obowiązków, uchybiało godności urzędu sędziego Sądu Najwyższego lub podważało zaufanie do jego bezstronności lub niezawisłości.

§ 4. O zamiarze podjęcia zatrudnienia lub innego zajęcia, o których mowa w § 1 i 2, a także o zamiarze ich kontynuowania przez sędziego obejmującego stanowisko Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zawiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej pisemnie informuje o sprzeciwie, jeżeli uzna, że podjęcie albo kontynuowanie zatrudnienia lub innego zajęcia będzie utrudniało pełnienie obowiązków, uchybiało godności urzędu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub podważało zaufanie do jego bezstronności lub niezawisłości.

§ 5. Sędzia Sądu Najwyższego nie może:

- 1) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego;
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółdzielni;
- 3) być członkiem zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;

4) posiadać w spółce prawa handlowego więcej niż 10% akcji lub udziałów przedstawiających więcej niż 10% kapitału zakładowego;

5) prowadzić działalności gospodarczej na własny rachunek lub wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem lub pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

§ 6. Przez spółkę prawa handlowego rozumie się spółkę handlową, a także inną spółkę, do której stosuje się przepisy prawa handlowego, w tym spółkę według prawa obcego.

§ 7. Zyski z tytułu posiadania akcji lub udziałów w spółce prawa handlowego określonych w § 5 pkt 4, sędzia Sądu Najwyższego przekazuje na wskazane przez siebie cele publiczne albo na odrębny rachunek bankowy prowadzony przez bank wskazany przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do dnia 31 marca roku następującego po roku, w którym je uzyskał. Sędzia Sądu Najwyższego może korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku bankowym po przejściu w stan spoczynku.

§ 8. Wybór lub powołanie do władz spółki, spółdzielni lub fundacji z naruszeniem zakazów określonych w § 5 pkt 1-3 są z mocy prawa nieważne i nie podlegają wpisowi do właściwego rejestru.

§ 9. Przepisy § 1, -3, 5, 6 i 8 stosuje się odpowiednio do sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, z wyjątkiem przewidzianego w § 1 maksymalnego wymiaru zajęć dydaktycznych oraz ograniczenia zatrudnienia do jednego pracodawcy.

Art. 41. § 1. Oświadczenie o stanie majątkowym, o którym mowa w art. 87 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych sędzia Sądu Najwyższego składa Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, zaś Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego – Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej

§ 2. Analizy danych zawartych w oświadczeniu o stanie majątkowym składanym przez sędziego Sądu Najwyższego dokonuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. O stwierdzonych nieprawidłowościach Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zawiadamia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 3. Oświadczenie, o którym mowa w art. 88a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych, sędzia Sądu Najwyższego składa Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, zaś Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego - Krajowej Radzie Sądownictwa.

Art. 42. § 1. Żądania, wystąpienia i zażalenia w sprawach związanych z pełnionym urzędem sędziego może wносить tylko do Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą izby, w której orzeka, lub Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, sędzia nie może zwracać się do instytucji i osób postronnych ani podawać sprawy do wiadomości publicznej.

Art. 43. Sędzia niezwłocznie zawiadamia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, zaś Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego – Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o toczącej się sprawie sądowej, w której występuje w charakterze strony lub uczestnika postępowania.

Art. 44. § 1. Wynagrodzenie zasadnicze sędziego Sądu Najwyższego stanowi wielokrotność podstawy ustalenia tego wynagrodzenia, z zastosowaniem mnożnika 4,13.

§ 2. Podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Sądu Najwyższego w danym roku stanowi przeciętne wynagrodzenie w drugim kwartale roku poprzedniego, ogłaszane w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 291, 353 i 794).

§ 3. Jeżeli przeciętne wynagrodzenie, o którym mowa w § 2, jest niższe od przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonego za drugi kwartał roku poprzedniego - przyjmuje się podstawę ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego Sądu Najwyższego w dotychczasowej wysokości.

§ 4. Wynagrodzenie sędziego Sądu Najwyższego określa się w stawce podstawowej albo awansowej. Stawka awansowa stanowi 115% stawki podstawowej.

§ 5. Sędzia Sądu Najwyższego, obejmując stanowisko, otrzymuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej. Po 7 latach służby w Sądzie Najwyższym wynagrodzenie zasadnicze sędziego Sądu Najwyższego podwyższa się do stawki awansowej.

§ 6. W związku z pełnioną funkcją sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje dodatek funkcyjny, którego wysokość ustala się z zastosowaniem mnożników podstawy ustalenia wynagrodzenia, o której mowa w § 2.

§ 7. Tabelę mnożników służących do ustalenia wysokości dodatków funkcyjnych określa załącznik do ustawy.

Art. 45. Sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje dodatek za długoletnią służbę wynoszący 1% wynagrodzenia zasadniczego, za każdy rok służby, nie więcej jednak niż 20% tego wynagrodzenia. Do okresu służby, od którego zależy wysokość dodatku, wlicza się również przypadający przed powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego okres stosunku służbowego lub stosunku pracy, jak również okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza.

Art. 46. § 1. Sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje gratyfikacja jubileuszowa w wysokości:

- 1) po 20 latach służby - 100% wynagrodzenia miesięcznego;
- 2) po 25 latach służby - 150% wynagrodzenia miesięcznego;
- 3) po 30 latach służby - 200% wynagrodzenia miesięcznego;
- 4) po 35 latach służby - 250% wynagrodzenia miesięcznego;
- 5) po 40 latach służby - 350% wynagrodzenia miesięcznego;
- 6) po 45 latach służby - 400% wynagrodzenia miesięcznego.

§ 2. Do okresu służby uprawniającego do gratyfikacji jubileuszowej wlicza się wszystkie poprzednie okresy służby i zatrudnienia, w tym okres wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego lub notariusza, oraz inne okresy, jeżeli z mocy odrębnych przepisów podlegają one wliczeniu do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

Art. 47. § 1. Sędziemu Sądu Najwyższego przysługuje corocznie urlop dodatkowy w wymiarze 6 dni roboczych.

§ 2. Sędziemu może być na jego wniosek udzielony płatny urlop dla poratowania zdrowia.

§ 3. Urlop dla poratowania zdrowia nie może przekraczać 6 miesięcy.

§ 4. W okresie nieobecności z powodu choroby sędzia otrzymuje 80% wynagrodzenia, nie dłużej jednak niż przez okres roku. Do okresu tego wlicza się okresy poprzedniej przerwy w pełnieniu służby z powodu choroby lub urlopu dla poratowania zdrowia, jeżeli okres czynnej służby nie przekroczył 30 dni. Po upływie roku nieobecności z powodu choroby sędzia otrzymuje 50% wynagrodzenia.

§ 5. Jeżeli nieobecność sędziego nastąpiła z powodu:

- 1) wypadku przy pracy albo w drodze do pracy lub z pracy,
- 2) choroby przypadającej w okresie ciąży,

3) choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności sędziego,

4) choroby spowodowanej przez inną osobę w wyniku popełnienia przez nią umyślnego czynu zabronionego, w związku z wykonywaniem czynności sędziego, stwierdzonego orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ,

5) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów

- sędzia zachowuje prawo do 100% wynagrodzenia, nie dłużej jednak niż przez okres roku.

§ 6. Do nieobecności sędziego z powodów, o których mowa w § 5, przepis § 4 zdanie drugie i trzecie stosuje się.

§ 7. W przypadku stwierdzenia u sędziego choroby, co do której zachodzi podejrzenie, że powstała w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności sędziego, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego kieruje sędzią, z urzędu lub na wniosek sędziego, do lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Od orzeczenia lekarza orzecznika sędziemu przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego orzeczenia.

§ 8. Za chorobę powstałą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami wykonywania czynności sędziego uznaje się chorobę spowodowaną działaniem czynników szkodliwych występujących w miejscu wykonywania czynności sędziego.

§ 9. Koszty badania i wydania orzeczenia przez lekarza orzecznika oraz komisję lekarską Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pokrywa Skarb Państwa ze środków pozostających w dyspozycji Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 10. W przypadku niemożności wykonywania obowiązków służbowych z innych przyczyn, uprawniających do uzyskania świadczeń określonych w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2021 r. poz.1133), sędziemu przysługuje wynagrodzenie w wysokości świadczeń i przez okres, które są przewidziane w tej ustawie.

§ 11. Okres nieobecności z powodu choroby oraz niemożności wykonywania obowiązków służbowych, o której mowa w § 10, stwierdza zaświadczenie lekarskie wystawione zgodnie z art. 55 ust. 1 i art. 55a ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa albo wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 tej ustawy, z tym, że w przypadku:

- 1) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz niezdolności do pracy wskutek poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów - zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku, zgodnie z art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 2) o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa - decyzja wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2020 r. poz. 1845, z późn. zm.²⁾);
- 3) urlopu macierzyńskiego - zaświadczenie lekarskie wystawione na zwykłym druku, określające przewidywaną datę porodu - za okres przed porodem a odpis skrócony aktu urodzenia dziecka lub jego kopia - za okres po porodzie;
- 4) konieczności osobistego sprawowania przez sędziego opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka sędziego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2021 r. poz. 75 i 952), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

- oświadczenie sędziego.

§ 12. Doręczenie zaświadczenia lekarskiego odbywa się przy wykorzystaniu profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2020 r. poz. 2112 i 2401 oraz z 2021 r. poz. 159, 180, 255, 616 i 981.

świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, na zasadach określonych w tej ustawie. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wykorzystuje lub tworzy profil informacyjny, o którym mowa w art. 58 ust. 1 tej ustawy.

§ 13. Wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, zaświadczenie lekarskie, o którym mowa w art. 55a ust. 7 tej ustawy, zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku w przypadkach, o których mowa w § 11 pkt 1 i 3, decyzję oraz odpis skrócony aktu urodzenia dziecka lub jego kopię, sędzia jest obowiązany dostarczyć Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego, w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

§ 14. Sędzia jest obowiązany złożyć Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego oświadczenie o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w § 11 pkt 4, w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia.

§ 15. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w § 13 i 14, nieobecność uznaje się za nieusprawiedliwioną, chyba że niedostarczenie zaświadczenia, decyzji, odpisu skróconego aktu urodzenia dziecka lub jego kopii lub niezłożenie oświadczenia nastąpiło z przyczyn niezależnych od sędziego.

§ 16. Za inną usprawiedliwioną nieobecność sędziemu przysługuje wynagrodzenie.

§ 17. W przypadkach, w których pracownikom podlegającym ubezpieczeniu społecznemu przysługują zasiłki niezależnie od prawa do wynagrodzenia, sędziemu przysługuje świadczenie pieniężne w wysokości zasiłku z ubezpieczenia społecznego.

§ 18. Sędziemu może zostać udzielony urlop rehabilitacyjny na zasadach określonych w art. 94d-94g ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Art. 48. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego mianowany, powołany lub wybrany do pełnienia funkcji w organach państwowych, służbie dyplomatycznej, konsularnej lub organach organizacji międzynarodowych oraz ponadnarodowych działających na podstawie umów międzynarodowych ratyfikowanych przez Rzeczpospolitą Polską jest obowiązany zrzec się niezwłocznie swojego urzędu.

§ 2. Sędzia, który zrzekł się urzędu z przyczyn określonych w § 1, ma prawo powrotu do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, jeżeli przerwa w pełnieniu obowiązków sędziego nie przekracza 9 lat.

§ 3. Wymogu, aby przerwa w pełnieniu obowiązków sędziego, o którym mowa w § 2, nie przekroczyła 9 lat, nie stosuje się do sędziego, który pełnił funkcje sędziowskie lub prokuratorskie w międzynarodowych lub ponadnarodowych organach sądowych

§ 4. W przypadkach przewidzianych w § 2 i 3 Krajowa Rada Sądownictwa, z inicjatywy zainteresowanego, przedstawia Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosek o powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

§ 5. W przypadku odmowy przedstawienia wniosku, o którym mowa w § 4, zainteresowanemu służy odwołanie do Sądu Najwyższego.

Art. 49. § 1. Sędziemu Sądu Najwyższego stale zamieszkałemu poza Warszawą przysługuje bezpłatne zakwaterowanie w Warszawie oraz zwrot kosztów przejazdu i dodatek z tytułu rozłąki z rodziną.

§ 2. Świadczenia i należności, o których mowa w § 1, nie przysługują, gdy odległość od miejscowości, w której sędzia Sądu Najwyższego ma miejsce stałego zamieszkania do Warszawy nie przekracza 60 km, chyba że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, na wniosek sędziego Sądu Najwyższego uzna, że jest to uzasadnione ze względu na zakres obowiązków i warunki dojazdu.

§ 3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, zasady zapewnienia bezpłatnego zakwaterowania sędziom Sądu Najwyższego stale zamieszkałym poza Warszawą, a także wysokość i warunki wypłacania im zwrotu poniesionych kosztów przejazdu oraz dodatku za rozłąkę, mając na uwadze konieczność zapewnienia sędziom Sądu Najwyższego warunków pracy odpowiadających godności urzędu oraz specyfice i zakresowi ich obowiązków.

Art. 50. Sędziemu Sądu Najwyższego przechodzącemu w stan spoczynku przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

Art. 51. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego nie może być pozbawiony wolności ani pociągnięty do odpowiedzialności karnej bez zezwolenia sądu dyscyplinarnego. Nie dotyczy to ujęcia na gorącym uczynku przestępstwa, jeżeli zatrzymanie sędziego jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. Do czasu wydania uchwały zezwalającej na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej wolno podejmować tylko czynności niecierpiące zwłoki.

§ 2. Jeżeli wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie dotyczy sędziego ujętego na gorącym uczynku zbrodni lub występku zagrożonego karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, występu, o którym mowa w art. 177 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 i 1517 oraz z 2021 r. poz. 1023) w związku z art. 178 § 1 tej ustawy, a także w art. 178a § 1 lub 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny, i pozostającego nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku niezwłocznie, nie później niż po upływie 24 godzin od jego wpływu do sądu dyscyplinarnego. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziego jest natychmiast wykonalna.

§ 3. O zatrzymaniu sędziego niezwłocznie zawiadamia się Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.

§ 4. W terminie 7 dni od dnia doręczenia uchwały odmawiającej zezwolenia na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej lub zezwolenia na tymczasowe aresztowanie przysługuje organowi lub osobie, która wniosła o zezwolenie, oraz Rzecznikowi Dyscyplinarnemu Sądu Najwyższego zażalenie do sądu dyscyplinarnego drugiej instancji. W tym samym terminie zainteresowanemu sędziemu przysługuje zażalenie na uchwałę zezwalającą na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej. Przepisy art. 80 § 2a-2h oraz § 4 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych stosuje się odpowiednio.

Art. 52. Sędziemu Sądu Najwyższego w stanie spoczynku przysługuje uposażenie w wysokości 75% wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku. Uposażenie to jest waloryzowane w terminach i wysokości stosownie do zmian wynagrodzenia zasadniczego sędziów Sądu Najwyższego czynnych zawodowo.

Art. 53. Sąd Najwyższy może zatrudniać asystentów sędziego. Asystentem sędziego może być osoba posiadająca wyższe wykształcenie prawnicze.

Art. 54. Osoba pozostająca z sędzią Sądu Najwyższego w relacji, która uprawniałaby tę osobę do odmowy składania zeznań na podstawie art. 261 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. -

Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 i 1578 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11, 1090 i 1177) nie może zostać zatrudniona w Sądzie Najwyższym.

Rozdział 6

Ławnicy Sądu Najwyższego

Art. 55. § 1. W rozpoznawaniu skarg nadzwyczajnych oraz w postępowaniach dyscyplinarnych, uczestniczą ławnicy Sądu Najwyższego.

§ 2. Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w sprawach wskazanych w § 1, Sąd Najwyższy orzeka w składzie dwóch sędziów Sądu Najwyższego i jednego ławnika Sądu Najwyższego.

§ 3. Ławnikiem Sądu Najwyższego może być osoba, która:

- 1) posiada wyłącznie obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i publicznych;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończyła 40 lat;
- 4) w dniu wyboru nie ukończyła 60 lat;
- 5) jest zdolna, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków ławnika Sądu Najwyższego;
- 6) posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe.

Art. 56. Ławnikiem Sądu Najwyższego nie może być osoba:

- 1) zatrudniona w Sądzie Najwyższym i innych sądach oraz prokuraturze;
- 2) wchodząca w skład organów, od których orzeczenia można żądać skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego;
- 3) będąca ławnikiem w sądach powszechnych lub sądach wojskowych;
- 4) będąca funkcjonariuszem Policji oraz pracująca w służbach związanych ze ściganiem przestępstw i wykroczeń;
- 5) pracująca w urzędach obsługujących centralne organy państwa;
- 6) wykonująca zawód, dla którego sądem właściwym w sprawach dyscyplinarnych może być Sąd Najwyższy;
- 7) będąca adwokatem albo aplikantem adwokackim;
- 8) będąca radcą prawnym albo aplikantem radcowskim;

- 9) będąca notariuszem, zastępcą notarialnym albo aplikantem notarialnym;
- 10) duchowna;
- 11) będąca żołnierzem w czynnej służbie wojskowej;
- 12) będąca funkcjonariuszem Służby Więziennej;
- 13) będąca posłem, senatorem, posłem do Parlamentu Europejskiego, radnym gminy, powiatu lub województwa;
- 14) która pełniła służbę, pracowała lub była współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;
- 15) należąca do partii politycznej.

Art. 57. § 1. Liczbę ławników Sądu Najwyższego ustala Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

§ 2. Ławników wybiera Sejm w głosowaniu jawnym.

§ 3. Kadencja ławników Sądu Najwyższego trwa 4 lata kalendarzowe następujące po roku, w którym dokonano wyborów. Funkcja ławnika Sądu Najwyższego wybranego w trakcie kadencji wygasa z upływem kadencji ogółu ławników Sądu Najwyższego.

§ 4. Po upływie kadencji ławnik Sądu Najwyższego może brać udział jedynie w rozpoznawaniu sprawy rozpoczętej wcześniej z jego udziałem, do czasu jej zakończenia.

§ 5. Wybory ławników Sądu Najwyższego odbywają się najpóźniej w październiku roku kalendarzowego, w którym upływa kadencja dotychczasowych ławników Sądu Najwyższego.

Art. 58. § 1. Kandydaci na ławników Sądu Najwyższego zgłaszani są Marszałkowi Sejmu. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego podaje liczbę ławników Sądu Najwyższego do wiadomości Marszałka Sejmu najpóźniej na 30 dni przed upływem terminu zgłaszania kandydatów.

§ 2. Kandydatów na ławników Sądu Najwyższego mogą zgłaszać stowarzyszenia, inne organizacje społeczne i zawodowe, zarejestrowane na podstawie odrębnych przepisów, z wyłączeniem partii politycznych, oraz co najmniej 100 obywateli mających czynne prawo wyborcze, w terminie do dnia 30 czerwca roku kalendarzowego, w którym upływa kadencja dotychczasowych ławników Sądu Najwyższego.

§ 3. Marszałek Sejmu zasięga od Komendanta Głównego Policji informacji o kandydatach na ławników Sądu Najwyższego. Informacje o kandydacie na ławnika Sądu Najwyższego

uzyskuje się i sporządza na zasadach określonych dla informacji o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego w sądzie powszechnym.

§ 4. Szczegółowy sposób postępowania z dokumentami złożonymi Marszałkowi Sejmu przy zgłaszaniu kandydatów na ławników Sądu Najwyższego określa regulamin Sejmu.

§ 5. Wzór karty zgłoszenia kandydatów na ławników Sądu Najwyższego oraz sposób jego udostępniania ustala, w drodze zarządzenia, Marszałek Sejmu. Zarządzenie Marszałka Sejmu podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Art. 59. § 1. Listę wybranych ławników Sądu Najwyższego wraz z dokumentami, o których mowa w art. 62 § 4, Marszałek Sejmu niezwłocznie przesyła Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego.

§ 2. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wręcza ławnikom Sądu Najwyższego zawiadomienie o wyborze i odbiera od nich ślubowanie według roty w brzmieniu:

"Ślubuję uroczyście jako ławnik Sądu Najwyższego służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, stać na straży prawa i praworządności, obowiązki ławnika wypełniać sumiennie, orzekać zgodnie z przepisami prawa i zasadami słuszności, bezstronnie według mego sumienia, dochować tajemnicy prawnie chronionej, a w postępowaniu kierować się zasadami godności i uczciwości".

§ 3. Składający ślubowanie może dodać na końcu zwrot: "Tak mi dopomóż Bóg".

§ 4. Odmowa złożenia ślubowania jest równoznaczna ze zrzeczeniem się funkcji ławnika Sądu Najwyższego.

§ 5. Po odebraniu ślubowania Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wpisuje ławnika Sądu Najwyższego na listę ławników Sądu Najwyższego, którzy mogą być wyznaczani do orzekania, i wydaje mu legitymację.

§ 6. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego organizuje szkolenie dla ławników Sądu Najwyższego na temat skargi nadzwyczajnej oraz postępowania dyscyplinarnego. Udział ławników Sądu Najwyższego w szkoleniu jest obowiązkowy.

Art. 60. § 1. Funkcja ławnika Sądu Najwyższego wygasa w przypadku utraty obywatelstwa polskiego, nabycia obywatelstwa obcego państwa, chyba że ławnik zrzekł się tego obywatelstwa w terminie 30 dni od dnia jego nabycia, prawomocnego skazania za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, w przypadku zaistnienia w stosunku do niego okoliczności, o których mowa w art. 32 § 2, lub w

przypadku stwierdzenia, że ławnik Sądu Najwyższego pełnił służbę, pracował lub był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Marszałek Sejmu stwierdza wygaśnięcie funkcji z tego powodu i informuje o tym Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

§ 2. Do ławników Sądu Najwyższego stosuje się odpowiednio przepisy art. 32 § 8-11.

Art. 61. Nie wyznacza się ławnika Sądu Najwyższego do pełnienia obowiązków w przypadku:

- 1) ujawnienia okoliczności, które nie pozwalały na jego wybór;
- 2) wszczęcia postępowania o odwołanie ławnika Sądu Najwyższego - do czasu podjęcia przez Sejm uchwały w przedmiocie odwołania;
- 3) wszczęcia przeciwko ławnikowi Sądu Najwyższego postępowania o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe - do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia sprawy.

Art. 62. W razie potrzeby, zwłaszcza z powodu zmniejszenia w czasie kadencji liczby ławników Sądu Najwyższego, Sejm, na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, przeprowadza wybory uzupełniające. Przepis art. 58 stosuje się odpowiednio.

Art. 63. § 1. W zakresie orzekania ławnicy Sądu Najwyższego są niezawisli i podlegają tylko Konstytucji oraz ustawom.

§ 2. Ławnik Sądu Najwyższego nie może przewodniczyć rozprawie i naradzie ani też wykonywać czynności sędziego poza rozprawą, chyba że ustawy stanowią inaczej.

Art. 64. § 1. Ławnik Sądu Najwyższego może zostać wyznaczony do udziału w rozprawach w wymiarze nie większym niż 20 dni w roku. Liczba dni może być zwiększona przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego tylko z ważnych przyczyn, a zwłaszcza w przypadku konieczności zakończenia rozprawy z udziałem tego ławnika Sądu Najwyższego.

§ 2. Ławnik Sądu Najwyższego otrzymuje rekompensatę pieniężną za czas wykonywania czynności w sądzie, którymi są udział w rozprawie lub posiedzeniu, uczestnictwo w naradzie nad wyrokiem, sporządzenie uzasadnienia, udział w obowiązkowych szkoleniach

organizowanych przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego lub uczestnictwo w posiedzeniu Rady Ławniczej Sądu Najwyższego, jeżeli został do niej wybrany.

§ 3. Wysokość rekompensaty dla ławników Sądu Najwyższego biorących udział w rozpoznawaniu spraw w Sądzie Najwyższym, za 1 dzień pełnienia obowiązków ławnika w Sądzie Najwyższym, wynosi 5% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku kalendarzowym, ogłaszanego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie art. 20 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 65. Ławnicy Sądu Najwyższego zamieszkali poza Warszawą otrzymują diety oraz zwrot kosztów przejazdu i noclegu według zasad ustalonych dla sędziów sądów powszechnych.

Art. 66. § 1. Ławnicy Sądu Najwyższego wybierają ze swego grona Radę Ławniczą Sądu Najwyższego, jej przewodniczącego i zastępców.

§ 2. Do zadań Rady Ławniczej Sądu Najwyższego należy w szczególności podnoszenie poziomu pracy ławników Sądu Najwyższego i ich reprezentowanie oraz pobudzanie działalności wychowawczej ławników Sądu Najwyższego w społeczeństwie.

§ 3. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, sposób wyboru, skład i strukturę organizacyjną, tryb działania oraz szczegółowe zadania Rady Ławniczej Sądu Najwyższego, uwzględniając obligatoryjny charakter Rady Ławniczej Sądu Najwyższego jako samorządu ławniczego, reprezentującego ławników Sądu Najwyższego, zakres współpracy z Pierwszym Prezesem Sądu Najwyższego oraz potrzebę uwzględnienia w jej strukturze przewodniczącego i zastępców oraz określenia ich zadań.

Art. 67. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale do ławników Sądu Najwyższego stosuje się odpowiednio przepisy działu IV rozdziału 7 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych dotyczące ławników.

Rozdział 7

Odpowiedzialność dyscyplinarna

Art. 68. § 1. Sędzia Sądu Najwyższego odpowiada dyscyplinarnie za przewinienia służbowe (dyscyplinarne), w tym za:

- 1) oczywistą i rażącą obrazę przepisów prawa;
- 2) działania lub zaniechania mogące uniemożliwić lub istotnie utrudnić funkcjonowanie organu wymiaru sprawiedliwości;
- 3) działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego, skuteczność powołania sędziego lub umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) działalność publiczną nie dającą się pogodzić z zasadami niezależności sądów i niezawisłości sędziów;
- 5) uchybienie godności urzędu.

§ 2. Sędzia odpowiada dyscyplinarnie także za swoje postępowanie przed objęciem stanowiska, jeżeli uchybił obowiązkowi piastowanego urzędu państwowego lub okazał się niegodnym urzędu sędziego.

§ 3. Za wykroczenia sędzia odpowiada tylko dyscyplinarnie, z zastrzeżeniem § 4.

§ 4. Sędzia może wyrazić zgodę na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej za wykroczenie, o którym mowa w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 281, 720 i 1023). Wyrażenie zgody następuje w drodze przyjęcia przez sędziego mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

§ 5. Wyrażenie przez sędziego zgody na pociągnięcie go do odpowiedzialności karnej w trybie określonym w § 4 wyłącza odpowiedzialność dyscyplinarną.

Art. 69. Sądami dyscyplinarnymi w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego są:

- 1) w pierwszej instancji - Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów i jednego ławnika Sądu Najwyższego;
- 2) w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów i dwóch ławników Sądu Najwyższego.

Art. 70. Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcę wyznacza Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego na okres czterech lat.

Art. 71. § 1. Karami dyscyplinarnymi są:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) obniżenie wynagrodzenia zasadniczego sędziego o 5%-50% na okres od 6 miesięcy do 2 lat;
- 4) kara pieniężna w wysokości podlegającego wypłacie za miesiąc poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku skazującego jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o przysługujący sędziemu dodatek za długoletnią pracę i dodatek funkcyjny;
- 5) usunięcie z zajmowanej funkcji;
- 6) złożenie sędziego z urzędu.

§ 2. Za przewinienie dyscyplinarne określone w art. 68 § 1 pkt 2-4, wymierza się karę, o której mowa w § 1 pkt 6, a w przypadku mniejszej wagi - karę, o której mowa w § 1 pkt 3, 4 lub 5.

§ 3. Sąd podaje prawomocny wyrok dyscyplinarny do wiadomości publicznej poprzez zamieszczenie go na stronie internetowej Sądu Najwyższego. Zamieszczeniu podlega sentencja wyroku, z wyłączeniem danych dotyczących tożsamości osoby fizycznej lub innej osoby, jeżeli jest to konieczne dla ochrony słuszných interesów tych osób.

§ 4. Sąd przekazuje prawomocny wyrok dyscyplinarny do wiadomości Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

§ 5. Wymierzenie kary, o której mowa w § 1 pkt 2-5, pociąga za sobą, przez okres 5 lat, niemożność orzekania w sądzie dyscyplinarnym oraz pełnienia funkcji w Sądzie Najwyższym.

§ 6. Wymierzenie kary, o której mowa w § 1 pkt 6, pociąga za sobą utratę możliwości ponownego powołania ukaranego na urząd sędziego.

§ 7. W przypadku przewinienia dyscyplinarnego lub wykroczenia mniejszej wagi sąd dyscyplinarny może odstąpić od wymierzenia kary.

Art. 72. § 1. Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego podejmuje czynności wyjaśniające na żądanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego, lub z własnej inicjatywy, po wstępnym wyjaśnieniu okoliczności niezbędnych do ustalenia znamion przewinienia, a także złożeniu wyjaśnień przez sędziego, chyba że złożenie tych wyjaśnień nie jest możliwe. Czynności wyjaśniające powinny być przeprowadzone w

terminie 30 dni od dnia podjęcia pierwszej czynności przez Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego.

§ 2. Po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających, jeżeli zachodzą podstawy do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego wszczyna postępowanie dyscyplinarne i przedstawia sędziemu na piśmie zarzuty. Po przedstawieniu zarzutów obwiniony, w terminie 14 dni, może złożyć wyjaśnienia oraz zgłosić wnioski o przeprowadzenie dowodów.

§ 3. Po upływie terminu, o którym mowa w § 2, a w razie potrzeby po przeprowadzeniu dalszych dowodów, Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego składa wniosek o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji. Wniosek powinien zawierać dokładne określenie czynu, który jest przedmiotem postępowania, wykaz dowodów uzasadniających wniosek oraz uzasadnienie.

§ 4. Jeżeli Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego nie znajduje podstaw do wszczęcia postępowania dyscyplinarnego na żądanie uprawnionego organu, wydaje postanowienie o odmowie jego wszczęcia. Odpis postanowienia doręcza się organom, o których mowa w § 1, oraz Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej. W terminie 30 dni od dnia doręczenia tego postanowienia każdemu organowi, o którym mowa w § 1, służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.

§ 5. Jeżeli Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego nie znajduje podstaw do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego. Odpis postanowienia doręcza się obwinionemu, organom, o których mowa w § 1, oraz Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej. W terminie 30 dni od dnia doręczenia tego postanowienia każdemu organowi, o którym mowa w § 1, służy zażalenie do sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji.

§ 6. Zażalenie powinno być rozpoznane w terminie 14 dni od dnia jego wniesienia do sądu. W przypadku uchylecia zaskarżonego postanowienia, wskazania sądu dyscyplinarnego co do dalszego postępowania są wiążące dla Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego.

§ 7. Od orzeczeń dyscyplinarnych nie przysługuje kasacja.

§ 8. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może wyznaczyć z grona sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych lub sędziów sądów wojskowych Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego do prowadzenia określonej sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego. W sprawie przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych

przestępstw skarbowych, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej może wyznaczyć Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego także spośród prokuratorów Prokuratury Krajowej wskazanych przez Prokuratora Krajowego. Wyznaczenie Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego jest równoznaczne z żądaniem podjęcia czynności wyjaśniających. Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny może wszcząć postępowanie dyscyplinarne albo wstąpić do toczącego się postępowania. Wyznaczenie Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego wyłącza Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego lub jego zastępcę od podejmowania czynności w sprawie. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności śmierci lub przedłużającej się przeszkody w pełnieniu funkcji Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyznacza w miejsce tej osoby innego sędziego albo prokuratora. Do czynności podejmowanych przez Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego przepisy § 1-6 stosuje się odpowiednio. Funkcja Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego wygasa z chwilą uprawomocnienia się orzeczenia o odmowie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, umorzeniu postępowania dyscyplinarnego albo uprawomocnienia się orzeczenia kończącego postępowanie dyscyplinarne.

§ 9. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych, nie wyznaczył Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego, o którym mowa w § 8, w terminie 30 dni od dnia złożenia żądania, o którym mowa w § 1, Minister Sprawiedliwości, w przypadku gdy zamierza wyznaczyć Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego, zawiadamia o tym zamiarze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Jeżeli Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie wyznaczy Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia Ministra Sprawiedliwości, Minister Sprawiedliwości może wyznaczyć Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego.

§ 10. Jeżeli po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających albo złożeniu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego w sprawie przewinienia dyscyplinarnego wyczerpującego znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego okaże się, że nie wychodząc poza granice oskarżenia czyn można zakwalifikować według innego przepisu prawnego, a wcześniej powołany przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny jest prokuratorem, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wyznacza Nadzwyczajnego Rzecznika

Dyscyplinarnego z grona sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych lub sędziów sądów wojskowych do prowadzenia sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego. Czynności wyjaśniających oraz dowodów przeprowadzonych przed złożeniem wniosku o rozpoznanie sprawy do sądu dyscyplinarnego nie przeprowadza się ponownie.

§ 11. Jeżeli po przeprowadzeniu czynności wyjaśniających albo złożeniu wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego w sprawie przewinienia dyscyplinarnego wyczerpującego znamiona umyślnego przestępstwa ściganego z oskarżenia publicznego lub umyślnego przestępstwa skarbowego okaże się, że nie wychodząc poza granice oskarżenia czyn można zakwalifikować według innego przepisu prawnego, a wcześniej powołany przez Ministra Sprawiedliwości Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny jest prokuratorem, Minister Sprawiedliwości wyznacza Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego z grona sędziów Sądu Najwyższego, sędziów sądów powszechnych lub sędziów sądów wojskowych do prowadzenia sprawy dotyczącej sędziego Sądu Najwyższego. Czynności wyjaśniających oraz dowodów przeprowadzonych przed złożeniem wniosku o rozpoznanie sprawy do sądu dyscyplinarnego nie przeprowadza się ponownie.

Rozdział 8

Postępowanie przed Sądem Najwyższym

Art. 73. Sąd Najwyższy orzeka w składzie trzech sędziów, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 74. W sprawach, o których mowa w art. 51 § 1 i 2, orzeka sąd dyscyplinarny w składzie trzech sędziów.

Art. 75. Sprawy z zakresu prawa pracy dotyczące sędziów Sądu Najwyższego oraz sprawy z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku rozpoznaje:

- 1) w pierwszej instancji - Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego;
- 2) w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów.

Art. 76. § 1. Przydziału spraw i wyznaczenia składu orzekającego dokonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą danej izby.

§ 2. Sprawy rozpoznaje się według kolejności wpływu do Sądu Najwyższego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą danej izby może zarządzić rozpoznanie sprawy poza kolejnością.

Art. 77. W składzie orzekającym Sądu Najwyższego może brać udział tylko jeden sędzia delegowany do pełnienia czynności sędziowskich w Sądzie Najwyższym. Sędzia delegowany nie może być przewodniczącym składu orzekającego, z wyłączeniem spraw rozpoznawanych w składzie jednego sędziego.

Art. 78. § 1. Jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną, kasację lub inny środek odwoławczy, poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni przepisów prawa będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia, może odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi 7 sędziów tego sądu.

§ 2. Sąd Najwyższy, rozpoznając sprawę, w której występuje zagadnienie prawne dotyczące niezawisłości sędziego lub niezależności sądu, odracza jej rozpoznanie i przedstawia to zagadnienie do rozstrzygnięcia składowi całej izby.

§ 3. Jeżeli Sąd Najwyższy, rozpoznając wniosek, o którym mowa w art. 22 § 3 i 23 § 4, poweźmie poważne wątpliwości co do wykładni przepisów prawa mających być podstawą orzeczenia, może odroczyć rozpoznanie wniosku i przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi całej izby.

§ 4. Podejmując uchwałę, o której mowa w § 2 lub 3, izba nie jest związana uchwałą innego składu Sądu Najwyższego, choćby uzyskała ona moc zasady prawnej.

§ 5. Uchwała składu całej izby podjęta na podstawie § 2 lub 3 wiąże wszystkie składy Sądu Najwyższego. Odstąpienie od uchwały mającej moc zasady prawnej wymaga ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały przez pełny skład Sądu Najwyższego, do podjęcia której wymagana jest obecność co najmniej 2/3 liczby sędziów każdej z izb. Art. 84 nie stosuje się.

Art. 79. § 1. Jeżeli w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Sądu Najwyższego może, w celu zapewnienia jednolitości orzecznictwa, przedstawić wniosek o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego Sądowi Najwyższemu w składzie 7 sędziów lub innym odpowiednim składzie.

§ 2. Z wnioskiem, o którym mowa w § 1, mogą wystąpić również Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Rady Dialogu Społecznego, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy i Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców.

§ 3. Do wniosku, o którym mowa w § 1, art. 76 stosuje się odpowiednio, z tym, że jeżeli wniosek został przedstawiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego albo z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego w pełnym składzie Sądu Najwyższego wystąpił podmiot, o którym mowa w § 2, obowiązki i uprawnienia Prezesa Sądu Najwyższego określone w art. 76 wykonuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 80. Postanowienie o przedstawieniu zagadnienia prawnego do rozstrzygnięcia oraz uchwała Sądu Najwyższego wymagają pisemnego uzasadnienia.

Art. 81. § 1. O posiedzeniu pełnego składu Sądu Najwyższego lub składu izby zawiadamia się Prokuratora Generalnego.

§ 2. O posiedzeniu Sądu Najwyższego wyznaczonym w celu rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego zawiadamia się ponadto obrońców oraz pełnomocników w osobach adwokatów i radców prawnych, a także osoby uprawnione do sporządzania skargi kasacyjnej w sprawach cywilnych.

§ 3. W posiedzeniu, w zastępstwie Prokuratora Generalnego, może brać udział zastępca Prokuratora Generalnego, prokurator Prokuratury Krajowej lub prokurator innej jednostki organizacyjnej prokuratury, delegowany do wykonywania czynności w Prokuraturze Krajowej, wyznaczony przez Prokuratora Generalnego lub jego zastępcę do udziału w posiedzeniach Sądu Najwyższego.

§ 4. Niestawiennictwo na posiedzeniu osób, o których mowa w § 1-3, o ile zostały prawidłowo powiadomione, nie wstrzymuje postępowania.

§ 5. Prezes Sądu Najwyższego może zobowiązać podmioty zawiadomione o posiedzeniu, do przedstawienia na piśmie przed posiedzeniem wniosków co do kierunku rozstrzygnięcia przedstawionego zagadnienia.

Art. 82. § 1. Jeżeli skład Sądu Najwyższego uzna, że przedstawione zagadnienie wymaga wyjaśnienia, a rozbieżności - rozstrzygnięcia, podejmuje uchwałę, w przeciwnym razie odmawia jej podjęcia, a jeżeli podjęcie uchwały stało się zbędne - umarza postępowanie.

§ 2. Jeżeli skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego uzna, że znaczenie dla praktyki sądowej lub powaga występujących wątpliwości to uzasadnia, może zagadnienie prawne lub wnioski o podjęcie uchwały przedstawić składowi całej izby, natomiast izba pełnemu składowi Sądu Najwyższego.

Art. 83. § 1. Uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego oraz składu całej izby, z chwilą ich podjęcia, uzyskują moc zasad prawnych. Skład 7 sędziów może postanowić o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej.

§ 2. Uchwały, które uzyskały moc zasad prawnych, wiążą pozostałe składy Sądu Najwyższego oraz inne sądy rozpoznające skargi kasacyjne i kasacje oraz skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia i podlegają publikacji wraz z uzasadnieniem w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Sądu Najwyższego.

Art. 84. § 1. Jeżeli jakikolwiek skład Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej, przedstawia powstałe zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi całej izby.

§ 2. Odstąpienie od zasady prawnej uchwalonej przez izbę albo pełny skład Sądu Najwyższego, wymaga ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały odpowiednio przez właściwą izbę lub pełny skład Sądu Najwyższego.

§ 3. Jeżeli skład jednej izby Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej uchwalonej przez inną izbę, rozstrzygnięcie następuje w drodze uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego.

Art. 85. § 1. Od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojkowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile:

- 1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji lub
- 2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub
- 3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego

- a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

§ 2. Od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego albo Sądu Najwyższego zapadłego w wyniku rozpoznania kasacji lub skargi kasacyjnej, skarga nadzwyczajna może być wniesiona bez względu na zaistnienie przesłanek wskazanych w § 1, jeżeli orzeczenie pozostaje w sprzeczności z uchwałą Sądu Najwyższego, która uzyskała moc zasady prawnej, a sprzeczność ta mogła mieć wpływ na treść orzeczenia.

§ 3. Orzeczeniem kończącym postępowanie w sprawie w rozumieniu § 1 jest również postanowienie oddalające wnioski o wznowienie postępowania.

§ 4. Skargę nadzwyczajną na podstawie § 1 może wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

§ 5. Skargę nadzwyczajną na podstawie § 2 może wnieść Prokurator Generalny.

§ 6. Skargę nadzwyczajną na podstawie § 1 wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna - w terminie roku od dnia ich rozpoznania. Niedopuszczalne jest uwzględnienie skargi nadzwyczajnej na niekorzyść oskarżonego wniesionej po upływie roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna - po upływie roku od dnia jej rozpoznania.

§ 7. Skargę nadzwyczajną na podstawie § 2 wnosi się w terminie 1 roku od wydania orzeczenia przez sąd powszechny albo Sąd Najwyższy.

§ 8. Jeżeli zachodzą przesłanki wskazane w § 1 lub § 2, a zaskarżone orzeczenie wywołało nieodwracalne skutki prawne, w szczególności jeżeli od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia upłynęło 5 lat, a także jeżeli uchylenie orzeczenia naruszyłoby międzynarodowe zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej, Sąd Najwyższy ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których wydał takie rozstrzygnięcie, chyba że zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji przemawiają za wydaniem rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 87 § 1.

Art. 86. § 1. Od tego samego orzeczenia w interesie tej samej strony skarga nadzwyczajna może być wniesiona tylko raz.

§ 2. Skargi nadzwyczajnej nie można oprzeć na zarzutach, które były przedmiotem skargi kasacyjnej lub kasacji przyjętej do rozpoznania.

§ 3. Przepisu § 2 nie stosuje się do skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 85 § 2 oraz w przypadku, gdy orzeczenie w sposób rażąco narusza prawo.

§ 4. Skarga nadzwyczajna nie jest dopuszczalna od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa, orzekającego unieważnienie małżeństwa albo rozwód, jeżeli choćby jedna ze stron po uprawomocnieniu się takiego orzeczenia zawarła związek małżeński, oraz od postanowienia o przysposobieniu.

§ 5. Skarga nadzwyczajna nie jest dopuszczalna w sprawach o wykroczenia i wykroczenia skarbowe.

Art. 87. § 1. Sąd Najwyższy uwzględnia skargę nadzwyczajną, o której mowa w art. 85 § 1, uchylając zaskarżone orzeczenie w całości lub w części, jeżeli nie da się go pogodzić z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, i stosownie do wyników postępowania orzeka co do istoty sprawy albo przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi, w razie potrzeby uchylając także orzeczenie sądu pierwszej instancji, albo umarza postępowanie. Sąd Najwyższy oddala skargę nadzwyczajną, jeżeli stwierdzi brak podstawy do uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

§ 2. W przypadku uwzględnienia skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 85 § 2, Sąd Najwyższy uchyla zaskarżone orzeczenie w całości lub w części i stosownie do wyników postępowania orzeka co do istoty sprawy albo przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi, w razie potrzeby uchylając także orzeczenie sądu pierwszej instancji, albo umarza postępowanie. Sąd Najwyższy oddala skargę nadzwyczajną, jeżeli stwierdzi brak podstawy do uchylenia zaskarżonego orzeczenia.

§ 3. Jeżeli Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu skargi nadzwyczajnej uzna, że zachodzą podstawy do odstąpienia od uchwały mającej moc zasady prawnej, kieruje sprawę do rozstrzygnięcia przez pełny skład Sądu Najwyższego.

§ 4. Jeżeli Sąd Najwyższy przy rozpatrywaniu skargi nadzwyczajnej uzna, że przyczyną naruszenia przez orzeczenie zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w Konstytucji, jest niezgodność ustawy z Konstytucją, występuje z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego. Sąd Najwyższy może zawiesić postępowanie z urzędu, jeżeli

rozstrzygnięcie sprawy zależy od wyniku postępowania toczącego się przed Trybunałem Konstytucyjnym.

Art. 88. Sąd Najwyższy może zażądać sporządzenia uzasadnienia, jeżeli nie zawiera go zaskarżone orzeczenie.

Art. 89. § 1. Jeżeli Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Sądu Najwyższego uzna, że ochrona praworządności i sprawiedliwości społecznej to uzasadnia, zwłaszcza w przypadku rozpatrywania skargi nadzwyczajnej, może powołać uczestnika postępowania występującego w charakterze rzecznika interesu społecznego, w szczególności osobę spełniającą wymagania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Rzecznik interesu społecznego zmierza do urzeczywistnienia się zasad praworządności i sprawiedliwości społecznej.

§ 2. Rzecznika interesu społecznego zawiadamia się o posiedzeniu Sądu Najwyższego w sprawie, do której został wyznaczony. Rzecznik interesu społecznego może składać oświadczenia na piśmie, uczestniczyć w posiedzeniu i wypowiadać się.

Art. 90. § 1. Skargę nadzwyczajną rozpoznaje Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów Sądu Najwyższego oraz jednego ławnika Sądu Najwyższego.

§ 2. Jeżeli skarga nadzwyczajna dotyczy orzeczenia zapadłego w wyniku postępowania, w którego toku orzeczenie wydał Sąd Najwyższy, sprawę rozpoznaje Sąd Najwyższy w składzie pięciu sędziów Sądu Najwyższego oraz dwóch ławników Sądu Najwyższego.

Art. 91. W zakresie nieuregulowanym przepisami ustawy do skargi nadzwyczajnej, w tym postępowania w sprawie tej skargi, stosuje się w zakresie spraw:

- 1) cywilnych - przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego dotyczące skargi kasacyjnej, z wyłączeniem art. 398⁴ § 2 oraz art. 398⁹;
- 2) karnych - przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego dotyczące kasacji.

Art. 92. § 1. Sąd Najwyższy na wniosek Prokuratora Generalnego unieważnia prawomocne orzeczenie wydane w sprawie, która w chwili orzekania ze względu na osobę nie podlegała

orzecznictwu sądów polskich lub w której w chwili orzekania droga sądowa była niedopuszczalna, jeżeli orzeczenie to nie może być wzruszone w trybie przewidzianym w ustawach o postępowaniach sądowych.

§ 2. Wniosek powinien czynić zadość wymaganiom przewidzianym dla pisma procesowego i zawierać:

- 1) oznaczenie orzeczenia, od którego jest wniesiony, ze wskazaniem zakresu zaskarżenia;
- 2) przytoczenie podstaw wniosku oraz ich uzasadnienie;
- 3) wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego orzeczenia w trybie przewidzianym we właściwej ustawie o postępowaniu sądowym nie jest możliwe;
- 4) wniosek o unieważnienie zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli orzeczenie to zostało wydane przez sąd drugiej instancji - również wniosek o unieważnienie poprzedzającego je orzeczenia sądu pierwszej instancji.

§ 3. Do wniosku - oprócz jego odpisów dla doręczenia ich uczestniczącym w sprawie osobom - Prokurator Generalny dołącza dwa odpisy przeznaczone do akt Sądu Najwyższego.

§ 4. Sąd Najwyższy rozpoznaje wniosek na posiedzeniu niejawnym, chyba że Prokurator Generalny domagał się rozpoznania wniosku na rozprawie albo przemawiają za tym inne ważne względy.

§ 5. Sąd Najwyższy po rozpoznaniu sprawy oddala wniosek albo unieważnia zaskarżone orzeczenie. W przypadku uwzględnienia wniosku, jeżeli orzeczenie zostało wydane przez sąd drugiej instancji, Sąd Najwyższy unieważnia również orzeczenie sądu pierwszej instancji.

§ 6. Postanowienie Sądu Najwyższego wraz z uzasadnieniem doręcza się Prokuratorowi Generalnemu oraz stronom bądź uczestnikom postępowania, w którym zostało wydane zaskarżone orzeczenie.

§ 7. W sprawach nieuregulowanych w § 1-6 do postępowania o unieważnienie orzeczenia stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej albo ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego o kasacji.

Art. 93. § 1. Dla każdej sprawy z zakresu, o którym mowa w art. 1 pkt 1-3, tworzy się akta. Akta są tworzone w postaci papierowej.

§ 2. Akta są przetwarzane w postaci papierowej oraz z wykorzystaniem systemu elektronicznego zarządzania dokumentacją w rozumieniu przepisów o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

§ 3. Akta sprawy udostępnia się stronom i uczestnikom postępowania. Strony i uczestnicy postępowania mają prawo przeglądać akta sprawy i otrzymywać odpisy, kopie lub wyciągi z tych akt.

§ 4. Akta wszystkich zakończonych prawomocnie spraw sądowych Sądu Najwyższego przechowuje się w Sądzie Najwyższym przez okres niezbędny ze względu na rodzaj i charakter sprawy oraz znaczenie materiałów zawartych w aktach jako źródła informacji.

§ 5. Po okresie przechowywania w Sądzie Najwyższym akta sprawy podlegają przekazaniu do właściwych archiwów państwowych albo zniszczeniu.

§ 6. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób tworzenia i przetwarzania akt, o których mowa w § 1;
- 2) warunki i tryb przechowywania i przekazywania akt spraw sądowych Sądu Najwyższego;
- 3) warunki i tryb niszczenia akt spraw sądowych Sądu Najwyższego po upływie okresu ich przechowywania.

§ 7. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, wydając rozporządzenie, o którym mowa w § 6, uwzględni w szczególności warunki elektronicznego zarządzania dokumentacją, w rozumieniu przepisów, o których mowa w § 2, rodzaje spraw oraz właściwe zabezpieczenie akt przed dostępem osób nieuprawnionych, utratą tych akt lub ich zniszczeniem.

Art. 94. § 1. Sąd Najwyższy, w przypadku stwierdzenia przy rozpoznawaniu sprawy oczywistej obrazy przepisów - niezależnie od innych uprawnień - wytyka uchybienie właściwemu sądowi. Przed wytknięciem uchybienia obowiązany jest pouczyć sędziego lub sędziów wchodzących w skład sądu orzekającego o możliwości złożenia na piśmie wyjaśnień w terminie 7 dni. Stwierdzenie i wytknięcie uchybienia nie mają wpływu na rozstrzygnięcie sprawy.

§ 2. O wytknięciu uchybienia Sąd Najwyższy zawiadamia prezesa właściwego sądu.

§ 3. Sąd Najwyższy, w przypadku wytknięcia uchybienia, może zwrócić się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej do sądu dyscyplinarnego.

Art. 95. § 1. Nadzór nad przetwarzaniem danych osobowych w postępowaniach sądowych wykonuje Krajowa Rada Sądownictwa.

§ 2. Do nadzoru, o którym mowa w § 1, przepisy art. 175dd § 2 i 3 oraz działu I rozdziału 5a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych stosuje się odpowiednio.

Rozdział 9

Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego

Art. 96. § 1. W Sądzie Najwyższym działa Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego.

§ 2. Regulamin Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego określa Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 97. § 1. Kancelaria Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego wykonuje zadania związane z wykonywaniem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego czynności w zakresie funkcjonowania Sądu Najwyższego, w szczególności w zakresie spraw finansowych, kadrowych i administracyjno-gospodarczych.

§ 2. Kancelarią Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego kieruje Szef Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, którego powołuje i odwołuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 98. § 1. Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego wykonuje w szczególności zadania związane z pełnieniem przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego oraz Sąd Najwyższy funkcji związanych z pieczę nad zgodnością z prawem i jednolitością orzecznictwa sądów powszechnych i wojskowych oraz oceną spójności i jednolitości prawa stosowanego przez sądy, w tym w zakresie orzecznictwa dyscyplinarnego.

§ 2. Biurem Studiów i Analiz Sądu Najwyższego kieruje Dyrektor Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, którego powołuje i odwołuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 99. Czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub upoważniona przez niego osoba.

Art. 100. § 1. Wynagrodzenie członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego niebędących sędziami jest równe wynagrodzeniu zasadniczemu sędziego sądu apelacyjnego w stawce podstawowej, z tym, że wynagrodzenie to podwyższa się o wartość składki obciążającej pracownika z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

§ 2. Osoby, o których mowa w § 1, mogą podejmować dodatkowe zatrudnienie lub inne zajęcie lub sposób zarobkowania wyłącznie za zgodą Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Zgoda może być cofnięta w każdym czasie.

§ 3. W związku z pełnioną funkcją członkowi Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego przysługuje dodatek funkcyjny.

§ 4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, stawki dodatku funkcyjnego członków Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego mając na uwadze rodzaj oraz zakres zadań związanych z pełnioną funkcją.

Rozdział 10

Zmiany w przepisach

Art. 101. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, 1578 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11, 1090 i 1177) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 44 w § 1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Sąd apelacyjny może sam przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu.”;

2) w art. 44¹ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego, sąd przełożony nad sądem właściwym wyznaczy na posiedzeniu niejawnym inny sąd do rozpoznania sprawy. Jeżeli sądem właściwym jest sąd apelacyjny, sąd ten sam może przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu.”;

3) w art. 44² w pkt 1 średnik zastępuje się przecinkiem, po którym dodaje się:

„z tym, że sąd apelacyjny może sam przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu;”;

4) art. 45 otrzymuje brzmienie:

„Art. 45. Jeżeli na podstawie przepisów kodeksu nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania powoda, a w braku miejsca zamieszkania - sąd miejsca jego pobytu. W braku wskazanych wyżej podstaw właściwy będzie sąd dla m.st. Warszawy.”;

5) w art. 48¹ dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Sąd apelacyjny może sam przekazać sprawę innemu sądowi równorzędnemu.”;

6) w art. 394¹:

a) uchyla się § 1,

b) § 1¹ otrzymuje brzmienie:

„§ 1¹. Zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania”;

7) w art. 394² § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji, o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz o odrzuceniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.”;

8) w art. 398¹:

a) w § 1 skreśla się wyrazy „Sądu Najwyższego” zastępuje się wyrazami „sądu apelacyjnego”,

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich i Rzecznik Praw Dziecka mogą wnieść skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy nie może przekazać tak wniesionej do niego skargi kasacyjnej do rozpoznania sądowi apelacyjnemu. W takim przypadku skarga kasacyjna wniesiona od tego samego orzeczenia przez stronę, również podlega przekazaniu do rozpoznania Sądowi Najwyższemu.”;

c) po § 2 dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu:

„§ 3. Skargę kasacyjną od orzeczenia wydanego przez sąd apelacyjny rozpoznaje inny sąd apelacyjny niż ten, który wydał zaskarżone orzeczenie.

§ 4. Skargę kasacyjną od orzeczenia wydanego przez Sąd Apelacyjny w:

- 1) Białymstoku, Lublinie i Gdańsku rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Warszawie;
- 2) Warszawie i Szczecinie rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Gdańsku;
- 3) Łodzi i Wrocławiu rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Poznaniu;
- 4) Krakowie i Poznaniu rozpoznaje Sąd Apelacyjny we Wrocławiu;
- 5) Rzeszowie i Katowicach rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Krakowie.”;

9) w art. 398² § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż sto tysięcy złotych,

a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dwadzieścia tysięcy złotych. Jednakże niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje w sprawach o odszkodowanie z tytułu wyrządzenia szkody przez wydanie prawomocnego orzeczenia niezgodnego z prawem.”;

10) w art. 398⁴ po § 3 dodaje się § 4 w brzmieniu;

„§ 4. Jeżeli szczególna waga sprawy albo zagadnienie prawne wskazane w skardze kasacyjnej uzasadnia rozpoznanie sprawy przez Sąd Najwyższy, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Prawa Prywatnego mogą postanowić o przejściu do rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej rozpatrywanej przez sąd apelacyjny do czasu rozpoczęcia posiedzenia, o którym mowa w art. 398¹¹ § 1 lub rozprawy, jeżeli skarga podlega rozpoznaniu na rozprawie”;

11) w art. 398⁶:

a) w § 3 skreśla się wyraz „Najwyższy”,

b) w § 4 wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazami „sąd właściwy do rozpoznania skargi kasacyjnej”;

12) w art. 398⁷ w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Po upływie terminu do wniesienia odpowiedzi lub po zarządzeniu doręczenia odpowiedzi skarżącemu, sąd drugiej instancji niezwłocznie przedstawia skargę kasacyjną i odpowiedź wraz z aktami sprawy sądowi apelacyjnemu właściwemu do rozpoznania skargi kasacyjnej albo Sądowi Najwyższemu w przypadku, o którym mowa w art. 398¹ § 1¹ lub art. 398⁴ § 5.”;

13) w art. 398⁸ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W każdej sprawie sąd rozpoznający skargę kasacyjną może zwrócić się do Prokuratora Generalnego o zajęcie na piśmie stanowiska co do skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę i odpowiedzi na skargę. Prokurator Generalny lub wyznaczony przez niego prokurator przedstawia stanowisko w terminie trzydziestu dni, a jeżeli uzna, że wymaga tego ochrona praworządności, praw obywatelskich lub interesu publicznego, bierze udział w postępowaniu kasacyjnym.”;

14) art. 398⁹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 398⁹ § 1. Sąd przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli:

1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne;

- 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów;
- 3) zachodzi nieważność postępowania lub
- 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

§ 2. O przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a także o jej przekazaniu do rozpoznania właściwemu sądowi, sąd orzeka na posiedzeniu niejawnym. Postanowienie nie wymaga pisemnego uzasadnienia.”

15) art. 398¹⁰ otrzymuje brzmienie:

„Art. 398¹⁰. Sąd rozpoznaje skargę kasacyjną w składzie trzech sędziów. W pozostałych wypadkach sąd orzeka w składzie jednego sędziego.”;

16) w art. 398¹¹ w § 1 skreśla się dwukrotnie wyraz „Najwyższy”;

17) art. 398¹² otrzymuje brzmienie:

„Art. 398¹². Z wyjątkiem wypadków określonych w art. 173-175¹, postępowanie ulega zawieszeniu jedynie na zgodny wniosek stron.”;

18) w art. 398¹³:

- a) w § 1 skreśla się wyraz „Najwyższy”,
- b) w § 2 wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazem „sąd”;

19) w art. 398¹⁴ skreśla się wyraz „Najwyższy”;

20) w art. 398¹⁵ w § 1 skreśla się występujący dwukrotnie wyraz „Najwyższy”;

21) w art. 398¹⁶ wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazem „sąd”;

22) w art. 398¹⁷:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd apelacyjny może odroczyć wydanie orzeczenia i przekazać to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Sąd Najwyższy władny jest przejąć sprawę do rozpoznania albo przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu.”;

b) po § 1 dodaje się § 1¹ w brzmieniu:

„§ 1¹. Jeżeli przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej przez Sąd Najwyższy wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, Sąd ten może odroczyć wydanie orzeczenia i przekazać to zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu.”;

c) w § 2 skreśla się wyrazy „powiększonego składu”;

23) w art. 398¹⁹ wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazem „sąd”;

24) w art. 398²⁰ wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazami „sąd rozpoznający skargę kasacyjną”;

25) art. 398²¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 398²¹. Do postępowania toczącego się na skutek skargi kasacyjnej w sprawach nieuregulowanych w niniejszych dziale stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu apelacyjnym, z tym, że skargę kasacyjną cofnąć może również sama strona, a termin na sporządzenie uzasadnienia orzeczenia przez sąd wynosi miesiąc.”;

26) w art. 424^{1a} w § 2 po wyrazach „Sądu Najwyższego” dodaje się wyrazy „albo sądu apelacyjnego”;

27) w art. 424⁵ w § 2 skreśla się wyrazy „Sądu Najwyższego”;

28) w art. 424⁷ wyrazy „Sądowi Najwyższemu” zastępuje się wyrazami „właściwemu sądowi apelacyjnemu”;

29) w art. 424⁸:

a) w § 1 wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazami „Sąd apelacyjny właściwy do rozpoznania skargi”,

b) po § 2 dodaje się § 3 i 4 w brzmieniu:

„§ 3. Skargę od orzeczenia wydanego przez sąd apelacyjny rozpoznaje inny sąd apelacyjny niż ten, który wydał zaskarżone orzeczenie.

§ 4. Skargę od orzeczenia wydanego przez Sąd Apelacyjny w:

- 1) Białymstoku, Lublinie i Gdańsku rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Warszawie;
- 2) Warszawie i Szczecinie rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Gdańsku;
- 3) Łodzi i Wrocławiu rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Poznaniu;
- 4) Krakowie i Poznaniu rozpoznaje Sąd Apelacyjny we Wrocławiu;
- 5) Rzeszowie i Katowicach rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Krakowie.”;

30) w art. 424⁹ skreśla się wyraz „Najwyższy”;

31) w art. 424¹¹:

a) w § 1 skreśla się wyraz „Najwyższy”,

b) w § 2 i 3 wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazem „sąd”;

32) w art. 526 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli wskutek tego samego zdarzenia zaginęła większa liczba osób, sąd apelacyjny właściwy dla m. st. Warszawy na wniosek Ministra Sprawiedliwości może wyznaczyć jeden sąd jako wyłącznie właściwy do rozpoznania spraw będących w związku z tym zdarzeniem. Postanowienie podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".”;

33) w art. 1151² w § 3 wyrazy „Sąd Najwyższy” zastępuje się wyrazem „sąd”.

Art. 102. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534 i 1023) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 26 i 27 otrzymują brzmienie:

„Art. 26. Sąd apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie okręgowym, kasacje w wypadkach wskazanych w ustawie oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę.

Art. 27. Sąd Najwyższy rozpoznaje, w zakresie wskazanym w ustawie, kasacje i środki odwoławcze, a ponadto inne sprawy przekazane mu przez ustawę.”;

2) w art. 426 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Od orzeczeń sądu odwoławczego, od orzeczeń sądu apelacyjnego wydanych w związku z wniesieniem kasacji oraz od orzeczeń wydanych przez Sąd Najwyższy nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej.”

3) po art. 524 dodaje się art. 524a w brzmieniu:

„Art. 524a. § 1. Sądem kasacyjnym jest:

1) Sąd Najwyższy — jeżeli kasację wniósł podmiot określony w art. 521, jeżeli kasacja dotyczy orzeczenia Sądu Najwyższego lub orzeczenia sądu wojkowego oraz jeżeli Sąd Najwyższy przejął kasację do rozpoznania na podstawie § 2 i 3.

2) sąd apelacyjny — w pozostałych sprawach.

§ 2. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą izby Sądu Najwyższego może zarządzić o przejęciu do rozpoznania kasacji, do rozpoznania której właściwy jest sąd apelacyjny, jeżeli uzasadnia to szczególna waga sprawy, jej zawartość lub występujące w sprawie zagadnienie prawne, a w postępowaniu przed sądem apelacyjnym nie doszło do otwarcia przewodu sądowego.

§ 3. Sąd Najwyższy przejmuje do rozpoznania sprawę, w której kasację wniesiono do sądu apelacyjnego, jeżeli o przejęcie sprawy przez Sąd Najwyższy wystąpił Prokurator Generalny.

4) w art. 525:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Strona wnosi kasację do sądu kasacyjnego za pośrednictwem sądu odwoławczego. Kasację od orzeczenia sądu apelacyjnego rozpoznaje inny sąd apelacyjny niż ten, który wydał zaskarżone orzeczenie.”;

b) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Kasację od orzeczenia wydanego przez Sąd Apelacyjny w:

- 1) Białymstoku, Lublinie i Gdańsku rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Warszawie;
- 2) Warszawie i Szczecinie rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Gdańsku;
- 3) Łodzi i Wrocławiu rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Poznaniu;
- 4) Poznaniu i Krakowie rozpoznaje Sąd Apelacyjny we Wrocławiu;
- 5) Rzeszowie i Katowicach rozpoznaje Sąd Apelacyjny w Krakowie.”;

5) w art. 530 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na zarządzenie, o którym mowa w § 2, zażalenie przysługuje do sądu kasacyjnego. Sąd kasacyjny rozpoznaje zażalenie jednoosobowo. Sąd kasacyjny wydaje postanowienie bez udziału stron, chyba że prezes sądu kasacyjnego zarządzi inaczej.”;

6) w art. 531 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Sąd kasacyjny pozostawia bez rozpoznania przyjętą kasację, jeżeli nie odpowiada ona przepisom wymienionym w art. 530 § 2 lub gdy przyjęcie kasacji nastąpiło na skutek niezasadnego przywrócenia terminu. Sąd kasacyjny wydaje postanowienie bez udziału stron, chyba że prezes sądu kasacyjnego zarządzi inaczej.

§ 2. Sąd kasacyjny może jednak zwrócić akta sprawy sądowi odwoławczemu, jeżeli stwierdzi, że nie zostały dopełnione czynności zmierzające do usunięcia braków formalnych wniesionej kasacji.”;

7) w art. 532:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie wniesienia kasacji sąd kasacyjny może wstrzymać wykonanie zaskarżonego orzeczenia, jak i innego orzeczenia, którego wykonanie zależy od rozstrzygnięcia kasacji.”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Sąd kasacyjny wydaje postanowienie na posiedzeniu bez udziału stron, chyba że prezes sądu kasacyjnego zarządzi inaczej.”;

8) art. 533 otrzymuje brzmienie:

„Art. 533. Jeżeli kasację wniesiono na niekorzyść oskarżonego, sąd kasacyjny może zastosować środek zapobiegawczy, chyba że oskarżony był uniewinniony.”;

9) w art. 534 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Jeżeli ustawa nie wymaga wydania wyroku, sąd kasacyjny orzeka jednoosobowo, chyba że prezes sądu kasacyjnego zarządzi rozpoznanie sprawy w składzie trzech sędziów.”;

10) w art. 535 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Sąd kasacyjny rozpoznaje kasację na rozprawie, a w wypadkach przewidzianych przez ustawę - na posiedzeniu bez udziału stron.

§ 2. Strony pozbawionej wolności nie sprowadza się na rozprawę, chyba że prezes sądu kasacyjnego lub sąd kasacyjny uzna to za konieczne.”;

11) art. 536 i 537 otrzymują brzmienie:

„Art. 536. Sąd kasacyjny rozpoznaje kasację w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów, a w zakresie szerszym - tylko w wypadkach określonych w art. 435, 439 i 455.

Art. 537. § 1. Sąd kasacyjny po rozpoznaniu sprawy oddala kasację albo zaskarżone orzeczenie uchyla w całości lub w części.

§ 2. Uchylając zaskarżone orzeczenie sąd kasacyjny przekazuje sprawę właściwemu sądowi do ponownego rozpoznania albo umarza postępowanie, a jeżeli skazanie jest oczywiście niesłuszne - uniewinnia oskarżonego.”;

12) w art. 538 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd kasacyjny, uchylając orzeczenie, może zastosować środek zapobiegawczy. Na postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania służy zażalenie do równorzędnego składu sądu kasacyjnego.”;

13) art. 539 otrzymuje brzmienie:

„Art. 539. Niedopuszczalna jest kasacja od orzeczenia sądu kasacyjnego zapadłego w następstwie rozpoznania kasacji.”;

14) w art. 544 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. W kwestii wznowienia postępowania orzeka sąd okręgowy, zaś w kwestii wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem sądu okręgowego lub sądu apelacyjnego - sąd apelacyjny. Sąd orzeka w składzie trzech sędziów.

§ 2. W kwestii wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem Sądu Najwyższego orzeka Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów.”.

Art. 103. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1754) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 39a:

a) w § 1 w pkt 1 lit. b i pkt 2 skreśla się wyrazy „Izby Dyscyplinarnej”,

b) § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. W sprawach, o których mowa w art. 30, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego, a w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów.”,

c) § 2b otrzymuje brzmienie:

„§2b. W sprawach, w których właściwy jest Sąd Najwyższy, czynności prezesa sądu dyscyplinarnego wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Prawa Publicznego”,

d) w § 4 wyraz „Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Prawa Publicznego”;

2) w art. 39c:

a) w § 1 w zdaniu pierwszym wyraz „Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Prawa Publicznego”,

b) w § 2 wyraz „Dyscyplinarnej” zastępuje się wyrazami „Prawa Publicznego”.

Art. 104. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177) w art. 51 ust. 2:

1) w pkt 1 lit. b skreśla się wyrazy „Izby Dyscyplinarnej”,

2) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów i jednego ławnika Sądu Najwyższego.”.

Art. 105. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1236) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 110:

a) w § 1 pkt 1 lit. b i pkt 2 skreśla się wyrazy „Izby Dyscyplinarnej”,

b) w § 2a zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W sprawach, o których mowa w art. 80 i art. 106zd, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego, a w drugiej instancji – Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów.”,

c) § 2b otrzymuje brzmienie:

„§ 2b. W sprawach, w których właściwy jest Sąd Najwyższy, czynności prezesa sądu dyscyplinarnego wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Prawa Publicznego.”,

d) w § 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Sąd dyscyplinarny właściwy do rozpoznania sprawy wyznacza Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Prawa Publicznego na wniosek rzecznika dyscyplinarnego.”;

2) w art. 110b:

a) w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prezesa sądu dyscyplinarnego przy sędzie apelacyjnym powołuje spośród sędziów tego sądu Minister Sprawiedliwości.”,

b) w § 2 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prezes sądu dyscyplinarnego przy sędzie apelacyjnym może być odwołany przez Ministra Sprawiedliwości w toku kadencji w przypadku:”,

c) po § 2 dodaje się §2a w brzmieniu:

„§ 2a. Art. 27 § 2 – 6 stosuje się odpowiednio.”;

3) w art. 114 § 7 otrzymuje brzmienie:

„§ 7. Jednocześnie z doręczeniem zarzutów rzecznik dyscyplinarny zwraca się do Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Prawa Publicznego o wyznaczenie sądu dyscyplinarnego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Prawa Publicznego wyznacza ten sąd w terminie siedmiu dni od dnia otrzymania wniosku.”;

4) w art. 114a § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Na postanowienie sądu dyscyplinarnego w przedmiocie nałożenia kary pieniężnej przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego w składzie jednego sędziego.”.

Art. 106. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2021 r. poz. 66 i 1236) w art. 145:

a) w § 1 w pkt 1 lit. b i pkt 2 skreśla się wyrazy „Izby Dyscyplinarnej”,

b) § 1a i 1b otrzymują brzmienie:

„§ 1a. W sprawach, o których mowa w art. 135, orzeka w pierwszej instancji Sąd Najwyższy w składzie jednego sędziego, a w drugiej instancji - Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów.

§ 1b. W sprawach, w których właściwy jest Sąd Najwyższy, czynności przewodniczącego sądu dyscyplinarnego wykonuje Prezes Sądu Najwyższego kierujący pracą Izby Prawa Publicznego.”;

Rozdział 11

Przepisy przejściowe i dostosowujące

Art. 107. § 1. Znosi się izby Sądu Najwyższego:

- 1) Izbę Cywilną;
- 2) Izbę Karną;
- 3) Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;
- 4) Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
- 5) Izbę Dyscyplinarną.

§ 2. W Sądzie Najwyższym tworzy się:

- 1) Izbę Prawa Prywatnego;
- 2) Izbę Prawa Publicznego.

Art. 108. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego może powierzyć Sędziemu Sądu Najwyższego orzekającemu do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy w Izbie Karnej, Izbie Cywilnej, Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych lub Izbie Dyscyplinarnej, podejmowanie czynności w poszczególnych sprawach niecierpiących zwłoki, niezbędnych do ich rozstrzygnięcia, do czasu przejścia sędziego w stan spoczynku na podstawie art. 109 § 2, przydzielenia stanowiska sędziowskiego w izbie Sądu Najwyższego na podstawie art. 110 § 2 lub przeniesienia na stanowisko sędziego w sądzie apelacyjnym na podstawie art. 111 § 1.

Art. 109 § 1. Sędzia Sądu Najwyższego, który w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy posiada co najmniej 10-letni staż na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, może przejść w stan spoczynku składając stosowne oświadczenie Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Prezes Sądu Najwyższego przekazuje niezwłocznie oświadczenie sędziego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej

§ 2. Sędzia, który złożył oświadczenie, o którym mowa w § 1, przechodzi w stan spoczynku z upływem 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

§ 3. Sędziemu, który przeszedł w stan spoczynku na podstawie § 1, do czasu ukończenia 65 roku życia przysługuje uposażenie w wysokości wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, waloryzowane w terminach i wysokości stosownie do zmian wynagrodzenia zasadniczego sędziów Sądu Najwyższego czynnych zawodowo.

Art. 110. [Wskazanie sędziów SN przez Prezydenta]

§ 1. Sędzia Sądu Najwyższego, z wyłączeniem sędziego, który złożył oświadczenie, o którym mowa w art. 109 § 1, może, w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, złożyć Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego oświadczenie o zamiarze dalszego orzekania w Sądzie Najwyższym. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego niezwłocznie przekazuje oświadczenie Krajowej Radzie Sądownictwa, która w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania przekazuje pozytywnie zaopiniowane oświadczenie sędziego Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej albo odmawia pozytywnego zaopiniowania oświadczenia.

§ 2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej spośród sędziów, których oświadczenia o zamiarze dalszego orzekania w Sądzie Najwyższym zostały pozytywnie zaopiniowane przez Krajową Radę Sądownictwa, wskazuje sędziów, którym przydziela stanowiska sędziowskie w Izbie Prawa Publicznego albo Izbie Prawa Prywatnego.

Art. 111. [Przeniesienie na stanowisko SSA z mocy ustawy]

§ 1. Sędzia Sądu Najwyższego, który nie złożył oświadczenia, o którym mowa w art. 110 § 1 lub oświadczył, że nie zamierza orzekać w Sądzie Najwyższym, sędzia Sądu Najwyższego, którego oświadczenie nie zostało pozytywnie zaopiniowane przez Krajową Radę Sądownictwa, a także sędzia Sądu Najwyższego, któremu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej pomimo pozytywnej opinii Krajowej Rady Sądownictwa nie przydzielił stanowiska sędziowskiego w Izbie Prawa Publicznego albo Izbie Prawa Prywatnego, zostaje przeniesiony z mocy prawa na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wskazującego miejsce służbowe przeniesionego sędziego.

§ 2. Wskazując miejsce służbowe sędziego należy brać pod uwagę miejsce zamieszkania sędziego.

§ 3. Stosunek służbowy na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego nawiązuje się w dniu ogłoszenia postanowienia, o którym mowa w § 1. Nawiązanie stosunku służbowego na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego powoduje wygaśnięcie stosunku służbowego na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego.

§ 4. Sędzia przeniesiony na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w trybie określonym w § 1 ma prawo do używania tytułu byłego sędziego Sądu Najwyższego.

§ 5. Sędziemu przeniesionemu na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego w trybie określonym w § 1, przysługuje wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia pobieranego przez niego na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, waloryzowane na zasadach dotyczących wynagrodzenia sędziów Sądu Najwyższego.

§ 6. Sędzia przeniesiony na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego powinien zgłosić się w celu objęcia stanowiska w ciągu 14 dni od dnia przeniesienia. Nieusprawiedliwione nieobjęcie stanowiska sędziego w sądzie apelacyjnym w terminie wskazanym w zdaniu pierwszym jest równoznaczne ze zrzeczeniem się przez sędziego urzędu ze skutkiem natychmiastowym. Okoliczność tę stwierdza Minister Sprawiedliwości, zawiadamiając o tym Krajową Radę Sądownictwa oraz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 112. Sędzia Sądu Najwyższego, a także sędzia sądu apelacyjnego, przeniesiony na to stanowisko w trybie określonym w art. 111 § 1, zachowuje prawo do dodatkowego wymiaru urlopu wypoczynkowego, uzyskane na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 113. W przypadku nieobsadzenia wszystkich stanowisk w Sądzie Najwyższym, zgodnie z procedurą, o której mowa w art. 110, do obsadzenia wolnych stanowisk stosuje się art. 27 niniejszej ustawy.

Art. 114. Postępowania w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają umorzeniu.

Art. 115. § 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wygasają kadencje Prezesów Sądu Najwyższego kierujących pracą dotychczasowych izb Sądu Najwyższego oraz kadencje członków i zastępców członków Kolegium Sądu Najwyższego.

§ 2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierza kierowanie pracą Izby Prawa Publicznego oraz Izby Prawa Prywatnego sędziom Sądu Najwyższego wskazanym spośród sędziów, którym przydzielił stanowisko sędziowskie zgodnie z art. 110 § 2.

§ 3. W terminie 14 dni od dnia, w którym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie § 2 powierzył wskazanym sędziom Sądu Najwyższego kierowanie pracą Izby Prawa Publicznego oraz Izby Prawa Prywatnego sędziowie ci zwołują zgromadzenia sędziów tych izb w celu dokonania wyboru kandydatów na Prezesów Sądu Najwyższego kierujących pracą tych izb.

§ 4. Jeżeli przed wyborem kandydatów na Prezesa Sądu Najwyższego sędzia, któremu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie pracą izby przejdzie w stan spoczynku albo zachodzi inna przeszkoda w wykonywaniu powierzonych mu obowiązków, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje spośród sędziów, którym przydzielił w tej izbie stanowisko sędziowskie, sędziego, któremu powierza kierowanie pracą tej izby.

Art. 116. Kadencje Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcy, wybranych na podstawie przepisów dotychczasowych, wygasają po upływie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy z tym, że Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego i jego zastępca pełnią obowiązki do czasu powołania Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcy na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

Art. 117. Wejście w życie niniejszej ustawy nie przerywa kadencji ławników Sądu Najwyższego powołanych na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 118. § 1. Sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego, a także inne sprawy zawisłe przed Sądem Najwyższym, w których przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wyznaczono rozprawę lub posiedzenie, przejmuje do rozpoznania:

- 1) w zakresie spraw rozpatrywanych przez dotychczasową Izbę Cywilną oraz Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych — Izba Prawa Prywatnego,
- 2) w zakresie spraw rozpatrywanych przez dotychczasową Izbę Karną, Izbę Dyscyplinarną oraz Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych — Izba Prawa Publicznego.

§ 2. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przekazuje właściwym do rozpoznania sprawy sądom apelacyjnym sprawy inne niż określone w § 1, z zastrzeżeniem § 3.

§ 3. Jeżeli szczególna waga sprawy albo zagadnienie prawne wskazane w kasacji lub skardze kasacyjnej uzasadnia rozpoznanie sprawy przez Sąd Najwyższy, Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, działając z urzędu lub na wniosek Prokuratora Generalnego, przekazuje sprawę do rozpoznania izbie właściwej zgodnie z § 1.

Art. 119. § 1. W okresie do dnia 3 kwietnia 2024 r. skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po dniu 17 października 1997 r. Przepisu art. 85 § 6 zdanie pierwsze nie stosuje się.

§ 2. Skarga nadzwyczajna od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, które uprawomocniło się przed dniem 3 kwietnia 2018 r., może być wniesiona przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich.

§ 3. W sprawach, o których mowa w art. 85 § 1, jeżeli zaskarżone orzeczenie wywołało nieodwracalne skutki prawne, w szczególności jeżeli od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia upłynęło 5 lat, a także jeżeli uchylenie orzeczenia naruszyłoby międzynarodowe zobowiązania Rzeczypospolitej Polskiej, Sąd Najwyższy ogranicza się do stwierdzenia wydania zaskarżonego orzeczenia z naruszeniem prawa oraz wskazania okoliczności, z powodu których wydał takie rozstrzygnięcie, chyba że zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji przemawiają za wydaniem rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 87 § 1.

Art. 120. Nazwa "Orzecznictwo Sądu Najwyższego" z oznaczeniem znoszonej izby Sądu Najwyższego, podlega ochronie prawnej.

Art. 121. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownicy dotychczasowej Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej stają się pracownikami Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Art. 122. O dopuszczalności wznowienia postępowania zakończonych wyrokiem wydanym przez dotychczasową Izbę Cywilną albo Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego i przekazaniu sprawy do rozpoznania sądowi drugiej instancji orzeka Izba Prawa Prywatnego Sądu Najwyższego.

Art. 123. W przypadku konieczności odstąpienia od zasady prawnej uchwalonej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przez połączone izby Sądu Najwyższego, wymagane jest ponowne rozstrzygnięcia w drodze uchwały przez pełny skład Sądu Najwyższego.

Art. 124. Wnioski o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przez połączone izby Sądu Najwyższego złożone i nierozpatrzone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy traktuje

się jak wnioski o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego przez Sąd Najwyższy w pełnym składzie.

Art. 125. Do sędziego Sądu Najwyższego zatrudnionego w charakterze pracownika badawczego, dydaktycznego lub badawczo-dydaktycznego, lub w dniu wejścia w życie ustawy, łączny roczny wymiar godzin dydaktycznych oraz wymóg zatrudnienia u jednego pracodawcy, o którym mowa w art. 40 § 1, stosuje się od dnia 1 października 2022 r.

Art. 126. Ilekroć w przepisach odrębnych jest mowa o:

- 1) Izbie Cywilnej lub Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego - należy przez to rozumieć Izbę Prawa Prywatnego Sądu Najwyższego;
- 2) Izbie Karnej, Izbie Dyscyplinarnej lub Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego - należy przez to rozumieć Izbę Prawa Publicznego Sądu Najwyższego.

Art. 127. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 4, art. 31 § 4 oraz art. 103 § 5 ustawy, o której mowa w art. 127, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 4, art. 27 § 8 oraz art. 100 § 4 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Rozdział 12

Przepisy końcowe

Art. 128. Traci moc ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154 i 611).

Art. 129. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

ZAŁĄCZNIK

TABELA MNOŻNIKÓW SŁUŻĄCYCH DO USTALENIA WYSOKOŚCI DODATKÓW FUNKCYJNYCH

Lp.	Stanowisko	Mnożnik
-----	------------	---------

1	Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego	1,2
2	Prezes Sądu Najwyższego	1,0
3	Przewodniczący wydziału, Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego, Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny	0,7
4	Rzecznik Prasowy, zastępca Rzecznika Prasowego, zastępca przewodniczącego wydziału, zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego	0,5

Uzasadnienie

1. Wprowadzenie

W ostatnim czasie wiele podmiotów, zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej, podważało ustrój Sądu Najwyższego oraz status jego sędziów ukształtowany ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154, 611). Jednocześnie duża część społeczeństwa oczekuje od wielu lat gruntownej reformy wymiaru sprawiedliwości, nie wykazując zaufania do obecnej struktury sądownictwa, między innymi ze względu na brak dekomunizacji wśród sędziów oraz odcięcia się od struktur pochodzących z okresu PRL.

Niniejsza ustawa ma na celu stworzenie wewnętrznej struktury Sądu Najwyższego w sposób nie budzący wątpliwości i jednocześnie pozwalający na kontynuowanie reform w wymiarze sprawiedliwości. W związku z tym, że zastrzeżenia części społeczeństwa dotyczące funkcjonowania Sądu Najwyższego mogą wpływać na społeczną akceptację rozstrzygnięć sądowych oraz na zaufanie do wymiaru sprawiedliwości, ustawodawca zobowiązany był poszukiwać rozwiązań możliwie szeroko akceptowalnych, a jednocześnie niespowalniających przeprowadzanej reformy wymiaru sprawiedliwości.

Wiarygodność orzeczeń sądowych jest szczególnie istotną wartością, a zarazem istotnym czynnikiem, który buduje zaufanie społeczne do instytucji państwa. Przedstawienie proponowanych zmian powinno następować przy ukazaniu konkretnych powodów, dla których projektodawca uważa reformę funkcjonowania Sądu Najwyższego za niezbędną. Konieczne jest przygotowanie zmian tak, aby były czynnikiem pozwalającym na przebudowę wadliwej rzeczywistości wymiaru sprawiedliwości. Należy unikać narażenia Rzeczypospolitej Polskiej na doprowadzenia do sytuacji, gdy wobec orzeczeń Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, rozstrzygnięcia wydawane przez sędziów Sądu Najwyższego będą podważane przez niektóre środowiska w kraju oraz przez część polskich obywateli, a także przez sądy i organy innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Zawarte w ustawie propozycje są zatem wyważone, ale jednocześnie zdecydowane w kontynuowaniu zmian w polskim sądownictwie. Wynikają z głębokiego przekonania projektodawcy o konieczności uwzględnienia potrzeb i trudności obywateli, którzy zwracają się do sądów nie tylko po to, aby spotkała ich tam jedynie formalna sprawiedliwość, przede wszystkim by uzyskać realne zrozumienie, zasadne wsparcie oraz by rozstrzygnięcia spraw, z którymi się zwracają, mogły być uznane za rzeczywiście słuszne i sprawiedliwe.

Należy przypomnieć argumenty powoływane w uzasadnieniu do ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, które świadczyły o konieczności radykalnej reformy

sądownictwa, w tym ustroju Sądu Najwyższego. Przypominano, że w Sądzie Najwyższym nadal zasiadają osoby, które angażowały się w działalność PZPR, wskazywano na orzecznictwo Sądu Najwyższego uniemożliwiające przeprowadzenie w Polsce, wzorem innych państw Europy Środkowo-Wschodniej, skutecznej dekomunizacji i lustracji. Po raz kolejny, jako przykład przykrej rzeczywistości z okresu sprzed rozpoczęciem reform, należy przypomnieć uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2007 r., sygn. akt I KZP 37/07, w której uznano, że sędziowie odmawiający w stanie wojennym stosowania dekretu Rady Państwa i opowiadający się po stronie praw i wolności człowieka i obywatela wypowiedzianych w Powszechnej Deklaracji Praw działali nielegalnie.

W tej sytuacji nie sposób nie uznać zasadności argumentów wysuwanych przez znaczną część społeczeństwa, która domaga się interwencji ze strony ustawodawcy i wprowadzenia w drodze zmian legislacyjnych zdecydowanej dekomunizacji struktur sądownictwa połączonej z usprawnieniem działania sądów. Należy jednak pamiętać, że dotąd każda próba reformy przepisów postępowania sądowego, ustroju sądów, roli Ministra Sprawiedliwości w relacji do sądów itp. wiązała się ze sprzeciwem środowiska sędziowskiego, często nieadekwatnym, biorąc pod uwagę prezentowane argumenty prawne. Sprzeciw ten wielokrotnie utrudnił, a nawet uniemożliwił, podejmowanie potrzebnych społeczeństwu reform tego obszaru funkcjonowania państwa.

Ustawa realizuje podnoszone od lat postulaty ukształtowania Sądu Najwyższego jako elitarnego sądu prawa, który rozpatruje jedynie najbardziej skomplikowane sprawy, odwraca skutki prawne orzeczeń niemogących ostać się w demokratycznym państwie prawa oraz rozwiązuje występujące w orzecznictwie problemy prawne. W obecnym stanie prawnym skarga kasacyjna w postępowaniu cywilnym oraz kasacja w postępowaniu karnych stały się dla skarżących w rzeczywistości kolejną merytoryczną instancją. W ocenie projektodawcy skargi kasacyjne oraz kasacje co do zasady z powodzeniem mogą być rozpatrywane przez sądy apelacyjne. Zgodnie z projektem ustawy, z wyjątkiem środków kasacyjnych wniesionych przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzecznika Praw Dziecka bezpośrednio do Sądu Najwyższego, w pozostałych przypadkach Sąd Najwyższy samodzielnie będzie mógł decydować, czy doniosłość problemu prawnego przemawia za jego rozstrzygnięciem przez ten Sąd. Zarazem Sąd Najwyższy nadal będzie wyłącznie właściwy do rozpatrywania skarg nadzwyczajnych, które sprawdziły się jako skuteczne narzędzie służące odwróceniu skutków prawnych rażąco niesprawiedliwych prawomocnych wyroków sądów powszechnych oraz wojskowych.

Szczególnie istotna jest rola Sądu Najwyższego jako sądu prawa, dlatego w ustawie podkreślono wagę jego uchwał. Niezwykle ważne jest ujednolicenie orzecznictwa sądów

powszechnych. Niedopuszczalna w demokratycznym państwie prawa jest sytuacja, gdzie wobec osób będących w tożsamym stanie faktycznym i prawnym zapadają diametralnie różne rozstrzygnięcia. Dlatego z jednej strony, w ustawie starano się uwypuklić wiążący charakter dokonywanej przez Sąd Najwyższy wykładni prawa, przybierającej postać uchwał z mocą zasady prawnej, z drugiej zaś strony umożliwiono składanie skarg nadzwyczajnych od orzeczeń pozostających w sprzeczności z takimi uchwałami Sądu Najwyższego.

Mając na uwadze powyższe okoliczności podjęto po raz kolejny próbę ukształtowania ustroju Sądu Najwyższego, który z jednej strony byłby szeroko akceptowalny wśród obywateli oraz partnerów międzynarodowych, a z drugiej strony pozwalałby na kontynuowanie niezbędnych reform w wymiarze sprawiedliwości.

2. Podstawowe kierunki reform

W porównaniu do regulacji zawartych w obecnie obowiązującej ustawie, projekt wprowadza przede wszystkim następujące regulacje:

- 1) utworzenie w miejsce dotychczasowych izb Sądu Najwyższego dwóch nowych izb – Izby Prawa Prywatnego oraz Izby Prawa Publicznego;
- 2) zmiana modelu sądownictwa dyscyplinarnego;
- 3) zmniejszenie liczby stanowisk sędziego Sądu Najwyższego, przy jednoczesnym zmniejszeniu zakresu spraw rozpatrywanych przez Sąd Najwyższy;
- 4) zlikwidowanie Kolegium Sądu Najwyższego.

3. Opis projektowanych rozwiązań

Projekt przewiduje likwidację dotychczasowych izb Sądu Najwyższego – Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Dyscyplinarnej. W ich miejsce utworzone zostaną dwie nowe izby – Izba Prawa Prywatnego oraz Izba Prawa Publicznego (art. 3). Do właściwości Izby Prawa Prywatnego należeć będą sprawy dotychczas rozstrzygane przez Izbę Cywilną, Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oraz częściowo do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (art. 22). Dla Izby Prawa Publicznego właściwe będą natomiast sprawy dotąd należące do właściwości Izby Karnej oraz częściowo Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (art. 23).

Ustawa odmiennie niż dotychczas reguluje kwestie rozpatrywania spraw dyscyplinarnych. Projekt zakłada likwidację, budzącą największe kontrowersje wśród części opinii publicznej oraz w instytucjach międzynarodowych, Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Sprawy dyscyplinarne sędziów Sądu Najwyższego, a także adwokatów,

radców prawnych, notariuszy, sędziów sądów powszechnych i wojskowych, prokuratorów oraz komorników sądowych, jeżeli przepisy regulujące postępowanie dyscyplinarne w odniesieniu do tych profesji przewidują udział Sądu Najwyższego, rozpatrywać będzie Izba Prawa Publicznego. Będzie ona również rozstrzygała w sprawach z zakresu zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub tymczasowe aresztowanie sędziów, asesorów sądowych, prokuratorów i asesorów prokuratury, a także w sprawach z zakresu przeniesienia sędziego Sądu Najwyższego w stan spoczynku (art. 23 § 6).

W sprawach dyscyplinarnych sędziów w pierwszej instancji rozstrzygać będą sądy dyscyplinarne przy sądach apelacyjnych w składzie trzech sędziów, a w drugiej instancji Sąd Najwyższy w składzie dwóch sędziów i jednego ławnika (art. 110 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ustroju sądów powszechnych). W projekcie zrezygnowano z możliwości rozstrzygania przez Sąd Najwyższy, jako sąd pierwszej instancji, w sprawach przewinień dyscyplinarnych wyczerpujących znamiona umyślnych przestępstw ściganych z oskarżenia publicznego lub umyślnych przestępstw skarbowych, a także w sprawach w których Sąd Najwyższy zwrócił się z wnioskiem o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej wraz z wytknięciem uchybienia oraz w sprawach odpowiedzialności za działania kwestionujące istnienie stosunku służbowego sędziego, skuteczność powołania sędziego lub umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej. Podobnie w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze oraz w ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2021 r. poz. 177) wyłączono możliwość orzekania przez Sąd Najwyższy jako sąd pierwszej instancji w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów, w tym prokuratorów Instytutu Pamięci Narodowej (w art. 145 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze uchylono lit. b; w art. 51 ust. 2 ustawy o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu uchylono lit. b).

Projektowanej ustawa w art. 102 zakłada nowelizację przepisów ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575 z późn. zm. – dalej: „k.p.c.”). W art. 103 projektowanej ustawy przewidziano natomiast nowelizację ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 – dalej: „k.p.k.”). Zmianie uległ model rozpatrywania skarg kasacyjnych.

Ustawa wprowadza rozwiązanie, zgodnie z którym w razie wydania przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie, skargi kasacyjne w postępowaniu cywilnym rozpatrywana będą co do zasady przez sądy apelacyjne (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna od orzeczenia sądu będzie mogła być skierowana do Sądu

Najwyższego, jeżeli zostanie złożona przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka (art. 398¹ § 1¹ k.p.c.). Jednocześnie w każdej sprawie sąd drugiej instancji zobowiązany będzie przekazać odpis skargi kasacyjnej Sądowi Najwyższemu, który w terminie 60 dni od dnia jej przekazania będzie mógł postanowić o jej przyjęciu do rozpoznania (art. 398⁴ §§ 4 i 5 k.p.c.). Zachowane zostaną warunki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, określone w art. 398⁸ k.p.c., z tym, że o ich zaistnieniu co do zasady rozstrzygać będzie sąd apelacyjny. Jeżeli przy rozpoznawaniu skargi kasacyjnej wyłoni się zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, sąd apelacyjny będzie mógł odroczyć wydanie orzeczenia i przekazać to zagadnienie do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu. Sąd Najwyższy władny będzie przejąć sprawę do rozpoznania albo przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu (art. 398¹⁷ k.p.c.). Jednocześnie zwiększono wartość przedmiotu sporu w sprawach o prawa majątkowe, decydującą o przysługiwaniu skargi kasacyjnej – z 50.000 zł do 100.000 zł, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych z 10.000 zł do 20.000 zł (art. 398² § 1 k.p.c.). Ograniczenie obowiązywać ma również w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Sądy apelacyjne rozpatrywać będą co do zasady również kasacje w postępowaniu karnym (art. 26, art. 525 § 1 k.p.k.). Kasację do Sądu Najwyższego złożyć będzie mógł Prokurator Generalny oraz Rzecznik Praw Obywatelskich (art. 27 k.p.k.). Sąd drugiej instancji zobowiązany będzie przesłać Sądowi Najwyższemu odpis kasacji w każdej sprawie. Sąd Najwyższy w terminie 60 dni od dnia doręczenia mu odpisu kasacji będzie mógł postanowić o przyjęciu jej do rozpoznania (art. 525 § 1a k.p.k.).

W związku ze znaczącym ograniczeniem zakresu spraw, do których rozpoznania właściwy będzie Sąd Najwyższy, projekt ustawy przewiduje ograniczenia stanu osobowego sędziów Sądu Najwyższego. Sędziów Sądu Najwyższego ma być nie mniej niż 30 (dotychczas nie mniej niż 120). Liczba stanowisk sędziego Sądu Najwyższego, tak jak dotychczas, ma być określona w regulaminie Sądu Najwyższego, określonym w drodze rozporządzenia Prezydenta RP (art. 4). Ustawa umożliwi obecnym sędziom, mającym co najmniej 5-letni staż na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, przejście w stan spoczynku. W celu skorzystania z tego prawa sędzia powinien, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy, złożyć oświadczenie o przejściu w stan spoczynku Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższemu, które ten powinien niezwłocznie przekazać Prezydentowi RP. Jednocześnie sędziemu, który przeszedł w stan spoczynku, do osiągnięcia 65. roku życia przysługuje uposażenie w wysokości wynagrodzenia na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Dotychczasowi sędziowie Sądu Najwyższego, którzy zdecydowali się pozostać na

stanowisku, zobowiązani są złożyć Krajowej Radzie Sądownictwa, w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie ustawy, oświadczenie o wyborze Izby Prawa Prywatnego albo Izby Prawa Publicznego do dalszego zajmowania stanowiska. Krajowa Rada Sądownictwa przekazuje oświadczenia sędziów wraz z pozytywną opinią Prezydentowi RP, który powołuje sędziów spośród przedstawionych kandydatów. Kandydaci, którzy otrzymali negatywną opinię Krajowej Rady Sądownictwa lub nie zostali powołani przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego, przydzielani są do pełnienia urzędu w wydziale kasacyjnym sądu apelacyjnego, wskazanego przez Prezydenta RP (art. 107). Zachowują oni prawo do dotychczasowego uposażenia oraz tytułu sędziego SN (art. 108).

Podkreślić należy, iż proponowane regulacje w zakresie zmian w obsadzie Sądu Najwyższego zgodne są z przepisami Konstytucji RP, w szczególności z art. 180 Konstytucji RP, który określa jedną z kluczowych zasad demokratycznego państwa prawa w postaci nieusuwalności sędziów i możliwy zakres odstępstw od tej zasady. Dostrzegając potrzebę dokonania istotnych zmian w obecnej strukturze SN projektodawca oparł zaproponowane regulacje na art. 180 ust. 5 Konstytucji RP. Zgodnie z treścią tego przepisu w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych wolno sędziego przenosić do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia.

Jak trafnie wskazano w piśmiennictwie, przewidzianym przez ustrojodawcę, obiektywnym uzasadnieniem przeniesienia sędziego, nie wymagającym bezwzględnie formy ustawy, jak i formalnej podstawy w rozstrzygnięciu sądu, mogą być natomiast względy ustrojowo-organizacyjne (B. Naleziński, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, LEX/el 2021, teza 5 do art. 180). Pogląd ten koresponduje ze stanowiskiem prezentowanym w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. W wyroku z dnia 7 listopada 2005 r., P 20/04, OTK A 2005, nr 10, poz. 111, wyrażono pogląd, iż art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, który stanowi, że w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych wolno sędziego przenosić do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia, stanowi uzupełnienie zasady wyrażonej w art. 180 ust. 1 Konstytucji RP, który wyraża ogólne założenie nieusuwalności sędziego jako pewien "fundament" funkcjonowania władzy sądowniczej i ważną gwarancję niezawisłości sędziowskiej.

We wskazanym wyroku Trybunał Konstytucyjny wskazał, że w kolejnych ustępach art. 180 sprecyzowano zakres dopuszczalnych odstępstw od zasady podstawowej, przy czym regulacja zawarta w ust. 2 i 5 dotyczy również przeniesienia sędziego na inne stanowisko służbowe, tj. do innego sądu (również w innej siedzibie) lub na inne stanowisko w tym samym sądzie. Nie jest to ujęcie ścisłe, ponieważ konstytucyjna formuła zawarta w art. 180 ust. 1 mówi ogólnie o nieusuwalności sędziów, co ma związek z art. 179 Konstytucji,

który przewiduje powoływanie sędziów na czas nieoznaczony. Chodzi tu ogólnie o funkcję (stanowisko) sędziego. Gwarancji nieusuwalności nie ma charakteru absolutnego. Nie ma czegoś takiego, jak konstytucyjne podmiotowe prawo sędziego "do nieusuwalności" czy też "do zajmowania określonego stanowiska służbowego w określonym sądzie". Trybunał wskazał również, że tego rodzaju "prawa" nie należą do konstytucyjnych praw i wolności w rozumieniu art. 79 ust. 1 Konstytucji i są tylko pewnym "refleksem" konstytucyjnych norm prawa w znaczeniu przedmiotowym. Jednocześnie wskazać należy, że organy państwa mają konstytucyjny obowiązek dostosowania rozwiązań ustawowych i innych swoich działań do pojawiających się w danym momencie zagrożeń dla "rzetelności i sprawności" działań sądów. Wykonywanie zawodu sędziego jest służbą publiczną, dlatego w granicach wyraźnie określonych w Konstytucji, m.in. w art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, można w celu realizacji konstytucyjnie legitymowanych celów zmienić w pewnym zakresie status poszczególnych sędziów, ponieważ przyznane im gwarancje nie mają chronić ich indywidualnych i grupowych interesów pozycji zawodowej i zamiarów życiowych.

Podzielić należy pogląd, że sprawność działania sądów wymaga bardzo wielu działań o zróżnicowanym charakterze, m.in. odpowiedniego określenia liczby i wielkości okręgów sądowych oraz właściwej obsady personalnej poszczególnych sądów. Ponieważ jest to zależne od bardzo wielu zmiennych w czasie okoliczności, nie można przyjąć, aby racjonalny ustawodawca konstytucyjny zakładał tutaj petryfikację istniejącego stanu rzeczy. Wyraźnie wyraża to właśnie art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, który wprost dopuszcza możliwość przeniesienia sędziego do innego sądu w razie zmian w ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych, a nawet przeniesienie go w takiej sytuacji w stan spoczynku. Wymagane jest jedynie pozostawienie mu pełnego uposażenia (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 listopada 2005 r., P 20/04).

Należy podkreślić, że w odróżnieniu od regulacji zawartej w art. 180 ust. 2 i 3 Konstytucji RP w art. 180 ust. 5 nie jest konstytucyjnie *expressis verbis* wymagane orzeczenie sądu lub możliwość odwołania się do sądu – w przypadku przeniesienia sędziego do innego sądu lub w stan spoczynku. Tym samym, po pierwsze, Konstytucja RP w nierówny sposób ochrania nieusuwalność sędziów oraz zakaz ich przenoszenia na inne stanowisko służbowe. Gwarancji pierwszego założenia nie można zatem przenosić automatycznie na drugie z nich. Po drugie, spośród konstytucyjnych przesłanek przeniesienia sędziego najmniej rygorystycznie Konstytucja RP traktuje takie sytuacje, gdy ma to związek ze zmianą ustroju sądów lub zmianą granic okręgów sądowych. Istotny dodatkowy warunek co do stosowania art. 180 ust. 5 Konstytucji RP wynika z art. 176 ust. 2 Konstytucji RP. Zasada, zgodnie z którą ustrój sądów określa ustawa, oznacza, że i zmiany tego ustroju winny być

określone w ustawie. Można sformułować pytanie, czy wymaganie, aby zmiany w ustroju sądów wprowadzane były w formie ustawy oznacza, że przeniesienie sędziego na podstawie art. 180 ust. 5 Konstytucji RP ma być postanowione bezpośrednio w ustawie, a więc następować *ex lege*, tj. bez rozstrzygania tej w trybie określonym w ustawie. Z art. 180 ust. 5 Konstytucji RP nie wynika taka konieczność. Zwrócić należy uwagę na konstytucyjną formułę językową "w razie zmiany ustroju sądów sędziego wolno przenosić" oznacza to, że sam akt przeniesienia musi być odpowiednio "skorelowany" z taką zmianą, która musi wynikać z ustawy, natomiast samo przeniesienie konkretnego sędziego nie musi wynikać wprost z ustawy, wystarczy, że ustawa dopuszcza (przewiduje) takie rozwiązanie (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 7 listopada 2005 r., P 20/04). Jednocześnie Konstytucja RP nie determinuje trybu takiego przeniesienia, nie wskazuje też organu, który w tym zakresie podejmuje decyzję, ani też procedury, w jakiej to następuje. W szczególności Konstytucja RP nie wymaga, aby decyzja taka podejmowana była w ramach jakiegokolwiek postępowania sądowego, czy też, aby istniała możliwość jej sądowej kontroli. Nie jest konstytucyjnie wykluczone, że organ, który powołuje sędziów – Prezydent Rzeczypospolitej, podejmował będzie również decyzję w przedmiocie przeniesienia na podstawie art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, przy czym może to czynić w ramach współdziałania z Krajową Radą Sądownictwa, jak również bez udziału Rady. Art. 180 ust. 5 Konstytucji RP takiego współdziałania bezwzględnie nie wymaga.

Ustawodawca zobowiązany jest uregulować procedurę przeniesienia sędziego w trybie art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, przy czym zakres jego swobody nie jest ograniczony koniecznością uwzględnienia współdziałania konstytucyjnych organów państwa, jak również zapewnienia sądowej kontroli podjętej decyzji. Sama instytucja przeniesienia sędziego nie jest niezgodna z Konstytucją RP, bowiem w sytuacji zmiany w ustroju sądów rozwiązanie takie jest wyraźnie przewidziane w przepisach konstytucyjnych. Proponowane zmiany mieszczą się w zakresie art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, albowiem proponowana zmiana ustroju Sądu Najwyższego dotyczy kwestii fundamentalnych, takich jak chociażby jego kognicja i struktura. Tym samym spełniony jest warunek, o którym mowa we wskazanym przepisie.

Tym samym ustawodawca może przewidzieć tryb przeniesienia sędziego na inne stanowisko sędziowskie – do innego sądu. Co istotne, z art. 180 ust. 5 Konstytucji RP nie wynika, że musi być to stanowisko w sądzie równorzędnym. Taka interpretacja byłaby absurdalna, nie ma bowiem w systemie wymiaru sprawiedliwości sądu równorzędnego względem Sądu Najwyższego (ten już z nazwy jest jedynym tego typu organem), a zatem jej przyjęcie oznaczałoby, że w przypadku Sądu Najwyższego art. 180 ust. 5 Konstytucji RP nie

mógłby mieć pełnego zastosowania, co z kolei oznaczałoby, że zasadnicza zmiana ustroju Sądu Najwyższego musiałaby skutkować przejściem jego dotychczasowych sędziów w stan spoczynku. Ustrojodawca nie wprowadził jednak takiego ograniczenia, wyraźnie dopuszczając w każdym przypadku zmiany ustroju sądów, a więc także w Sądzie Najwyższym (bo nie ma konstytucyjnego wyłączenia w tym przypadku) zarówno przeniesienie sędziego do innego sądu, jak i przeniesienie w stan spoczynku. Wybór odpowiedniego rozwiązania pozostawiono ustawodawcy.

Podstaw do interpretacji przeciwnej nie ma, Konstytucja RP wyraźnie bowiem wskazuje, że w przypadku zmiany ustroju sądów wolno sędziego przenosić do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia. Ustrojodawca nie wyłączył sędziów Sądu Najwyższego z zakresu podmiotowego art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, nie można zatem uczynić tego w ramach wykładni. W sytuacji daleko idących zmian w organizacji sądownictwa lub jednej z jego gałęzi w pełni dopuszczalna jest nawet dość głęboka ingerencja w status służbowy sędziego, w zakresie powierzonego mu stanowiska. Taki charakter mają proponowane zmiany, dotyczące nowego ustroju Sądu Najwyższego. Sędziom, którzy zostaną przeniesieni do sądów apelacyjnych przysługiwać będzie ich dotychczasowe wynagrodzenie oraz będą mogli posługiwać się tytułem „*Sędziego byłej Izby... Sądu Najwyższego*”, co oznacza, że ich sytuacja materialna nie ulegnie pogorszeniu, a ich dotychczasowy dorobek, który stanowił podstawę powołania do Sądu Najwyższego, a także ich dorobek orzeczniczy na zajmowanym stanowisku, nie zostaną w żadnej mierze zanegowane.

Biorąc powyższe pod uwagę stwierdzić należy, iż zaproponowane rozwiązania, opierając się na przyjętych przez ustawodawcę konstytucyjnych możliwościach zmiany właściwej jednostki dla poszczególnych sędziów mają na celu nadanie Sądowi Najwyższemu charakteru elitarnego, niezależnego organu władzy sądowniczej, uprawnionego do rozpatrywania tylko najpoważniejszych spraw. W opinii projektodawcy sędziowie sądów apelacyjnych mają odpowiednie kwalifikacje, aby odciążyć pracę sędziów Sądu Najwyższego w wykonywaniu ich obowiązków. Ograniczenie liczby spraw oraz liczby stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym pozwoli na profesjonalne przygotowanie się do każdej sprawy oraz sprawne i rzeczowe jej rozpoznanie. Sędziowie Sądu Najwyższego pozostaną natomiast bardziej identyfikowalni, a ich praca możliwa do monitorowania przez społeczeństwo.

Stwierdzić należy więc, iż przyjęte rozwiązanie wpływać będzie znacząco na realną możliwość oceny władzy sądowniczej przez opinię publiczną, do której trafiać będą, między

innymi za pośrednictwem prasy informacje o najistotniejszych, dotyczących szerokich grup społecznych oraz najbardziej bulwersujących społeczeństwo spraw sądowych.

Z dotychczasowych organów Sądu Najwyższego projektodawca postanowił zrezygnować z Kolegium Sądu Najwyższego (art. 12). W związku z tym Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zastąpi Kolegium Sądu Najwyższego m.in. przy opiniowaniu regulaminu Sądu Najwyższego (art. 4) czy jako organ uprawniony do występowania z wnioskiem o zbadanie zdolności sędziego Sądu Najwyższego do pełnienia obowiązków (art. 34 §§ 2 i 3), wyborze ławników (art. 57 i nast.) i wyznaczaniu Rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępcy (art. 70). Wskazany organ jest zbędny, a jego zadania mogą efektywnie wykonywać inne organy.

W pozostałym zakresie ustawa w większości powiela sprawdzone rozwiązania przewidziane w ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego powołuje Prezydent RP, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa. Procedurę powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego rozpoczyna Prezydent RP, który po zaopiniowaniu przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, obwieszcza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” o liczbie wolnych stanowisk sędziowskich przewidzianych do objęcia w poszczególnych izbach Sądu Najwyższego (art. 27 § 1). Osoba, która spełnia warunki do objęcia stanowiska, może zgłosić swoją kandydaturę w ciągu miesiąca od dnia ogłoszenia obwieszczenia. Kandydaturę zgłasza się Krajowej Radzie Sądownictwa (art. 27 §§ 2 i 3). Wzór karty zgłoszenia kandydata określi Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej w drodze rozporządzenia (art. 30 § 8).

Zgodnie z przepisem przejściowym, postępowania w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają umorzeniu, chyba że kandydatów przedstawiono do powołania Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej (art. 110).

Kwalifikacje, jakimi odznaczać się powinien kandydat na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, określa art. 29 § 1. Projekt ustawy ponownie przewiduje wymóg ukończenia 40 lat, niepełnienia służby zawodowej, braku zatrudnienia i braku współpracy z organami bezpieczeństwa państwa wymienionymi w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz.U. z 2016 r. poz.1575). Sędzią w Sądzie Najwyższym będzie mogła zostać tylko osoba, która nie była prawomocnie skazana za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe oraz wobec której nie wydano prawomocnego wyroku warunkowo umarzającego postępowanie karne w sprawie o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwa skarbowe. Tego typu regulacje mają

zwiększyć zarówno wiarygodność, jak i zaufanie w stosunku do sędziów Sądu Najwyższego. Okoliczność skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, jak również stwierdzenie, że sędzia pełnił służbę, pracował lub był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu będzie równoznaczne z wygaszeniem stosunku służbowego sędziego. W tym celu projektowana ustawa przewiduje specjalną procedurę weryfikacji drugiej z ww. okoliczności (art. 32). Kompetencje w tym zakresie przysługują Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego. W celu ustalenia, czy zachodzi okoliczność pełnienia służby zawodowej, pracy, współpracy z organami bezpieczeństwa państwa Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, zwraca się do Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu o przedstawienie informacji Dyrektora Biura Lustracyjnego Instytutu w tym zakresie. W przypadku przedstawienia informacji potwierdzającej przedmiotową okoliczność, Dyrektor Biura Lustracyjnego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu wskazuje, z czego ona wynika (z oświadczenia lustracyjnego, o którym mowa w art. 7 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2020 r. poz. 2141 oraz z 2021 r. poz. 255 i 464), czy prawomocnego orzeczenia sądu okręgowego, o którym mowa w art. 17 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 - 1990 oraz treści tych dokumentów, stwierdzającego fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, o którym mowa w art. 21 a ust. 2 tej ustawy). W przypadku powzięcia przez Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu lub przez Dyrektora Biura Lustracyjnego informacji o zajściu ww. okoliczności, organy te zobowiązane są zawiadomić Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

Mając na uwadze zachowania niektórych sędziów pozostające w sprzeczności z Konstytucją RP oraz mające na celu anarchizację życia publicznego, w tym zdestabilizowanie funkcjonowania sądów, za równoznaczne ze zrzeczeniem się przez sędziego pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego uważać się będzie:

- 1) odmowę podjęcia czynności służbowej z powodu zakwestionowania istnienia stosunku służbowego innego sędziego,
- 2) uchylenie orzeczenia wydanego przez innego sędziego lub z udziałem innego sędziego z powodu zakwestionowania istnienia jego stosunku służbowego,

3) wyłączenie innego sędziego od udziału w sprawie z powodu zakwestionowania istnienia jego stosunku służbowego,

- pomimo faktu, że sędzia ten spełnia wymogi określone w art. 25 § 1 lub art. 55 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Jeżeli uchylenie orzeczenia zostało dokonane przez sąd w składzie kolegialnym, przepis pkt 2 stosować się będzie, jeżeli sędzia nie złoży zdania odrębnego, wskazującego na niekwestionowanie istnienia stosunku służbowego sędziego, który wydał lub brał udział w wydaniu uchylonego orzeczenia. W razie powzięcia informacji o zaistnieniu tych okoliczności, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej lub Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego będzie mógł zarządzić podjęcie działań uniemożliwiających osobie, której stosunek służbowy uległ rozwiązaniu, wykonywanie czynności sędziowskich.

Utrzymana została regulacja, zgodnie z którą osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie nie mogą być jednocześnie sędziami Sądu Najwyższego (art. 28). Podobne rozwiązanie obowiązuje w odniesieniu do pracowników urzędów państwowych w oparciu o art. 9 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537).

Regulacja zawarta w art. 33 projektowanej ustawy dotyczy wieku, w którym sędziowie Sądu Najwyższego przechodzą w stan spoczynku. Utrzymane zostały przepisy, zgodnie z którymi sędzia Sądu Najwyższego przechodzi w stan spoczynku w wieku 65 lat. Sędzia Sądu Najwyższego będąca kobietą będzie mogła, fakultatywnie, przejść w stan spoczynku po osiągnięciu 60. roku życia.

Regulacja art. 36 odnosi się do kwestii delegowania sędziów niższych instancji do Sądu Najwyższego. Odbywa się to na wniosek Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, a decyzję w tym zakresie podejmuje Minister Sprawiedliwości. Wymagany jest staż pracy na poziomie 10 lat, co zapewnić ma kompetencje sędziów na odpowiednim poziomie.

Zmianie uległy przepisy dotyczące możliwości podejmowania dodatkowego zatrudnienia przez sędziów Sądu Najwyższego, który nie będzie mógł pozostawać w innym stosunku służbowym lub podejmować dodatkowego zatrudnienia, z wyjątkiem zatrudnienia w charakterze pracownika badawczego, dydaktycznego lub badawczo-dydaktycznego u jednego pracodawcy, z ustaleniem, iż roczny maksymalny wymiar zajęć dydaktycznych wynosi 240 godzin, o ile nie utrudnia to pełnienia obowiązków sędziego Sądu Najwyższego, przy czym 1 godzina dydaktyczna wynosić będzie 45 minut (art. 40 § 1). Obostrzenie to nie dotyczy sędziów Sądu Najwyższego w stanie spoczynku. Celem regulacji jest zobligowanie

sędziów do poświęcenie swojej aktywności zawodowej pracy orzeczniczej, tak aby nadmiar zadań nie utrudniał im prawidłowego wykonywania obowiązków służbowych.

Ustawa utrzymuje tryb przyspieszonego rozpatrywania wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej w sytuacji, w której sędziego ujęto na gorącym uczynku ściśle określonych przestępstw. Tymi przestępstwami są: zbrodnia lub występki zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 8 lat, a także występki określony w art. 177 § 1 w zw. z art. 178 § 1 k.k., oraz art. 178a § 1 lub § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2020 r. poz. 1444 z późn. zm). W sytuacji ujęcia sędziego na gorącym uczynku jednego z wyżej wymienionych przestępstw, kiedy sędzia pozostaje nadal zatrzymanym, sąd dyscyplinarny podejmuje uchwałę w przedmiocie wniosku, nie później niż przed upływem 24 godzin od chwili jego wpływu do sądu dyscyplinarnego. Uchwała zezwalająca na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej lub na tymczasowe aresztowanie sędziego jest natychmiast wykonalna (art. 51).

Powyższa, utrzymana w projektowanej ustawie procedura, ma przede wszystkim na celu przyspieszenie rozpatrywania wniosków w odniesieniu do sprawców najcięższych przestępstw, jak i przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji uznawanych za najbardziej karygodne. Immunitet jako niezbędny element poprawnie funkcjonującego państwa demokratycznego nie może przekształcić się w sposób unikania odpowiedzialności za czyny bezprawne przez członków danego środowiska, w tym przede wszystkim środowiska sędziów, które z samej zasady cieszyć się muszą odpowiednim autorytetem dla legitymizowania swoich decyzji. Jednocześnie proponowana regulacja nie wprowadza żadnych nowych przesłanek uchylenia immunitetu sędziego, jak również nie przekazuje kompetencji do decydowania o jego uchyleniu innym niż dotychczas organom. Regulacja ta ma jedynie na celu przyspieszenie rozpatrywania wniosków w szczególnie istotnych sprawach, gdzie karygodność zarzucanego czynu, jak i ujęcie na gorącym uczynku uzasadniają, że projektowany przepis nie ma na celu ograniczenia w jakikolwiek sposób instytucji immunitetu sędziego. W założeniu ma jednak przeciwdziałać nadmiernemu przewlekaniu rozstrzygnięć w tym zakresie i utrudnianiu poprawnego prowadzenia postępowania karnego w stosunku do sprawcy czynu zabronionego.

W postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych przed Sądem Najwyższym oraz w sprawach ze skarg nadzwyczajnych nadal orzekać będą składy sędziowsko-ławnicze. W projekcie zaproponowano, aby ławników wybierał Sejm RP spośród kandydatów zgłaszanych przez obywateli - bezpośrednio lub za pośrednictwem organizacji społecznych. Ławnicy Sądu Najwyższego będą wybierani na czteroletnią kadencję (art. 55-67). Co do zasady przepisy dotyczące ławników nie ulegają zmianom, jednakże rozszerzono katalog

sytuacji, kiedy mandat będzie wygasł z mocy prawa, tj. w przypadku utraty obywatelstwa polskiego, nabycia obywatelstwa obcego państwa, chyba że ławnik zrzekł się tego obywatelstwa w terminie 30 dni od dnia jego nabycia, prawomocnego skazania za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, w przypadku zaistnienia w stosunku do niego okoliczności, o których mowa w art. 32 § 2, lub w przypadku stwierdzenia, że ławnik Sądu Najwyższego pełnił służbę, pracował lub był współpracownikiem organów bezpieczeństwa państwa, wymienionych w art. 5 ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Marszałek Sejmu stwierdza wygaśnięcie funkcji z tego powodu i informuje o tym Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

W ustawie utrzymane zostały dotychczasowe zasady odpowiedzialność dyscyplinarnej sędziów Sądu Najwyższego. Podstawą odpowiedzialności sędziego jest przewinienie dyscyplinarne oraz zachowanie uchybiające godności sprawowanego urzędu (art. 68 § 1). Postępowanie dyscyplinarne może również dotyczyć zachowań sędziego przed tym, jak objął stanowisko w Sądzie Najwyższym, w zakresie, w jakim zachowanie to uchybiało obowiązkom związanym z piastowanym urzędem lub wskazywało na to, że osoba powołana jest niegodna pełnić urząd sędziego (art. 68 § 2). Art. 68 § 3 ustawy przewiduje, że sędzia za popełnione przez siebie wykroczenia odpowiada wyłącznie dyscyplinarnie. Jednocześnie w § 4 tego samego artykułu przewidziany jest wyjątek od tej zasady, pozwalający na możliwość wyrażenia zgody przez sędziego na poniesienie odpowiedzialności wykroczeniowej. Wyjątek ten dotyczy jednak wyłącznie sytuacji, w której sędzia naruszy zakazy wyrażone przez ustawodawcę w rozdziale XI ustawy z dnia 20 maja 1971 roku - Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2021 r. poz. 281 z późn. zm.). Ustawa przewiduje mechanizm, zgodnie z którym przyjęcie przez sędziego mandatu karnego albo uiszczenie grzywny, w przypadku ukarania mandatem karnym zaocznym, o którym mowa w art. 98 § 1 pkt 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2021 r. poz. 457 z późn. zm.), stanowi oświadczenie o wyrażeniu przez niego zgody na pociągnięcie do odpowiedzialności w tej formie. Rozwiązanie to w sposób zdecydowany upraszcza odpowiedzialność wykroczeniową sędziów za drobne, powszechne wykroczenia w ruchu drogowym. Wyrażenie zgody przez sędziego na pociągnięcie go do odpowiedzialności wykroczeniowej, wyłącza jednocześnie potrzebę postępowania dyscyplinarnego w przedmiotowym zakresie (68 § 5).

Ustawodawca utrzymuje również wewnętrzny mechanizm sądownictwa dyscyplinarnego dla sędziów Sądu Najwyższego, którego konstrukcja zakłada rozpatrywanie spraw dyscyplinarnych sędziów tegoż sądu w pierwszej instancji przez sąd dyscyplinarny

składający się z dwóch sędziów oraz jednego ławnika, zaś w drugiej instancji przez Sąd Najwyższy w składzie trzech sędziów i dwóch ławników (art. 69). Wprowadzenie mieszanych składów sądu dyscyplinarnego (sędziowsko-ławniczych) miało na celu zwiększenie udziału społeczeństwa w rozpatrywaniu spraw dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego. Udział ten, ze względu na pozycję, jaką zajmuje Sąd Najwyższy w hierarchii organów wymiaru sprawiedliwości oraz powierzone mu istotne zadania w zakresie stosowania prawa, staje się uzasadniony. Tego rodzaju regulacja urzeczywistnia kontrolę społeczną, zwiększa transparentność postępowań dyscyplinarnych i wpływa na zwiększenie zaufania obywateli do sędziów Sądu Najwyższego przy jednoczesnym zachowaniu profesjonalnego charakteru składu sędziowskiego.

Funkcję oskarżyciela w sprawach dyscyplinarnych sędziów Sądu Najwyższego, zgodnie z powszechnie przyjętym, na gruncie polskiego systemu prawa modelem postępowania, przyznano Rzecznikowi Dyscyplinarnemu (art. 70). Z uwagi na zniesienie Kolegium SN, Rzecznika Dyscyplinarnego i jego zastępcę wyznaczać powinien Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego. Rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności wyjaśniające *ex officio* lub na żądanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego lub Prokuratora Krajowego. Postępowanie wyjaśniające poprzedzone jest wstępnym ustaleniem niezbędnych okoliczności potrzebnych do stwierdzenia, czy i w jaki sposób doszło do wypełnienia znamion przewinienia oraz przyjęciem, o ile to możliwe, wyjaśnień od sędziego (art. 72 § 1).

Ustawa utrzymuje również kompetencje Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w zakresie postępowania dyscyplinarnego wobec sędziów Sądu Najwyższego. Prezydent może bowiem wyjść z inicjatywą powołania Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego z grona sędziów Sądu Najwyższego, sądów powszechnych i wojskowych. Powołanie takiego rzecznika może nastąpić w sprawie już wszczętej (wtedy Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny włącza się do już prowadzonego postępowania) lub też mieć charakter inicjujący postępowanie dyscyplinarne (art. 72 § 8). Jest to wyraz realizacji funkcji kontrolnej przez Prezydenta RP w zakresie przestrzegania przez sędziów Sądu Najwyższego zasad deontologicznych, mających umocowanie w pozycji ustrojowej Prezydenta Rzeczypospolitej (art. 126 ust. 1 Konstytucji). Przedmiotowa regulacja umożliwia Prezydentowi RP sprawowanie pieczy nad zaufaniem społecznym do sędziów Sądu Najwyższego.

W ustawie wskazano katalog kar dyscyplinarnych, które uszeregowano w sposób zgodny z zasadą proporcjonalności wynikającą z art. 31 ust. 3 Konstytucji. Są to: upomnienie, nagana, obniżenie wynagrodzenia zasadniczego sędziego o 5-50%, na okres od sześciu miesięcy do dwóch lat, kara pieniężna w wysokości podlegającego wypłacie za

miesiąc poprzedzający wydanie prawomocnego wyroku skazującego jednomiesięcznego wynagrodzenia zasadniczego powiększonego o przysługujący sędziemu dodatek za długoletnią pracę i dodatek funkcyjny, usunięcie z zajmowanej funkcji, złożenie sędziego z urzędu (art. 71 § 1). Przedstawiony katalog kar dyscyplinarnych daje sądowi dyscyplinarnemu szeroki wachlarz możliwej reakcji, umożliwiając adekwatną reakcję na przewinienie dyscyplinarne obwinionego. Projekt przewiduje również możliwość odstąpienia od wymierzenia kary dyscyplinarnej w sytuacjach mniejszej wagi (art. 71 § 7). Jako zasadę wyrażono również mechanizm polegający na obowiązku publikacji wyroku sądu dyscyplinarnego na stronie internetowej Sądu Najwyższego (art. 71 § 3). Rozwiązanie to służy informowaniu społeczeństwa o postępowaniach dyscyplinarnych wobec sędziów Sądu Najwyższego i ich końcowym efekcie - zwiększając transparentność tego postępowania oraz siłę oddziaływania wydanych wyroków, pośrednio również zaufaniem społeczeństwa do morale sędziów. Skazanie sędziego Sądu Najwyższego w postępowaniu dyscyplinarnym na karę nagany, obniżenia wynagrodzenia zasadniczego oraz kary pieniężnej lub usunięcia z zajmowanej funkcji, pociąga za sobą automatycznie nałożenie zakazu orzekania w sądzie dyscyplinarnym oraz pełnienia funkcji przez okres 5 lat (art. 71 § 5). Orzeczenie kary w postaci złożenia sędziego z urzędu, skutkuje niemożnością ponownego powołania skazanej osoby na urząd sędziego (art. 71 § 6).

Uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego oraz składu całej izby, z chwilą ich podjęcia, uzyskują moc zasad prawnych. Skład 7 sędziów może postanowić o nadaniu uchwale mocy zasady prawnej. Uchwały, które uzyskały moc zasad prawnych wiążą pozostałe składu Sądu Najwyższego oraz sądy powszechne i sądy wojskowe (art. 82 § 1 i 2). Brzmienie przepisu ma podkreślić jak istotna jest pewność prawa i jednolitość orzecznictwa sądów. Rozbieżna i nie dająca się pogodzić wykładnia istotnych przepisów prawa ma bowiem negatywne skutki dla stosunków społeczno-gospodarczych obywateli, zniechęcając między innymi do podejmowania inwestycji gospodarczych, a także ogólnie rzecz biorąc w sposób zasadniczy uniemożliwia pogłębianie zaufania obywateli do organów państwa. Dlatego też, na gruncie przedmiotowego projektu stwierdzono konieczność wdrożenia zmian legislacyjnych wprowadzających skuteczne instrumenty prawne wpływające na ujednolicenie orzecznictwa nie tylko Sądu Najwyższego, ale również sądów powszechnych i sądów wojskowych. Uznać należy bowiem, że stabilność stosunków prawnych, w szczególności w zakresie obrotu gospodarczego, ale i w każdej innej dziedzinie życia, w trakcie której może dochodzić do zaistnienia sporów, co do wykładni właściwych przepisów prawa wymaga jednolitej wykładni najważniejszych norm prawnych, nie tylko w ramach orzecznictwa Sądu Najwyższego, będącego sądem ostatniej instancji, ale również

na wcześniejszych etapach postępowań sądowych, toczących się przed sądami powszechnymi i wojskowymi. Podkreślić należy przy tym, że w proponowanym systemie sądownictwa Sąd Najwyższy będzie rozpoznawał merytorycznie jedynie sprawy o najbardziej doniosłym znaczeniu dla polskiego systemu prawnego, a w konsekwencji zdecydowana większość spraw sądowych zostanie ostatecznie załatwiona przez sądy powszechnie i wojskowe. W tym stanie rzeczy konieczne było zastosowanie rozwiązań pozwalających na ujednolicenie orzecznictwa sądowego, nawet pomimo braku bezpośredniego rozpoznania sprawy przez Sąd Najwyższy, w oparciu o związanie sądów powszechnych i wojskowych przy rozpoznaniu wszystkich spraw uchwałami Sądu Najwyższego, którym nadano moc zasad prawnych.

Jeżeli jakkolwiek skład Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej, przedstawia powstałe zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi całej izby. Odstąpienie od zasady prawnej uchwalonej przez izbę albo pełny skład Sądu Najwyższego, wymaga ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały odpowiednio przez właściwą izbę lub pełny skład Sądu Najwyższego. Jeżeli skład jednej izby Sądu Najwyższego zamierza odstąpić od zasady prawnej uchwalonej przez inną izbę, rozstrzygnięcie następuje w drodze uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego (art. 83).

Projekt ustawy utrzymuje instytucję skargi nadzwyczajnej, wprowadzając kilka zmian. Ten środek kontroli orzeczeń sądowych okazał się skutecznym narzędziem służącym odwróceniu skutków prawnych rażąco niesprawiedliwych prawomocnych wyroków wydanych z naruszeniem prawa oraz określonych w Konstytucji RP zasad lub wolności i praw człowieka i obywatela. Przez trzy lata obowiązywania ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym kilkanaście tysięcy obywateli złożyło podania do Prokuratora Generalnego i Rzecznika Praw Obywatelskich, uprawnionych do wniesienia skargi nadzwyczajnej w ich sprawie – tymczasem do Sądu Najwyższego wpłynęło w sumie około 260 skarg nadzwyczajnych. Do końca 2020 r. do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynęło 8198 wniosków. Z tego tylko 1501 wniosków zostało merytorycznie zbadanych. W efekcie wniesionych zostało do Sądu Najwyższego przez Rzecznika Praw Obywatelskich jedynie 30 skarg nadzwyczajnych. Oznacza to, że około 6700 wniosków nie zostało w tym czasie w ogóle rozpatrzonych. Do Prokuratora Generalnego także wpłynęła olbrzymia ilość wniosków o wniesienie skargi nadzwyczajnej (powyżej 8 tys.). W wyniku ich rozpoznania do Sądu Najwyższego zostało wniesionych 228 skarg nadzwyczajnych, natomiast ponad 830 wniosków w tym czasie nie zostało rozpatrzonych. Należy zauważyć, że złożenie skargi nadzwyczajnej pozwala zweryfikować rzetelność ustaleń faktycznych dokonywanych przez wyrokujący sąd. Nie przewiduje tego instytucja kasacji czy skargi kasacyjnej.

Na skutek postulatów organów, które są uprawnione do wywiedzenia skargi, zmieniono brzmienie art. 85 § 1, skąd wyeliminowano, jako przesłankę zaskarżenia, konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, która będzie teraz warunkiem uwzględnienia skargi. Pozostawiono przesłanki szczegółowe: naruszenie przez zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie lub zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia (art. 85 § 1). Projekt ustawy przewiduje także nową przesłankę uzasadniającą wniesienie skargi nadzwyczajnej, tj., jeżeli orzeczenie pozostaje w sprzeczności z uchwałą Sądu Najwyższego, która uzyskała moc zasady prawnej (§ 2).

Skargę nadzwyczajną może wnieść Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich oraz w zakresie swojej właściwości, Prezes Prokuratury Generalnej RP, Rzecznik Praw Dziecka, Rzecznik Praw Pacjenta, Przewodniczący Komisji Nadzoru Finansowego, Rzecznik Finansowy, Rzecznik Małych i Średnich Przedsiębiorców i Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, oprócz nowej skargi, którą wywieść może tylko Prokurator Generalny.

Skarga nadzwyczajna może być wniesiona od każdego prawomocnego orzeczenia, a więc także od wyroku, który nie był przedmiotem apelacji, oraz od wyroku, który był przedmiotem postępowania kasacyjnego przed Sądem Najwyższym, w przypadku skargi dotyczącej orzeczenia sprzecznego z poglądem wyrażonym w uchwale mającej moc zasady prawnej. Od tego samego orzeczenia w interesie tej samej strony może być wniesiona tylko jedna skarga nadzwyczajna (art. 86 § 1). Skargi nadzwyczajnej nie można oprzeć na zarzutach, które były przedmiotem rozpoznawania skargi kasacyjnej lub kasacji przyjętej do rozpoznania (§ 2). Przepisu tego nie stosuje się do skargi nadzwyczajnej, o której mowa w art. 85 § 2 oraz w przypadku, gdy orzeczenie w sposób rażący narusza prawo

Projekt zapewnia także udział czynnika społecznego w rozpoznawaniu skarg nadzwyczajnych (art. 90). Celem tej instytucji jest przywrócenie podstawowego ładu prawnego przez wyeliminowanie z obrotu orzeczeń naruszających Konstytucję RP, rażąco naruszających prawo oraz oczywiście sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego lub uchwałami Sądu Najwyższego, które uzyskały moc zasady prawnej. Udział ławników w składach orzekających w sprawach skarg nadzwyczajnych wprowadza bardzo ważny element kontroli społecznej w sprawach, w których mogły zostać naruszone podstawowe elementy zasady sprawiedliwości społecznej.

Projekt utrzymuje także możliwość wyznaczenia uczestnika postępowania w roli rzecznika interesu społecznego. Jeżeli Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Sądu Najwyższego uzna, że ochrona zasad konstytucyjnych lub praw i wolności człowieka i obywatela to uzasadniają, zwłaszcza przy rozpatrywaniu skargi nadzwyczajnej, może powołać uczestnika postępowania w roli rzecznika interesu społecznego, w szczególności osobę uprawnioną do ubiegania się o powołanie na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Rzecznik interesu społecznego zmierza do urzeczywistnienia się zasad konstytucyjnych, w szczególności dobra wspólnego i sprawiedliwości społecznej (art. 89 § 1).

4. Przepisy zmieniające, przejściowe i dostosowujące oraz końcowe.

Zmiany w strukturze i roli Sądu Najwyższego wymagają dokonania daleko idących zmian w przepisach proceduralnych. Polegają one w pierwszej kolejności na odciążeniu Sądu Najwyższego od rozpoznawania spraw tzw. „wpadkowych”, jak wyznaczanie sądu właściwego, a w dalszej na stworzeniu zupełnie nowego modelu nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Obecnie zgodnie z art. 44 - 44² ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1575, 1578 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 11, 1090 i 1177; dalej: „k.p.c.”) wymagają, aby albo sąd przełożony albo Sąd Najwyższy *expressis verbis* przekazywały sprawę sądom równorzędnym w przypadkach wskazanych w dyspozycji tych przepisów. Nie istnieją natomiast żadne racjonalne i przekonujące podstawy do tego, aby takiego przekazania nie mógł zawsze dokonywać sąd przełożony, a jeśli jest nim sąd apelacyjny – aby sam ten sąd przekazywał sprawę sądowi równorzędnemu. Przyspieszy to wydatnie rozpoznanie sprawy i pozostaje w korelacji z nową rolą Sądu Najwyższego jako tego, który rozstrzyga zagadnienia prawne, a nie przekazuje sprawy między sądami powszechnymi.

Zgodnie z obecnie obowiązującym przepisem art. 45 § 1 k.p.c. *Jeżeli na podstawie przepisów kodeksu nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.* Jest to przepis, który mimo swojej długoletniej tradycji normatywnej, nie wpisuje się w nową rolę Sądu Najwyższego. W tym przypadku możliwe jest rozwiązanie przedmiotowej kwestii w drodze normatywnej, posiłkując się odpowiednimi przepisami o postępowaniu nieprocesowym (art. 508 § 1 k.p.c.). Jeżeli zatem w postępowaniu procesowym nie będzie można ustalić, przed jaki sąd należy wnieść powództwo, wyłącznie właściwym będzie sąd miejsca zamieszkania powoda, a w braku miejsca zamieszkania - sąd miejsca jego pobytu. Natomiast w braku

wskazanych wyżej podstaw właściwy będzie sąd dla m.st. Warszawy.

W przypadku wyłączeniu sędziego na podstawie art. 48 § 1 pkt 1-4 sąd występuje do sądu nad nim przełożonego o wyznaczenie innego sądu do rozpoznania sprawy, a sąd przełożony wyznacza inny równorzędny sąd. Regulacja ta pozostanie co do zasady niezmieniona (art. 48¹ k.p.c.), jednak na wzór wcześniejszych rozwiązań, sąd apelacyjny będzie władny sam przekazać sprawę.

Intencją projektodawcy jest, aby Sąd Najwyższy nie musiał rozpoznawać zażaleń na postanowienia sądu drugiej instancji. Instytucja zażalenia poziomego, która znakomicie spełniła się w praktyce orzeczniczej, jest w tym przypadku wystarczająca. Pozwala przede wszystkim na wymierne skrócenie czasu trwania postępowania odwoławczego i nie narusza praw stron w żaden sposób. Stąd konieczność uchylenia art. 394¹ k.p.c. oraz dokonania zmian w art. 394² k.p.c. Zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji będzie przysługiwało na postanowienie tego sądu o odrzuceniu apelacji, o odrzuceniu skargi kasacyjnej oraz o odrzuceniu skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Ponadto zażalenie do innego składu sądu drugiej instancji przysługiwać będzie także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Oczywiście jeśli w toku rozpoznawania zażalenia pojawi się zagadnienie prawne wymagające wykładni przez SN, sąd drugiej instancji będzie mógł zwrócić się do niego z takim pytaniem, a SN przejąć sprawę do rozpoznania.

Zgodnie z nowym brzmieniem art. 394¹ k.p.c. sądem, do którego będzie wnoszona skarga kasacyjna, będzie sąd apelacyjny, a nie jak dotychczas, Sąd Najwyższy. Jednocześnie podmiotom kwalifikowanym, jak Prokurator Generalny, Rzecznik Praw Obywatelskich czy Rzecznik Praw Dziecka, pozostawia się możliwość skierowania skargi kasacyjnej bezpośrednio do Sądu Najwyższego, wedle wyboru wnoszącego. Takim wyborem Sąd Najwyższy będzie związany i nie będzie mógł przekazać skargi wg właściwości sądowi apelacyjnemu. Pozostawienie takiej możliwości ww. podmiotom kwalifikowanym jest bardzo ważne z uwagi na możliwość reagowania na skrajnie niesprawiedliwe orzeczenia bez konieczności sięgania po instytucję skargi nadzwyczajnej, jak również kreowanie możliwości oddziaływania kontrolnego Sądu Najwyższego na orzecznictwo sądów powszechnych. Jeżeli w tej samej sprawie skargi zostaną wniesione do Sądu Najwyższego i sądu apelacyjnego, właściwym do rozpoznania obu skarg będzie Sąd Najwyższy.

Ze względu na znaczny upływ czasu od ostatnich zmian w tym zakresie, podwyższeniu powinny ulec progi wartości przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną z pięćdziesięciu tysięcy złotych do stu tysięcy złotych w sprawach cywilnych i gospodarczych oraz z dziesięciu do dwudziestu tysięcy w sprawach z zakresu prawa pracy

i ubezpieczeń społecznych. Godzi się zauważyć, że sprawy o wartości przedmiotu sporu do dwudziestu tysięcy złotych rozpoznawane są w postępowaniu uproszczonym. Zasadne jest w tym zrezygnowanie z możliwości wnoszenia kasacji bez względu na wartość przedmiotu sporu w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Wykonywanie przez Sąd Najwyższy jego konstytucyjnych zadań w zakresie sprawowania nadzoru nad działalnością sądów powszechnych w zakresie orzekania w kontekście nowego trybu rozpoznawania skarg kasacyjnych, wymaga umożliwienia mu przejścia do rozpoznania każdej sprawy, w której taką skargę złożono. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego lub Prezes Izby Prawa Prywatnego Sądu Najwyższego będą mogli zarządzić przejście skargi do rozpoznania przez SN do czasu rozpoczęcia posiedzenia niejawnego lub rozprawy, na których miałyby być rozpoznawana skarga przez sąd apelacyjny.

To sąd apelacyjny właściwy do rozpoznania skargi kasacyjnej będzie władny odrzucić skargę kasacyjną która podlegała odrzuceniu przez sąd drugiej instancji, albo zwrócić ją temu sądowi w celu usunięcia dostrzeżonych braków. To również ten sąd, obok sądu drugiej instancji, będzie zawiadamiał właściwy organ samorządu zawodowego, do którego należy pełnomocnik o odrzuceniu skargi kasacyjnej niespełniającej wymagań określonych w art. 398⁴ § 1 k.p.c.

Po upływie terminu do wniesienia odpowiedzi lub po zarządzeniu doręczenia odpowiedzi skarżącemu, sąd drugiej instancji będzie przedstawiał skargę kasacyjną i odpowiedź wraz z aktami sprawy albo sądowi apelacyjnemu właściwemu do rozpoznania skargi kasacyjnej albo Sądowi Najwyższemu w przypadku, gdy ten zadecyduje o jej przejściu do rozpoznania lub skargę wniesie podmiot kwalifikowany.

Nie tylko Sąd Najwyższy, ale każdy sąd rozpoznający skargę kasacyjną, będzie mógł zwrócić się do Prokuratora Generalnego o zajęcie na piśmie stanowiska co do skargi kasacyjnej wniesionej przez stronę i odpowiedzi na skargę.

Podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania pozostają niezmienione. Zmianie uległ jedynie podmiot dokonujący kontroli istnienia tych podstaw (sąd apelacyjny).

Każdy sąd rozpoznający skargę kasacyjną będzie ją rozpoznawał w składzie trzech sędziów, a w pozostałych przypadkach w składzie jednego sędziego (rozwiązania tożsame z obecnymi w stosunku do Sądu Najwyższego).

Zmiany w art. od 398¹¹ do art. 398¹⁶ oraz od art. 398¹⁹ do art. 398²¹ mają jedynie na celu dostosowanie obowiązującej procedury do dwutorowości rozpoznawania skarg kasacyjnych – przez Sąd Najwyższy i sądy apelacyjne.

Należało dać sądowi apelacyjnemu rozpoznającemu skargę kasacyjną możliwość

skierowania w toku postępowania kasacyjnego zagadnienia prawnego do rozpoznania Sądowi Najwyższemu. Sąd Najwyższy będzie wówczas, wedle swojej oceny, władny przejąć sprawę do rozpoznania albo przekazać zagadnienie do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi tego Sądu. Prawo do przekazania zagadnienia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego będzie przysługiwać temu sądowi również w przypadku, gdy sam jest właściwy do rozpoznania skargi kasacyjnej. Jednocześnie każda uchwała Sądu Najwyższego rozstrzygająca tak przekazane zagadnienie prawne będzie wiążąca, a nie tylko powiększonego składu tego sądu.

Zgodnie z projektem to sądy apelacyjne będą właściwe do rozpoznawania skarg o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Jest to środek zbliżony do skargi kasacyjnej, stąd nielogicznym byłoby, aby jedną skargę rozpoznawały co do zasady sądy apelacyjne, a drugą Sąd Najwyższy.

Każde orzeczenie wydane na skutek wniesienia skargi kasacyjnej (także przez sąd apelacyjny) będzie traktowane jak orzeczenie wydane w postępowaniu wywołanym wniesieniem skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

W postępowaniu o uznanie za zmarłego, jeżeli wskutek tego samego zdarzenia zaginie większa liczba osób, to sąd apelacyjny właściwy dla sądu rejonowego dla m.st. Warszawy, a nie Sąd Najwyższy, na wniosek Ministra Sprawiedliwości będzie mógł wyznaczyć jeden sąd jako wyłącznie właściwy do rozpoznania spraw będących w związku z tym zdarzeniem. Postanowienie podlegać będzie jak dotychczas ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Takich postanowień nie odnotowano.

Zmiana w art. 1151² w § 3 jest zmianą wynikową związaną z nowym modelem rozpoznawania skarg kasacyjnych.

Konsekwencją zmian koncepcji ustrojowej Sądu Najwyższego jest dostosowanie modelu postępowania karnego do zakresu zadań nałożonych przez ustawodawcę na ten organ sądownictwa. Zgodnie z kierunkiem tych zmian kognicją Sądu Najwyższego mają być objęte węzłowe kwestie związane z zapewnieniem zgodności z prawem i jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych i sądów wojskowych oraz kontrolą nadzwyczajną prawomocnych orzeczeń sądowych.

Na gruncie prawa karnego procesowego, w ramach zadań określonych w art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154, z późn. zm.), aktualnie Sąd Najwyższy rozpoznaje nadzwyczajne środki zaskarżenia do których należą: kasacja, wznowienie postępowania i skarga na wyrok sądu odwoławczego (dział XI k.p.k.). Spośród nich Sąd Najwyższy jest wyłącznie właściwy do rozpoznania kasacji i skargi na

wyrok sądu odwoławczego. Rozpoznaje także inne sprawy, ale tylko w wypadkach określonych w ustawie – w szczególności: zażalenia w postępowaniu „okołokasacyjnym” (art. 530 § 3 k.p.k.) oraz „okołowznovníowym” (art. 544 § 2, art. 547 § 3 k.p.k.), zażalenia na własne postanowienia (np. art. 538 § 2, art. 539d, art. 545 § 3 k.p.k.), apelacje od wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie (art. 547 § 3 k.p.k.), pytania prawne (art. 441 § 1 k.p.k.), środki odwoławcze w wypadku przejęcia do rozpoznania sprawy, w której sąd odwoławczy wystąpił z pytaniem prawnym (art. 441 § 5 k.p.k.), wnioski sądów właściwych o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości (art. 37 k.p.k.) czy orzeka w przedmiocie wznowienia postępowania zakończonego orzeczeniem sądu apelacyjnego lub Sądu Najwyższego (art. 544 § 2 k.p.k.).

Analizując zakres właściwości Sądu Najwyższego w sprawach karnych *de lege lata* w kontekście przewidywanych w projekcie zadań tego organu sądowego, należy wskazać, że został on ukształtowany przez ustawodawcę szeroko. Konsekwencją tego jest konieczność dostosowania stanu etatowego sędziów tego sądu do dużego i rosnącego obciążenia pracą orzeczniczą w Sądzie Najwyższym. W ocenie projektodawcy, realizując założenia nowej koncepcji ustrojowej Sądu Najwyższego, istnieją dostateczne racje merytoryczne do modyfikacji kompetencji orzecznich tego Sądu w kierunku ich zharmonizowania z nową strukturą organizacyjną i stanem etatowym, nie podważając zarazem jego naczelnej roli w zakresie nadzoru judykacyjnego.

Jako założenie projektodawca przyjął utrzymanie niezbędnych kompetencji Sądu Najwyższego w zakresie postępowania karnego odnoszących się do zadań tego Sądu określonych w art. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. Stając jednak przed perspektywą zreformowanego ukształtowania struktury tego organu należy poddać niezbędnej refleksji możliwość dokonania takiej redukcji kompetencji procesowych, które – znajdując uzasadnienie systemowe w ramach procesu karnego oraz podkreślając rolę Sądu Najwyższego jako naczelnego organu sądowego – okazały się dostosowane do tej struktury i w konsekwencji liczby sędziów orzekających w tym Sądzie w sprawach karnych.

Mając na uwadze aktualną strukturę spraw rozpoznawanych przez Sąd Najwyższy, należy przede wszystkim rozważyć kwestię nadzwyczajnych środków odwoławczych przysługujących od prawomocnych orzeczeń. W tym kontekście w ramach jednolitej instytucji kasacji rozpatrywanej przez Sąd Najwyższy należy wyraźnie odróżnić kasację, do wniesienia której uprawnione są strony (art. 520 § 1 k.p.k.), od tzw. kasacji nadzwyczajnej (art. 521 k.p.k.). Zarówno z punktu widzenia modelu procesu, jak i proveniencji tych środków zaskarżenia, pomimo objęcia ich aktualnie wspólnymi rozwiązaniami

normatywnymi, wykazują one daleko idące różnice.

Jeżeli chodzi o kasację dostępną dla stron, to wywodzi się ona z regulacji k.p.k. z 1928 r. Pierwotnie w założeniach tej ustawy procesowej proces karny był trójinstancyjny; przewidywał dwa stopnie środków odwoławczych od wyroków: apelację o charakterze pełnego odwołania zarówno co do ustaleń faktycznych, jak i prawnych oraz sformalizowaną kasację jako środek odwoławczy od wyroku instancji apelacyjnej lub wyroku sądów przysięgłych, z tym, że ograniczony do strony czysto prawnej. Instancjami apelacyjnymi były sądy okręgowe i apelacyjne, Sąd Najwyższy był zaś instancją kasacyjną. Zgodnie z systematyką ówczesnego k.p.k. postępowanie odwoławcze regulowała Księga VIII, która zawierała trzy rozdziały: „zażalenie” (art. 448-456), „apelacja” (art. 457-487), oraz „kasacja” (art. 488-522).

Z kolei przewidziana w art. 521 k.p.k. instytucja kasacji nadzwyczajnej jest kontynuacją uregulowania szczególnej, epizodycznej kasacji wprowadzonej do systemu prawa karnego procesowego przez ustawę z dnia 29 czerwca 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. Nr 89, poz. 443 i Nr 154, poz. 793). Oprócz wprowadzenia – w miejsce zniesionej rewizji nadzwyczajnej – kasacji jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia prawomocnych orzeczeń sądów odwoławczych, dostępnego dla stron procesowych, ustawa nowelizująca przewidywała w art. 3 ust. 1, że w okresie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich mogą wnieść kasację od każdego prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie sądowe, także wydanego przed dniem jej wejścia w życie, w tym również od orzeczenia Sądu Najwyższego zapadłego w następstwie rozpoznania rewizji nadzwyczajnej. Podkreślenia wymaga okoliczność, że kasacją nadzwyczajną objęte mogły być również orzeczenia sądów pierwszej instancji. W związku z tym w doktrynie postulowano, by tego rodzaju szczególny tryb kasacji stał się trwałą instytucją karnoprosesową jako tzw. kasacja w obronie ustawy. Podnoszono, że w praktyce trzeba się realistycznie liczyć z możliwością wydania rażąco niezgodnych z prawem – już niezaskarżalnych w zwykłym trybie odwoławczym – prawomocnych orzeczeń sądowych, które w państwie prawnym będą wymagały korektury. Przepis art. 521 k.p.k. jest właśnie wyrazem uwzględnienia przez ustawodawcę w Kodeksie postępowania karnego z 1997 r. postulatu stworzenia stałego instrumentu prawnego w obronie ustawy (por. J. Grajewski, S. Steinborn (w:) J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II*, Warszawa 2013, s. 309; T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 1091).

Skoro zatem kasacja nadzwyczajna jest instrumentem procesowym służącym obronie ustawy, środkiem zaskarżenia, który przysługuje od każdego prawomocnego orzeczenia sądu kończącego postępowanie, a więc również postanowień oraz orzeczeń sądu pierwszej instancji, a wnosić ją mogą tylko szczególne podmioty stojące na straży praworządności, należy ją uznać za podstawowy instrument kontroli judykacyjnej orzeczeń prawomocnych, uruchamiany ze względu na potrzebę zapewnienia jednolitej i prawidłowej wykładni ustawy. Niewątpliwie to zadanie, ze względu na uniwersalizm i powody jego stosowania, winno należeć do właściwości najwyższego organu sądowego. Kształtuje ono bowiem prawidłową i jednolitą wykładnię ustaw, co należy do istoty roli Sądu Najwyższego w systemie organów państwa. Natomiast kasacje zwyczajne, do których wniesienia uprawnione są strony, przysługujące od prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji, w celu realizacji ich interesów procesowych, mogą być rozpoznawane przez sądy powszechne najwyższego szczebla, jakimi są sądy apelacyjne. Projektowane rozwiązanie znajdzie zatem odzwierciedlenie systemowe, co więcej jego możliwość była już uprzednio przewidziana w polskim porządku prawnym (por. art. 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, Dz. U. Nr 89, poz. 556, z późn. zm.). Drugim filarem realizowania przez Sąd Najwyższy roli harmonizowania wykładni sądowej jest kompetencja rozpoznawania pytań prawnych przedstawianych mu do rozpoznania przez sądy odwoławcze (art. 441 k.p.k.). Oprócz kasacji w obronie ustawy Sąd Najwyższy miałby zatem rozstrzygać zagadnienia prawne wymagające zasadniczej wykładni ustawy. Z systemowego punktu widzenia Sąd Najwyższy winien również rozpoznawać środki zaskarżenia od orzeczeń wydanych przez ten Sąd (np. wznowienie postępowania, kasacja od orzeczenia Sądu Najwyższego), a także wnioski o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości (art. 37 k.p.k.). Z kolei w trosce o utrzymanie jednolitości orzecznictwa, co sprawdziło się w pełni w dotychczasowej praktyce, do kompetencji Sądu Najwyższego winno należeć nadal sprawowanie nadzoru judykacyjnego nad kasatoryjnym orzekaniem sądów odwoławczych w sprawach karnych (rozdział 55a k.p.k. – „Skarga na wyrok sądu odwoławczego”).

Kierując się powyżej przedstawionymi założeniami proponuje się dokonać korekty treści normatywnej przepisów art. 26 i 27 k.p.k., regulujących właściwość funkcjonalną sądu apelacyjnego i Sądu Najwyższego, poprzez wskazanie, że:

- sąd apelacyjny rozpoznaje środki odwoławcze od orzeczeń i zarządzeń wydanych w pierwszej instancji w sądzie okręgowym, kasacje w wypadkach wskazanych w ustawie oraz inne sprawy przekazane mu przez ustawę, zaś
- Sąd Najwyższy rozpoznaje kasacje nadzwyczajne, jak również kasacje w sprawach,

w których wniesiono kasacje od orzeczeń tego Sądu oraz środki odwoławcze i inne sprawy w wypadkach określonych w ustawie.

Konsekwencją wprowadzonych zmian w zakresie właściwości funkcjonalnej sądu apelacyjnego oraz Sądu Najwyższego powinno być dokonanie stosownego uzupełnienia katalogu niezaskarżalnych co do zasady orzeczeń o orzeczenia sądu apelacyjnego wydane w związku z wniesieniem kasacji (art. 426 § 1 k.p.k.).

W odniesieniu do przebiegu postępowania kasacyjnego podstawową kwestią w odniesieniu do kasacji przysługującej stronom, do rozpoznania której jest właściwy sąd apelacyjny inny niż ten, w okręgu którego wydano zaskarżone orzeczenie, jest określenie obiektywnego mechanizmu umożliwiającego wskazanie konkretnego sądu apelacyjnego rozpoznającego wszystkie kasacje z okręgu innego sądu (art. 525 k.p.k.).

W konsekwencji wprowadzonych zmian konieczne również okazało się zastąpienie w wypadkach, gdy chodziło o ogólnie podejmowane decyzje procesowe przez Sąd Najwyższy jako sąd kasacyjny, w związku z wprowadzeniem również kompetencji sądu apelacyjnego w tym względzie, określenia „Sąd Najwyższy” określeniem „sąd kasacyjny” (art. 530 § 3, art. 531 § 1 i 2, art. 532 § 1 i 3, art. 533, art. 534 § 1, art. 535 § 1 i 2, art. 537, 537, art. 538 § 2 oraz art. 539 k.p.k.).

Powołując się na powyżej zaprezentowane motywy o charakterze aksjologicznym projektodawca postuluje przekazanie kompetencji o orzekaniu w kwestii wznowienia postępowania zakończonych orzeczeniem sądu apelacyjnego – sądowi apelacyjnemu (proponowany art. 544 § 1 k.p.k.). Stanowi to nawiązanie do regulacji obowiązującej uprzednio w art. 478 § 1 k.p.k. z 1969 r. Podejmowanie decyzji o wznowieniu postępowania zakończonych orzeczeniem sądu powszechnego może się bowiem i powinno odbywać się w ramach sądownictwa powszechnego, gdyż nie jest bezpośrednim przejawem zapewnienia jednolitości orzecznictwa sądów powszechnych przez rozpoznawanie środków odwoławczych. Właściwość sądu do wznowienia postępowania została bowiem ukształtowana według przepisów art. 544 k.p.k. wyłącznie na zasadzie rozstrzygania w tym przedmiocie przez sąd wyższego rzędu nad sądem, który wydał prawomocne orzeczenie kończące postępowanie.

Dostosowując strukturę organizacyjną Sądu Najwyższego do liczby sędziów i zakresu powierzonych im zadań, znosi się dotychczasowe: Izbę Cywilną, Izbę Karną, Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izbę Dyscyplinarną, a w ich miejsce tworzy się: Izbę Prawa Prywatnego oraz Izbę Prawa Publicznego.

Aby zachować ciągłość pracy Sądu Najwyższego, Pierwszy Prezes Sądu

Najwyższego będzie mógł powierzyć Sędziemu Sądu Najwyższego orzekającemu do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy w znoszonych izbach podejmowanie czynności w poszczególnych sprawach niecierpiących zwłoki, niezbędnych do ich rozstrzygnięcia, do czasu przejścia sędziego w stan spoczynku, przydzielenia mu stanowiska sędziowskiego w izbie Sądu Najwyższego na podstawie lub przeniesienia go na stanowisko sędziego w sądzie apelacyjnym na podstawie.

W związku z koniecznością ustalenia na nowo składu osobowego Sądu Najwyższego proponuje się po pierwsze, aby Sędzia Sądu Najwyższego, który w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy posiada co najmniej 10-letni staż na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, mógł przejść w stan spoczynku składając stosowne oświadczenie Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Oświadczenie przekazywane byłoby niezwłocznie Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, a Sędzia, przechodziłby w stan spoczynku z upływem 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy. Do czasu ukończenia 65 roku życia przysługiwałoby mu uposażenie w wysokości wynagrodzenia zasadniczego i dodatku za wysługę lat, pobieranych na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, waloryzowane w terminach i wysokości stosownie do zmian wynagrodzenia zasadniczego sędziów Sądu Najwyższego czynnych zawodowo. Powyższe odpowiada gwarancjom konstytucyjnym związanym ze sprawowaniem urzędu sędziego (art. 180 ust. 5 Konstytucji RP).

Jeżeli Sędzia nie złoży oświadczenia o przejściu w stan spoczynku, będzie mógł złożyć Krajowej Radzie Sądownictwa w terminie 7 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oświadczenie o zamiarze dalszego orzekania w Sądzie Najwyższym. Wówczas Krajowa Rada Sądownictwa będzie zobowiązana wydać opinię o kandydacie i przekazać finalnie oświadczenia kandydatów wraz z pozytywnymi opiniami Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, który może pozytywnie zaopiniowanym sędziom przydzielić stanowiska sędziowskie w Izbie Prawa Publicznego albo Izbie Prawa Prywatnego.

Natomiast kandydaci, co do których Krajowa Rada Sądownictwa wydała negatywną opinię lub Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie przydzielił im stanowiska sędziowskiego w Sądzie Najwyższym, zostaną przeniesieni z mocy samego prawa (zapisu ustawy) na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski" postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wskazującego miejsce służbowe przeniesionego sędziego przenoszeni będą z mocy prawa, na podstawie zapisu ustawowego. Wskazując miejsce służbowe sędziego Prezydent powinien brać pod uwagę miejsce zamieszkania sędziego. Stosunek służbowy tak przeniesionego sędziego na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego nawiązuje się w dniu

ogłoszenia postanowienia Prezydenta. Z kolei nawiązanie stosunku służbowego na stanowisku sędziego sądu apelacyjnego powoduje wygaśnięcie stosunku służbowego na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego. Sędzia przeniesiony na stanowisko sędziego sądu apelacyjnego ma prawo do używania tytułu byłego sędziego Sądu Najwyższego, jak również przysługiwać mu będzie wynagrodzenie w wysokości wynagrodzenia pobieranego przez niego na ostatnio zajmowanym stanowisku sędziego Sądu Najwyższego, waloryzowane na zasadach dotyczących wynagrodzenia sędziów Sądu Najwyższego.

Powyższa konstrukcja normatywna pozostaje w zgodzie z wzorcami konstytucyjnymi dotyczącymi możliwości przenoszenia sędziego z uwagi na zmianę ustroju sądów. Zgodnie bowiem z dyspozycją art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, w razie zmiany ustroju sądów lub zmiany granic okręgów sądowych wolno sędziego przenosić do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia. Nie może ulegać wątpliwości, że mamy do czynienia ze zmianą ustroju sądów – Sądu Najwyższego. Znoszone są bowiem jego wszystkie izby, na miejsce których powołuje się całkiem nowe, z innym zakresem zadań, z których znaczna część przenoszona jest do sądownictwa powszechnego. Ponadto czterokrotnie zmniejsza się liczba sędziów orzekających w Sądzie Najwyższym, co jak wcześniej wskazywano, jest związane właśnie z nowymi zadaniami tego sądu, jakie powierzyć mu chce ustawodawca. Co więcej, przeniesienie części dotychczasowych zadań Sądu Najwyższego do sądów apelacyjnych, w rozpoznawaniu których nigdy sądy nie brały udziału, czyni usprawiedliwionym zapatrywanie, że również ich ustroju dotyczy ta zmiana. Tak więc jeszcze raz z całą mocą należy podkreślić, że spełniona jest pierwsza z konstytucyjnych przesłanek, o których mowa w art. 180 ust. 5 Konstytucji RP, tj. dochodzi do zmian ustroju sądów.

Skoro przesłanka ta zaistniała, to wolno sędziego, którego zmiana ustrojowa dotyczy, przenosić do innego sądu lub w stan spoczynku z pozostawieniem mu pełnego uposażenia. Przede wszystkim zauważyć należy, że Konstytucja RP nie wskazuje, które rozwiązanie – przeniesienie w stan spoczynku, czy też do innego sądu – jest przez nią preferowane. Należy zatem uznać, że są one równoważne, a decyzja należy do podmiotu, w którego gestii decyzje te pozostają z mocy ustaw zwykłych. Podmiot ten kierować powinien się potrzebami kadrowymi zmienionych jednostek sądowych, mające na uwadze prawa obywatelskie gwarantowane przez art. 45 Konstytucji RP. Przy czym jak wskazał TK w uzasadnieniu wyroku w sprawie P 20/04, wymagania wynikające z zasady niezawisłości sędziowskiej chronią przede wszystkim pozostawienie sędziego w służbie sędziowskiej, natomiast przenoszenie sędziów na inne stanowiska jest konstytucyjnie dopuszczalne na daleko mniej rygorystycznych zasadach niż zwolnienie ze służby. Ogólnie można bowiem stwierdzić, że

zgodnie z zasadą proporcjonalności, im głębsza jest zmiana ustroju sądów, tym szersze jest pole do zastosowania art. 180 ust. 5 Konstytucji RP i tym większa może być potrzeba (albo wręcz konieczność) przenoszenia sędziów na inne stanowiska.

Do rozstrzygnięcia pozostało wyłonienie podmiotu, który miałby o takim przeniesieniu decydować, powierzając sędziemu inwestyturę do sprawowania wymiaru sprawiedliwości w nowej strukturze sądowej, albowiem Konstytucja RP w tym zakresie milczy. Naturalnym kandydatem w tej mierze byłby Prezydent RP, z uwagi na jego Konstytucyjne prerogatywy dotyczące powoływania (nieprzenoszenia) sędziów. Jednakże, aby nie można było mówić – wobec dość znacznego "luzu decyzyjnego" - o tym, że podejmowane w tym zakresie rozstrzygnięcia będą generalnie arbitralne i nieuzasadnione merytorycznie, najwłaściwszym rozwiązaniem było powierzenie tego zadania samemu ustawodawcy, a tym samym suwerenowi, który poprzez swoich przedstawicieli w Parlamencie podejmie decyzję pozbawioną jakiegokolwiek luzu decyzyjnego i arbitralności. Taki sposób przeniesienia sędziego daje rękojmię zachowania najwyższych gwarancji konstytucyjnych i pozostaje w pełnej zgodzie z postanowieniami art. 180 ust. 5 w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

Jak wyżej wskazano, zgodnie z zasadą proporcjonalności, im głębsza jest zmiana ustroju sądów, tym szersze jest pole do zastosowania art. 180 ust. 5 Konstytucji RP i tym większa może być potrzeba (albo wręcz konieczność) przenoszenia sędziów na inne stanowiska. Ustawodawca kierując się tymi potrzebami i realizując wytyczne TK, o których mowa powyżej, tj. co do preferowanego pozostawienia sędziego w służbie sędziowskiej, postanowił o przeniesieniu sędziów, którzy z uwagi na zmniejszenie liczby sędziów Sądu Najwyższego, nie będą mogli w nim dalej orzekać. Mając na uwadze, że przeniesienie następuje do sądu znajdującego się w strukturze sądów powszechnych, sędzia powinien zgłosić się w celu objęcia stanowiska w nowym sądzie (traktowanego jak pierwsze stanowisko w nowej strukturze) w ciągu 14 dni od dnia przeniesienia. Nieusprawiedliwione nieobjęcie stanowiska sędziego w sądzie apelacyjnym w tym terminie będzie równoznaczne ze zrzeczeniem się przez sędziego urzędu ze skutkiem natychmiastowym. Okoliczność tę stwierdzać będzie Minister Sprawiedliwości, zawiadamiając o tym Krajową Radę Sądownictwa oraz Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym, że przeniesienie sędziów nastąpi do sądów apelacyjnych, które przejmą dotychczasowe zadania Sądu Najwyższego, zgodnie ze zmienionymi przepisami kodeksowymi (a więc zakres obowiązków sędziego nie ulegnie de facto zmianie), rozwiązanie to pozostaje w zgodzie z wzorcem konstytucyjnym, o którym mowa w art. 180 ust. 5 Konstytucji RP. Jednocześnie jest to mechanizm przewidziany w ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów

powszechnych dla objęcia pierwszego stanowiska sędziowskiego w tej strukturze sądowej – vide art. 65. Przewiduje on mianowicie, że w razie nieusprawiedliwionego nieobjęcia pierwszego stanowiska sędziowskiego w terminie określonym w § 2, powołanie traci moc; okoliczność tę stwierdza Minister Sprawiedliwości.

Jeżeli wdrożenie powyższej procedury nie doprowadzi do obsadzenia wszystkich stanowisk w Sądzie Najwyższym, na pozostałe wolne miejsca zostanie przeprowadzony konkurs zgodnie z odpowiednimi przepisami ustawy.

W związku ze zmniejszeniem liczby stanowisk sędziowskich w Sądzie Najwyższym, trwające postępowania w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego podlegają umorzeniu.

Należało utrzymać wydłużenie terminu na wniesienie skargi nadzwyczajnej, zakreślając jednocześnie cezurę czasową datą dzienną z uwagi na odwołanie do uchylanej ustawy.

Wejście w życie niniejszej ustawy nie będzie przerywało trwającej kadencji ławników Sądu Najwyższego powołanych na podstawie przepisów dotychczasowych.

Kadencje Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcy, wybranych na podstawie przepisów dotychczasowych, wygasną po upływie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy z tym, że Rzecznik Dyscyplinarny Sądu Najwyższego i jego zastępca pełnią obowiązki do czasu powołania Rzecznika Dyscyplinarnego Sądu Najwyższego i jego zastępcy na podstawie przepisów niniejszej ustawy.

Rozpatrywane przez Izbę Karną i Izbę Dyscyplinarną sprawy, niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Izba Prawa Publicznego. Rozpatrywane przez Izbę Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz Izbę Dyscyplinarną sprawy, niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Izba Prawa Publicznego lub Izba Prawa Publicznego zgodnie z podziałem właściwości określonym w niniejszej ustawie. Rozpatrywane przez Izbę Cywilną sprawy, niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Izba Prawa Prywatnego. Rozpatrywane przez Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych sprawy, niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Izba Prawa Prywatnego. Sprawy niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy rozpoznawać się będzie w miarę możliwości do ich zakończenia w dotychczasowym składzie, o ile jego członkowie nadal zajmują stanowisko sędziów Sądu Najwyższego.

Do rozpoznania środków zaskarżenia przyjętych do rozpoznania przez Sąd Najwyższy, które zgodnie z przepisami dotychczasowymi podlegają rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy, a które zgodnie z przepisami k.p.c. i k.p.k. w brzmieniu nadanym niniejszą

ustawą podlegają rozpoznaniu przez sąd apelacyjny, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy właściwy staje się sąd apelacyjny. Sąd Najwyższy może jednak postanowić o rozpoznaniu sprawy przez właściwą Izbę Sądu Najwyższego.

W związku z celem ustawy – zmianą ustroju Sądu Najwyższego, zakresu spraw podlegających jego rozpoznaniu i wynikającym z tego zmniejszeniem liczby stanowisk sędziego Sądu Najwyższego – niezasadne byłoby pozostawienie w Sądzie Najwyższym wszystkich przyjętych dotychczas do rozpoznania środków zaskarżenia. W związku z tym jedynie sprawy, którym nadano już bieg będą nadal podlegać rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy. Ustawa reguluje zarazem jakie izby będą właściwe do ich rozpoznania. Sprawy, których procedowanie nie zostało rozpoczęte, co do zasady podlegać będą rozpoznaniu przez sąd apelacyjny, z wyjątkiem spraw, które Sąd Najwyższy pozostawi do swojego rozpoznania. Celem regulacji jest takie ukształtowanie sytuacji przejściowej, aby z jednej strony sądy apelacyjne, w związku także ze zmniejszoną liczbą stanowisk sędziego Sądu Najwyższego, mogły przystąpić do rozpatrywania środków kasacyjnych, z drugiej zaś strony, aby umożliwić zakończenie przez Sąd Najwyższy będących już w toku spraw.

Nazwa "Orzecznictwo Sądu Najwyższego" z oznaczeniem znoszonej izby podlega ochronie prawnej.

Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownicy dotychczasowej Kancelarii Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Dyscyplinarnej staną się pracownikami Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego.

O dopuszczalności wznowienia postępowania zakończonego wyrokiem wydanym przez Izbę Cywilną lub Izbę Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego i przekazaniu sprawy do rozpoznania sądowi drugiej instancji orzeka Izba Prawa Prywatnego Sądu Najwyższego.

Z uwagi na zniesienie dotychczasowych izb, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wygasną kadencje Prezesów Izb Sądu Najwyższego oraz kadencje członków i zastępców członków Kolegium Sądu Najwyższego.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzy kierowanie pracą Izby Prawa Publicznego oraz Izby Prawa Prywatnego sędziom Sądu Najwyższego wskazanym spośród sędziów, którym przydzielił stanowisko sędziowskie. Następnie w terminie 14 dni od dnia, w którym Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył wskazanym sędziom Sądu Najwyższego kierowanie pracą Izby Prawa Publicznego oraz Izby Prawa Prywatnego sędziowie ci zwołują zgromadzenia sędziów tych izb w celu dokonania wyboru kandydatów na Prezesów Sądu Najwyższego kierujących pracą tych izb.

Jeżeli przed wyborem kandydatów na Prezesa Sądu Najwyższego sędzia, któremu Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył kierowanie pracą izby przejdzie w stan spoczynku albo zachodzi inna przeszkoda w wykonywaniu powierzonych mu obowiązków, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wskaże spośród sędziów, którym przydzielił w tej izbie stanowisko sędziowskie, sędziego, któremu powierzy kierowanie pracą tej izby.

Odstąpienie od zasady prawnej uchwalonej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przez połączone izby Sądu Najwyższego, wymagać będzie ponownego rozstrzygnięcia w drodze uchwały przez pełny skład Sądu Najwyższego.

Sędzia Sądu Najwyższego powinien zachować prawo do dodatkowego urlopu uzyskane do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Do sędziego Sądu Najwyższego zatrudnionego w charakterze pracownika badawczego, dydaktycznego lub badawczo-dydaktycznego, lub w dniu wejścia w życie ustawy, łączny roczny wymiar godzin dydaktycznych oraz wymóg zatrudnienia u jednego pracodawcy, o którym mowa w art. 40 § 1, stosować się będzie od nowego roku akademickiego, tj. od dnia 1 października 2022 r.

Traci moc ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154 i 611). Jednakże akty prawne wydane w celu wykonania tej ustawy powinny zachować moc, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez rok od dnia wejścia ustawy w życie. Do tego czasu należy wydać nowe rozporządzenia.

Ustawa powinna wejść w życie z dniem 1 lipca 2022 r.

5. Ocena skutków społecznych, gospodarczych, finansowych

Wejście w życie projektowanej ustawy wiązać będzie się z ze skutkami finansowymi dla budżetu państwa w związku ze świadczeniami dla sędziów Sądu Najwyższego przechodzących w stan spoczynku.

Projektowana ustawa powinna przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa prawnego obywateli oraz odbudowy autorytetu organów władzy sądowniczej. Zwiększeniu zaufania społecznego wobec organów wymiaru sprawiedliwości służą również nowe regulacje dotyczące sądownictwa dyscyplinarnego.

Materia projektowanej ustawy nie jest objęta prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz.U. Nr 239, poz.2039, z późn. zm.) projektowana ustawa nie podlega notyfikacji Komisji Europejskiej.

Projektowana ustawa nie będzie miała wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców.